

*Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Okonku
w sprawie przyjęcia gminnego programu
opieki nad zabytkami*

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA I GMINY OKONEK
na lata 2018 – 2021**

Okonek 2017 r.

Spis treści:

1. Wstęp	3
1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek ...	3
1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego	6
2.1. Krajowa polityka w dziedzinie opieki nad dziedzictwem kulturowym	6
2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:.....	10
2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu.....	14
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Okonek	15
3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy Okonek (wpisane do rejestru zabytków – wykaz).....	18
3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków – wykaz).....	20
3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy	37
3.4. Krajobraz kulturowy	39
3.5. Zabytki archeologiczne.....	39
4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego	57
4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.....	57
4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	69
4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.....	75
4.4. Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy na lata 2012-2020.....	79
4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.....	80
4.6. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych.....	82
5. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2014-2017	82
6. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)	90
7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	90
7.1. Gminna ewidencja zabytków.....	90
7.2. Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.....	91
7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.....	91
7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	92
7.5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	92
7.6. Poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków).....	93
7.7. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych	93
7.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 6.....	94

<i>8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>95</i>
<i>9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>96</i>
<i>10. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....</i>	<i>97</i>
<i>11. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami .....</i>	<i>97</i>

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek.

Podstawowym, ogólnie pojętym założeniem niniejszego „Programu opieki nad zabytkami dla gminy i miasta Okonek na lata 2018 – 2021” jest ukierunkowanie działań Samorządu Gminnego służących podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego poprzez samorząd gminy. Jest to uzupełniający dokument w stosunku do innych aktów planowania gminnego. Zadaniem programu jest także organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności. Dla realizacji powyższego założenia niezbędna jest realizacja szczegółowych celów określonych m.in. w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

oraz

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami miasta i gminy Okonek, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego i figurujących w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

1.2.1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1875)

art. 7 ust. 1 pkt 9

„Zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy(...)

9) kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

1.2.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 ze zm.)

- *art. 4*

„Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowania przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.”

- *art. 5*

„Opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.”

- *art. 18 i art. 19*
zakładają obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz zapisów zawartych w gminnym programie opieki nad zabytkami.
- *art. 20*
Studium i plany miejscowe wymagają odpowiednio zaopiniowania lub uzgodnienia przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 22 ust. 4 i 5*
„Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.”
- *art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust 2*
Stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 33 ust. 1 i ust 2.*
Stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i zawiadomienie o tym fakcie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- *art. 71 ust. 1 i ust 2.*
Zakłada sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada gmina i jest to zadanie własne samorządu.

- *art. 81*
„W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.”
- *art. 87*
Artykuł ten stanowi, że:
  - wójt (burmistrz, prezydent) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami;
  - gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
  - gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;
  - z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami burmistrz sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

2.1. Krajowa polityka w dziedzinie opieki nad dziedzictwem kulturowym.

2.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014 – 2017

„Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014 – 2017” został ustanowiony Uchwałą Nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014 r.

Dokument ten utworzono na podstawie przepisów art. 84 i art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.).

„W Krajowym programie dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych płaszczyznach:

- *organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce,*
- *stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia form ochrony zabytków*
- *oraz systemów informacji o zabytkach, komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.*

Na podstawie Diagnozy przeprowadzono analizę SWOT i w ścisłym powiązaniu z jej wynikami oraz w powiązaniu z celem 4 Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (Rozwój

i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego) sformułowano cel główny Krajowego programu: Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Do realizacji celu głównego opracowano trzy cele szczegółowe:

- *wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,*
- *wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,*
- *tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz – dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji, które z kolei realizowane będą w ramach szczegółowych zadań.*

Do wszystkich wymienionych w Krajowym programie celów i zadań opracowano szczegółowy harmonogram realizacji wraz z planem finansowym programu.

Dokument jest uzupełniony o projekt systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz analizę ryzyka.

Zagadnienia horyzontalne:

Istotnym rozwiązaniem, porządkującym zagadnienia przedstawione w Krajowym programie i uwzględnionym na każdym etapie prac nad dokumentem, są następujące zagadnienia horyzontalne:

- a. *podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków, w tym jakości merytorycznej decyzji administracyjnych (szkolenia, standaryzacja działań, itp.),*
- b. *porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie wiarygodnej metodologicznie diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C),*
- c. *zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; budowanie przez organy ochrony zabytków partnerskich relacji z obywatelami, jak i propagowanie postaw współodpowiedzialności społecznej za zachowanie zabytków (współpraca z mediami, wykorzystywanie mediów elektronicznych, konkursy, itp.),*
- d. *wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków,*
- e. *zwiększenie zaangażowania samorządów, ze szczególnym uwzględnieniem gmin, w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków.*

Zagadnienia horyzontalne nie tworzą dodatkowego poziomu w hierarchicznej strukturze dokumentu, zgodnie z jego podziałem na cel główny, cele szczegółowe i kierunki działania. W sposób istotny jednak wskazują zagadnienia priorytetowe w obszarze ochrony zabytków, przyjęte do realizacji do 2017 r.”

2.1.2. Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2013 (2020).

W ramach opracowywania strategicznych dokumentów programowych rozwoju społeczno – gospodarczego państwa przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. dokument pod nazwą: „Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013”, który uzupełniono w 2005 r. i upubliczniono pod nazwą: „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.” Cytowana Strategia jest rządowym dokumentem tworzącym ramy polityki kulturalnej, funkcjonującej w nowych warunkach gospodarki rynkowej, a także w kontekście wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Misją strategii jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów. Określając podstawowe pojęcia, podkreślono fundamentalną rolę kultury w życiu społecznym: *„Kultura warunkuje rozwój społeczny i gospodarczy, kształtuje postawy obywateli i formy instytucjonalne państw. Nie jest więc tylko elementem systemu, ani tym bardziej dziedziną życia społecznego, ale podstawą do wszelkich zmian instytucjonalno – ekonomicznych społeczeństw. Być może właśnie dlatego art. 6.1. Konstytucji stanowi: Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”* (s. 6).

W rozdziale: Założenia do Narodowej Strategii Rozwoju Kultury stwierdzono, że *„...samorzędy terytorialne powinny zyskać większą motywację w kształtowaniu instytucjonalnego zaplecza dla rozwoju kultury, w tym do wypełniania założonych w lokalnych strategiach rozwoju celów w sferze kultury, a rola państwa powinna sprowadzać się do badań naukowych i monitorowania tej sfery oraz do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Jednocześnie Minister Kultury powinien posiadać odpowiednie środki na sprawowanie mecenatu nad działalnością instytucji kultury oraz instrumenty o charakterze motywującym, za pomocą których możliwa będzie realizacja polityki kulturalnej państwa w regionach...”* (s. 114).

W ramach prac nad Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004–2013 sformułowano cel strategiczny: *zrównoważenie rozwoju kultury w regionach*, a w jego ramach cele cząstkowe:

1. wzrost efektywności zarządzania sferą kultury;
2. wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury;
3. zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury;
4. wzrost uczestnictwa i wyrównanie szans w dostępie do szkolnictwa artystycznego, dóbr i usług kultury;
5. poprawa warunków działalności artystycznej;
6. efektywna promocja twórczości;
7. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków;
8. zmniejszenie luki cywilizacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury, (s. 116).

2.1.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Najważniejsze zapisy przedmiotowego dokumentu dotyczące działań związanych z dziedzictwem kulturowym określone zostały w następujący sposób:

1. Należy wdrażać rozwiązania wykorzystujące potencjał kulturowy i turystyczny dla rozwoju regionalnego.
2. Kultura nie stanowi pasywnego zasobu regionów, ale aktywnie warunkuje zarówno rozwój społeczny jak i ekonomiczny.
3. Należy koncentrować się na przekształcaniach struktur gospodarczych w kierunku gospodarki opartej na wiedzy, podniesieniu poziomu rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego, poprawie dostępu do dóbr i usług publicznych, które wpływają na rozwój potencjałów (tj.: infrastruktura teleinformatyczna, edukacja, energia czy kultura).
4. Istotna jest obecność nowych technologii w obszarze kultury.

Wg w/ w Strategii dzięki rozwojowi lokalnemu o wymiarze społeczno - gospodarczym, ekologiczno – przestrzennym oraz działaniom wyrównawczym na rzecz zwiększania dostępu do usług publicznych obszary wiejskie staną się lepszym miejscem do życia, lepiej wykorzystującym dziedzictwo kulturowe i walory środowiska przyrodniczego, bardziej atrakcyjnym turystycznie i inwestycyjnie oraz bardziej zintegrowanym ze względu na wzmocnioną tożsamość lokalną.

2.1.4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej wraz z planem działań o charakterze prawnym i instytucjonalnym niezbędnym dla jej realizacji. Wskazuje także na zasady i sposób koordynacji publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.”

W KPZK 2030 został określony cel strategiczny *„Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.”*, którego osiągnięcie musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:

2.2.1. Program Opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020

Program Opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 przyjęty został uchwałą nr XXXVIII/901/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj., Wlkp z 2017 r. Nr 8118)

W cytowanym wyżej dokumencie określono podstawowe zadanie Samorządu Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony zabytków dla zapewnienia prawidłowego stanu zachowania nieruchomości, ruchomych i archeologicznych obiektów zabytkowych, znajdujących się w jego władaniu.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 87 precyzuje cel opracowania Programu opieki nad zabytkami oraz wskazuje kierunki działania w dziedzinie ochrony zabytków;

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
2. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z tym Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 wskazuje działania Samorządu Województwa Wielkopolskiego w sferze ochrony zabytków poprzez następujące cele:

Cel 1. Poprawa stanu zabytków poprzez podjęcie działań mających na celu poprawę ich zachowania.

Cel 2. Włączenie problemu ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Cel 3. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych i turystycznych.

Cel 4. Włączanie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego Wielkopolski do działań edukacyjnych.

Cel 5. Prowadzenie planowych działań wspierających dziedzictwo niematerialne.

Cel 6. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Cel 7. Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych.

Opisano również środki realizacji tych celów.

Ponadto w przedmiotowym Programie dokonano charakterystyki dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. W kolejnych rozdziałach przeanalizowano zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków jak również stan zachowania obiektów zabytkowych należących do Samorządu Województwa i jednostek organizacyjnych Województwa lub przez nie użytkowanych.

Opisano również inne formy ochrony zabytków na terenie woj. wielkopolskiego - parki kulturowe i pomniki historii oraz Znak Dziedzictwa Europejskiego. Wymieniono również Instytucje Kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

2.2.2. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r.

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 r.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w w/w dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę krajobrazu kulturowego.

Celem głównym „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest:

Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

Ma być on realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych. Największe znaczenie dla dziedzictwa kulturowego ma cel strategiczny:

Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku,

który osiągnięty będzie przez realizację celów operacyjnych, w tym celu operacyjnego:

➤ *Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego.*

„Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości”.

Cel ten realizowany będzie przede wszystkim poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury
- ochronę dorobku kulturowego
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu
- promocje aktywności kulturalnej mieszkańców.”

➤ *Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu*
„Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno – rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach.

2.2.3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLII/628/2001 w dniu 26 listopada 2001 r. oraz zmieniony Uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r.

Plan ten nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

- jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, z którymi z kolei musi być spójny każdy opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ,
- w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Podstawowym celem planu jest harmonijny i zrównoważony rozwój obszaru całego województwa. Pojęcie „zrównoważony rozwój” łączy w sobie: ład społeczny, ład ekonomiczny ład ekologiczny oraz najbardziej podkreślony ład przestrzenny wyrażający się dążeniem do harmonijności, uporządkowania i proporcjonalności wszystkich elementów środowiska człowieka.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej. Plan podkreśla, że elementy naturalne i kulturowe w krajobrazie mogą pozytywnie stymulować inne dziedziny życia jednakże pod warunkiem m.in. właściwego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez dostosowanie funkcji obiektów dla turystyki, przez dbałość o stan techniczny i estetykę zabytków i otoczenia.

W w/w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego opisano kulturę i dziedzictwo narodowe z wyszczególnieniem

- tożsamości regionalnej,
- dziedzictwa archeologicznego,
- obiektów zabytkowych,
- Pomników Historii,
- Listy Dziedzictwa Europejskiego,
- Parków kulturowych,
- Szlaków kulturowych,

- Działalność kulturalnej.

Ponadto przedstawiono problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego wyróżniając jako jeden z głównych sferę finansowania.

W kolejnej części Planu przedstawiono sposób ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego poprzez rozwinięcie następującej problematyki:

- polityka ochrony dóbr kultury,
- kreowanie nowej jakości przestrzeni kulturowej,
- promowanie świadomości regionalnej Wielkopolski.

Najważniejszymi działaniami w ramach ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w ramach planowania przestrzennego określonymi w Planie są :

- zwiększenie nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego, zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych,
- wpisanie do rejestru zabytków wszystkich zachowanych założeń i układów urbanistycznych,
- ochrona układów urbanistycznych i ruralistycznych,
- poszerzenie ewidencji zasobów dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. Konieczne jest umożliwienie publicznego dostępu do ewidencji w formie elektronicznej,
- dalsze prowadzenie archeologicznych badań osadniczych,
- wzbogacanie dokumentacji dotyczącej obiektów dziedzictwa kulturowego, w szczególności: opisów, szkiców, map i opracowań obiektów oraz digitalizacji danych i ich udostępnianie w formie elektronicznej,
- wytyczanie szlaków kulturowo – historycznych,
- tworzenie parków kulturowych oraz powołanie kulturowych parków archeologicznych,
- promocja szlaków kulturowych, parków kulturowych, pomników historii, a także obiektów wpisanych na listy dziedzictwa europejskiego,
- podnoszenie wizerunku województwa jako produktu turystycznego, poprzez prawidłową informację w celu dotarcia do określonych atrakcji turystycznych.

„Analizując zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wyraźnie wyróżniają się rejony, w których elementy środowiska kulturowego mają funkcję kulturotwórczą i promocyjną. Są to obszary, na których istnieje koncentracja elementów kulturowych o dużej wartości, zarówno historycznej, jak i współczesnej. Rejony kulturotwórcze są obszarami, w których istnieją największe szanse na rozwój turystyki o funkcji poznawczej. Na podstawie analiz zasobów kulturowych województwa wielkopolskiego wyznaczono rejony kulturotwórcze.”

„Promocja elementów środowiska kulturowego w poszczególnych rejonach jest szansą na ich rozwój gospodarczy, a łączenie różnych form zagospodarowania środowiska kulturowego w szersze systemy umożliwia poznanie regionu w ujęciu wieloaspektowym.”

Ponadto plan ten także wyznacza kierunki do kreowania nowej jakości przestrzeni kulturowej w następujący sposób:

„Kreowanie nowej jakości przestrzeni kulturowej odbywa się w trakcie aktualnie prowadzonych procesów planowania, projektowania i realizowania inwestycji. (...) Z punktu widzenia ochrony środowiska kulturowego bardzo ważna jest dbałość o harmonizowanie w przestrzeni formy obiektów współczesnych z formami tradycyjnej zabudowy, unikanie elementów konkurencyjnych, agresywnych. Kształt poszczególnych zabytkowych obiektów, tradycyjny sposób komponowania brył czy rodzaj stosowanych w przeszłości detali architektonicznych mogą stać się punktem wyjścia do poszukiwań twórczych przy tworzeniu obiektów o współczesnym wyrazie architektonicznym. W sąsiedztwie historycznie ukształtowanej tkanki miejskiej często najwłaściwsze jest kontynuowanie zabudowy w oparciu o tradycyjny podział przestrzeni: przestrzenie publiczne – ulice i place, przestrzenie prywatne – wnętrza kwartałów. Sięganie do wzorców z przeszłości zapewnia większe zróżnicowanie w rozplanowaniu i kształtowaniu obiektów, a poprzez to ciekawsze rozwiązania. Dotyczy to zarówno zabudowy miejskiej, jak i zabudowy na terenach wiejskich. Sposobem zapobieżenia postępującej unifikacji zabudowy na terenach wiejskich mogłoby być opracowanie zróżnicowanych wzorników architektonicznych, przynajmniej dla terenów objętych ochroną obszarową: parków kulturowych, parków krajobrazowych czy rejonów kulturotwórczych. Promocja tanich i ogólnie dostępnych projektów domów – o współczesnych standardach i formach korespondujących z lokalną tradycyjną zabudową, w wielu krajach przynosi bardzo dobre efekty.”

Plan ten wyłuszcza także problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego:

„Ochrona dziedzictwa kulturowego jest obowiązkiem prawnym, wynikającym z Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wielkopolska jest regionem, który posiada na swoim terenie wiele obiektów cennych dla kultury i historii Polski. Największe nagromadzenie elementów kulturowych występuje w środkowej i południowej części regionu. W Planie szczególną uwagę zwrócono na relacje przestrzenne obiektów kultury i uwarunkowania rozwoju obszarów cennych kulturowo, zgodnie z charakterystyczną dla każdego okresu historycznego wartością estetyczną i duchową. Spuścizna materialna na obszarze województwa stanowi w dużej mierze zasób naszego dziedzictwa narodowego, a zachowanie go dla przyszłych pokoleń, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, jest zadaniem najwyższej rangi w planowaniu przestrzennym szczebla regionalnego. Głównym problemem dotyczącym środowiska kulturowego jest wyraźnie dający się zauważyć kryzys finansowo – instytucjonalny. Systematycznie zmniejsza się liczba bibliotek, teatrów, instytucji kultury. Barierek w dostępie do kultury jest wzrost cen dóbr i usług kultury, a co za tym idzie – zmniejszanie liczby korzystających z tej dziedziny gospodarki. W ochronie zabytków brakuje odpowiednich funduszy na nowe badania czy konserwację obiektów, które popadają w coraz większą ruinę.

Brak odpowiednich zapisów w prawie miejscowym przyczynia się do tego, że z polskiego krajobrazu znikają ukształtowane przez wieki wartościowe i charakterystyczne panoramy miast i wsi, w nieodpowiedni sposób zabudowywane są historyczne układy przestrzenne miejscowości, a współczesna architektura często zakłóca harmonię dawnej zabudowy. Dlatego tworzenie stref konserwatorskich o szczegółowych wytycznych dla kształtowania obiektów zabytkowych, analizy wartościowych panoram i osi widokowych oraz

odpowiednie zapisy w planach miejscowych mogą przyczynić się do tego, by zurbanizowany krajobraz był harmonijny.

Najpoważniejszym konfliktem przestrzennym, wynikającym z obowiązku ochrony środowiska kulturowego, jest realizacja potrzeb transportowych. Obszary o wyjątkowych walorach kulturowych powinny być uwolnione od tranzytowego ruchu komunikacyjnego. Analiza stanu zagospodarowania sieci osadniczej wykazała, że w wielu miastach drogi ponadlokalne przebiegają przez obszary objęte ochroną. (...) Budowa obwodnic miejskich powinna być każdorazowo łączona z przebudową rynku, przywracającą mu historyczną funkcję lokalnego węzła życia społeczno – gospodarczego.

Problemem ciągle pozostaje brak ugruntowanej świadomości społecznej w dziedzinie ochrony wartości kulturowych. Pozamaterialne działania samorządów, dotyczące kształtowania tej świadomości poprzez edukację, z równoczesną promocją walorów kulturowych województwa to proces długotrwały, którego pozytywne skutki będą obserwowane po wielu latach intensywnych działań edukacyjnych i promocyjnych.

2.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie powiatu.

2.3.1. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Złotowskiego na lata 2015 – 2020

Jest to dokument przyjęty Uchwałą Nr XI/63/2015 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 30 września 2015 r. „Strategia” formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. „Strategia” nie uwzględniła włączenia zabytków w rozwój Powiatu w planowanym okresie. Jedynie w analizie SWOT w mocnych stronach powiatu zapisano „bogata spuścizna kulturowa”. Dokument ten nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Okonek.¹

Gmina Okonek stanowi najdalej wysuniętą na północ gminę powiatu złotowskiego, a tym samym województwa wielkopolskiego. Krzyżują się tu drogi krajowe: Poznań - Koszalin i Gorzów Wlkp. - Gdańsk. Przebiega przez nią także ważny szlak kolejowy łączący południe kraju ze środkowym wybrzeżem. Obszar gminy stanowią w 44% użytki rolne a w 42 % - lasy. Największym walorem gminy są lasy i jeziora gdyż leży ona na skraju Pojezierza Wałecko - Drawskiego. Siedziba Urzędu Miasta mieści się w centralnie usytuowanym mieście Okonku.

Po raz pierwszy miejscowość ta wzmiankowana była w 1547 r. jako folwark należący do Jakuba Münchow, książecego marszałka dworu i rady. Tenże w tym właśnie roku przekazał ów folwark księciu zachodniopomorskiemu Barnimowi X.

---

¹ Na podstawie decyzji o wpisie do rejestru zabytków historycznego układu urbanistycznego miasta Okonek i Lędyczek

Z inicjatywy Barnima X, najprawdopodobniej w 1554 roku, założona została na miejscu folwarku wieś. Osada ta została rozpostarta na lekko pagórkowatym terenie, stanowiącym morenę denną, u podnóża wypiętrzających się od strony północnej wzniesień, z których największe to Góra Teclawska. Okonek jako wieś książęca rozwijał się w 2 połowie XVI wieku oraz w początkach XVII stulecia, aż do czasu wojen szwedzkich. Z uwagi na dogodne położenie na skrzyżowaniu dwóch ważnych szlaków handlowych – tzw. traktu marchijskiego, wiodącego z terenów nowomarchijskich ku obszarom pruskim (ob. ulice Leśna i Niepodległości) oraz przebiegającego południkowo traktu z Wielkopolski w kierunku Pomorza (ob. ulica Szczecińska) – osada zyskała rangę lokalnego ośrodka targowego. W końcu XVI stulecia na wschodnim krańcu osady wybudowano drewniany kościół ewangelicki. Wokół tego zboru wytyczono w 1615 roku niewielki czworoboczny rynek, przyległy od południa do dawnego traktu marchijskiego. W połowie XVII stulecia wieś uległa znaczącemu zniszczeniu na skutek pożaru mającego miejsce w 1658 roku w czasie wojny ze Szwecją. Świadectwem wspomnianych zniszczeń jest potwierdzony źródłowo fakt budowy w 1663 roku nowego kościoła, w konstrukcji ryglowej, z wieżą. Kościół ten stanął na miejscu starego. Z uwagi na spowodowane pożarem zniszczenia struktury osadniczej wieś nie rozwijała się przestrzennie, a jedynie odbudowywano jej zabudowę. W omawianym czasie, tj. w połowie XVII stulecia, Okonek wraz z całą ziemią szczecinecką wszedł w posiadanie Brandenburgii. Ostatnie cztery dekady XVII oraz XVIII wiek to czas kiedy wieś powoli odradzała się gospodarczo. Podstawą gospodarki tego ośrodka stało się sukiennictwo oparte na systemie manufakturowym. Poza tą gałęzią gospodarki mieszkańcy Okonka zajmowali się także innymi rzemiosłami oraz rolnictwem. W 1720 roku ziemia szczecinecka, a wraz z nią Okonek, włączone zostały w granice państwa pruskiego. W celu podniesienia rangi osady książę pruski Fryderyk Wielki wydał w 1753 roku dokument, na mocy którego mieszkańcy uzyskali wolność osobistą i uprawianą ziemię na własność, zaś roku później nadał Okonkowi przywilej miejski oparty na prawie lubeckim. W okresie XVIII oraz w początkach XIX wieku Okonek stał się jednym z ważniejszych w regionie ośrodków sukienniczych, obok Kalisza Pomorskiego, Miastka, Złocieńca i Czaplinka. W momencie lokacji miasta wystawiono na rynku ratusz. Pojawiła się także zabudowa po północnej stronie dawnego traktu marchijskiego, w ciągu ulicy Niepodległości. Zabudowania skupione zostały w dwa kwartały rozdzielone drogą ku Szczecinkowi (ob. ulica Szczecińska). Z opisu miasta z 1784 roku wiemy że, poza ratuszem, znajdowały się w mieście budynek akcyzy i gospoda, dwa młyny zbożowe oraz jeden młyn foluszowy, cegielnia, a także 139 budynków mieszkalnych, z których 22 krytych było dachówką, pozostałe zaś słomą. Na przełomie XVIII i XIX wieku – jak wiemy z niemieckich źródeł kartograficznych z tego czasu – zagospodarowano na potrzeby miasta tereny usytuowane po prawym brzegu rzeki Czarnej, w ciągu obecnej ulicy Lipowej. Dalsza rozbudowa przestrzenna miasta nastąpiła na przełomie wieków XIX i XX.

W latach 1854–1855 wystawiono na rynku nowy ceglany kościół ewangelicki, w stylu neoromańskim. Świątynia ta w 1945 roku przekształcona została na kościół rzymskokatolicki i jako parafialna uzyskała wówczas wezwanie Matki Bożej od Wykupu Niewolników. Przy ulicy Cmentarnej funkcjonował stary i nowy cmentarz ewangelicki, założone w XIX stuleciu. Gmina żydowska posiadała kirkut w kwartale pomiędzy ulicami Brzozową, Leśną i Chłopickiego, synagogę zaś nieopodal, na trójkątnym placu u zbiegu ulic 1 Maja, Leśnej, Chłopickiego i Niepodległości. Szkoła miejska

zlokalizowana była przy ulicy Niepodległości 23 i 24. Przetrwiała do dzisiaj, wybudowana została w 1. ćwierci XX wieku. W sąsiedztwie szkoły, w zbliżonym czasie wybudowano pocztę (ul. Niepodległości 21). Wcześniej, gdyż w 1883 roku wystawiony został, również przy ulicy Niepodległości, na miejscu starego nowy ratusz (ul. Niepodległości 53). Wybudował go miejscowy murarz i cieśla Gustaw Martin, nadając budynkowi eklektyczny „kostium architektoniczny”. W obiekcie tym znalazł siedzibę także sąd okręgowy. Za ratuszem wystawiono wówczas również więzienie miejskie. Z przełomu XIX i XX wieku pochodzi zespół młyna Bąk usytuowany przy ulicy Lipowej 47 i 48, zaś z 1. ćwierci XX wieku zespół dworsko-folwarczny Tannhausen, zlokalizowany przy ulicy Kolejowej 16 oraz Stawowej 23 i 25. W 1912 roku na szczycie Góry Teclawskiej wybudowano wieżę widokową zw. Wieżą Bismarcka.

Większość przetrwałej historycznej zabudowy Okonka posiada charakter mieszkalny. Najstarsze zabudowania pochodzą z 2 połowy XIX wieku. Zlokalizowane są one przy ulicach Chłopickiego, Chojnickiej, Leśnej, Lipowej, 1 Maja, Niepodległości, Szczecińskiej oraz na placu Wolności. Z przełomu XIX i XX wieku pochodzą domy przy ulicach Chrobrego, Leśnej i Niepodległości. Przeważającą część zabudowy mieszkalnej stanowią domy wybudowane w 1. połowie XX stulecia. Usytuowane są one przy ulicach Chłopickiego, Chrobrego, Kolejowej, Leśnej, Lipowej, 1 Maja, Niepodległości, Poznańskiej, Szczecińskiej i Wojska Polskiego. Zachowana zabudowa mieszkalna to w dominującym stopniu budynki parterowe, w typie wolnostojącym lub tworzące zwartą zabudowę. W zakresie repertuaru form architektonicznych zabudowa mieszkalna Okonka cechuje się bardzo skromnymi rozwiązaniami, rzadko sięgającymi do kostiumów historycznych (bogato zdobionych elewacji czerpiących ze wcześniejszych epok tworzących elewacje np. neogotyckie, neobarokowe itp.) redagowanych w wariacie prowincjonalnym, częściej nawiązuje ona do cech stylowych wczesnomodernistycznych lub modernistycznych, a najczęściej pozbawiona jest jakichkolwiek cech stylowych.

Obszar Okonka kształtujący się przez około 450 lat ukazuje nieprzerwaną ciągłość procesów rozwojowych tego ośrodka, najpierw jako wsi, a następnie od 1754 roku jako miasta. Każdy etap jego rozwoju, tj. osadnictwa przedlokacyjnego, lokacji miasta, rozwoju obszarowego w XIX i w 1. połowie XX wieku, jest dobrze czytelny. W mieście zachowało się wiele przykładów historycznego zagospodarowania tego terenu, w tym także obiektów budowlanych od 2 połowy XIX po 20–30 lata XX wieku.

Dobry stan zachowania poszczególnych elementów struktury urbanistycznej: ulic, częściowo podziałów parcelacyjnych, architektury sakralnej, mieszkalnej, użyteczności publicznej i gospodarczo-przemysłowej oraz czytelność ich genezy postrzeganej w kontekście lokalnym i regionalnym, stawia ten ośrodek miejski w grupie cennych zespołów urbanistycznych tworzących dziedzictwo kulturowe Wielkopolski. Opisany wyżej układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem 682/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 01.07.2008 r. Poza tym na jego obszarze wpisane do rejestru zabytków wpisem indywidualnych są: kościół par. p.w. MB od Wykupu Niewolników oraz dawny ratusz i sąd a obecnie siedziba Urzędu Miejskiego w Okonku. Ponadto do rejestru zabytków wpisana jest także Wieża Bismarcka, ob. Wieża Teclawa, która zlokalizowana jest już poza w/w zabytkowym układem urbanistycznym.

Ponadto na terenie gminy Okonek znajduje się dawne miasto Lędyczek. Już w średniowieczu za czasów ksiąząt pomorskich istniał tu prawdopodobnie gród. Na tym miejscu Krzyżacy wzniesli zamek. Wieś ta po raz pierwszy wzmiankowana była w 1447 r. Rok wcześniej Lędyczek wrócił w granice Polski i jako wieś królewska wszedł

w skład starostwa człuchowskiego w województwie pomorskim. W roku 1772 ponownie został zajęty przez Prusaków. Prawa miejskie otrzymał w końcu XVIII wieku bądź na początku wieku XIX. W 1945 r. Lędyczek powrócił do Polski. Do końca 1972 r. był najmniejszym miastem w Polsce i jednym z najmniejszych w Europie - liczył 440 mieszkańców. Układ urbanistyczny Lędyczka także został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 683/Wlkp/A decyzją WVKZ z dnia 15.07.2008 r.

Najcenniejszym zabytkiem gminy jest drewniany kościół p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie. Wzniesiony on został pod koniec XVI wieku. Kolejnymi zabytkowymi świątyniami o konstrukcji drewnianej – ryglowej są: kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu, kościół p.w. MB Częstochowskiej w Lubnicy, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie oraz kościół p.w. św. Stanisława Bpa w Węgorzewie. Ponadto do rejestru zabytków z terenu gminy wpisane są XIX – wieczne murowane kościoły poewangelickie w Borucinie, Chwalimiu, Ciosańcu, Glinakch Mokrych, Lędyczku, Łomczewie i Okonku.

Na terenie gminy rozpoznano 5 historycznych układów ruralistycznych. Największy z nich to układ widlicowy wsi Lotyń powstałej w 1585 r. Na przełomie XV/XVI wieku powstała wieś Brokęcino. Pniewo lokowano w roku 1568, zaś Węgorzewo to wieś okolnicowa założona przez wolnych chłopów kaszubskich w XVI wieku.

Na terenie zabytkowego parku dworskiego we wschodniej części wsi Lotyń odkryto obiekt archeologiczny datowany na późne średniowiecze (XIV – XV wiek) związany z siedzibą rycerską rodu Hertzbergów.

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy Okonek – wpisane do rejestru zabytków (wykaz).

BORUCINO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP wraz terenem przykościelnym – 1856, restaurowany po 1945 r., nr rej. 438/Wlkp/A decyzja z dnia 14.12.2006

BROKĘCINO

- kościół katolicki filialny, p.w. św. Kazimierza wraz z cmentarzem przykościelnym – koniec XVI wieku, nr rejestru 648/Wlkp/A decyzja z dnia 4.12.1954 r.

CHWALIMIE

- kaplica ewangelicka, ob. kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika wraz z cmentarzem przykościelnym i dzwonnica – 2 poł. XIX w., nr rej. 835/Wlkp/A decyzja z dnia 18.05.2011 r.

CIOSANIEC

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP wraz terenem przykościelnym – 1872, nr rej. 561/Wlkp/A decyzja z dnia 30.11.2007 r.

GLINKI MOKRE

- kaplica ewangelicka, ob. kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. Matki Bożej Królowej Polski wraz z cmentarzem ewangelickim – 2 poł. XIX w., nr rej. 836/Wlkp/A decyzja z dnia 31.03.2011 r.

LĘDYCZEK

- historyczny układ urbanistyczny – nr rej. 683/Wlkp/A decyzja z dnia 15.07.2008 r.
- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki par. p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła wraz z terenem przykościelnym – 2 poł. XIX w., nr rejestru 834/Wlkp/A decyzja z dnia 31.03.2011 r.

LOTYŃ

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki par. p.w. Wniebowzięcia NMP –1734 r., nr rejestru A-81 decyzja z dnia 25.05.1959 r.

LUBNICA

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko –katolicki fil. p.w. MB Częstochowskiej z k. XVIII wieku, rekonstruowany w 1976 r., nr rejestru A-444 decyzja z dnia 19.03.1965 r.

ŁOMCZEWO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego wraz z terenem cmentarza przykościelnego i cmentarzem ewangelickim, 2 poł. XIX w. , nr rejestru 811/Wlkp/A decyzja z dnia 16.08.2010 r.

OKONEK

- historyczny układ urbanistyczny – nr rej. 682/Wlkp/A decyzja z dnia 01.07.2008 r.
- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. NMP od Wykupu Niewolników wraz z terenem cmentarza przykościelnego, 2 poł. XIX w., nr rejestru 810/Wlkp/A decyzja z dnia 10.08.2010 r.
- budynek sądu i ratusza wraz z otoczeniem przy ul. Niepodległości 53, obecnie siedziby urzędu Miejskiego w Okonku, 2 poł. XIX w., nr rej., 812/Wlkp/A decyzja z dnia 17.08.2010 r.
- Wieża Bismarcka, ob. Wieża Teclawa, 1908 – 1912 r., nr rej. 869/Wlkp/A decyzja z dnia 10.10.2012 r.

PNIEWO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki, par. p.w. św. Jana Chrzciciela z 1842 r. wraz z cmentarzem przykościelnym, nr rejestru 70/Wlkp/A decyzja z dnia 21.11.2001 r.

WĘGORZEWO

- kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Stanisława Bpa – 1791 r., nr rejestru 649/Wlkp/A decyzja z dnia 09.05.1961 r.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków. (Obiekty podkreślone wpisane do rejestru zabytków wyszczególnione w punkcie 3.1.)

Anielin

- 1) ZAGRODA, nr 7:
  - a) Dom, mur/drewno, pocz. XX
  - b) Obora, mur., 1939
  - c) Stodoła, mur, 1927.

Babi Dwór

- 2) DOM, nr 1, mur, 1 ćw XX

Borki

- 3) ZESPÓŁ DWORSKO-OGRODOWO-FOLWARCZNY:
  - a) czworak ob. dom. Nr 5, mur., 4 ćw XIX
  - b) dwojak, ob. dom Nr 9, mur., 4 ćw XIX
  - c) budynek gospodarczy(stodoła, obora, chlewnia, stajnia, magazyn zbożowy) ob. część budynku stanowi mieszkanie Nr 8, mur., 1 ćw XX
  - d) ogród, 2 poł, XIX.
- 4) CMENTARZ EWANGELICKI –AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX.

Borucino

- 5) KOŚCIÓŁ EWANG. OB. PAR. P.W.WNIEBOWZIECIA NMP, mur., 1856, restaur. po 1945
- 6) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX
- 7) DOM NR 2, mur., 4 ćw. XIX
- 8) DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX
- 9) SZKOŁA, Nr 6, mur., pocz. XX
- 10) DOM NR 7, ob. przedszkole, mur., 1 ćw. XIX
- 11) DOM NR 8, mur., 2 poł. XIX
- 12) DOM NR 12, mur., k. XIX
- 13) DOM NR 13, mur., poł. XIX
- 14) DOM NR 15, mur., k. XIX
- 15) DOM NR 26, mur., pocz. XIX
- 16) DOM NR 39, mur., pocz. XIX
- 17) DOM NR 42, mur., k. XIX
- 18) DOM NR 43, mur., k. XIX
- 19) DOM NR 44, mur., k. XIX

Brokęcino

- 20) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA
  - a) kościół fil. p.w. św. Kazimierza, drewno, XVI w.
  - b) cmentarz przykościelny, k. XVI w.
- 21) SZKOŁA, ob. dom Nr 21, mur., ok. 1910
- 22) ZESPÓŁ DWORSKO-OGRODOWO-FOLWARCZNY:

- a) spichlerz, ob. dom Nr 14, mur., 2 poł XIX
  - b) gorzelnia., ob. dom Nr 15, mur., 2 poł XIX
  - c) dom nr 40, mur., Pocz. XIX
  - d) dom nr 42, mur., 4 ćw. XIX - ruiny
  - e) magazyn, ob. dom, mur., 4 ćw. XIX
  - f) ogród, 2 poł. XIX
- 23) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł XIX
- 24) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł XIX
- 25) ZAGDRODA Nr 8:
- a) dom, mur., pocz. XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.
- 26) DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX
- 27) DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX
- 28) DOM NR 6, mur., 1 ćw. XX
- 29) DOM NR 7, mur., 1 ćw. XX
- 30) DOM NR 10, mur., 1924
- 31) DOM NR 22, mur., XIX/ XX
- 32) DOM NR 25, mur., pocz. XX
- 33) DOM NR 31, mur., 1 ćw. XX
- 34) DOM NR 33, mur., 1 ćw. XX
- 35) DOM NR 34/35, mur., ok.1930
- 36) DOM NR 36, mur., 1 ćw. XX
- 37) DOM NR 38, mur., 1 ćw. XX
- 38) DOM NR 39, mur., 1 ćw. XX
- 39) BUDYNEK GOSPODARCZY, nr 2, mur., 1 ćw. XX
- 40) STODOŁA, bez n-ru, mur./drewno, 4 ćw. XIX

Brokęcino –Czersk

- 41) CMENTARZ EWANGOLICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł XIX
- 42) PARK, XIX

Brzozówka

- 43) ZWSPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNY:
- a) dwór, ob. Nr 3, mur., pocz. XX,
  - b) dom pracowników folwarcznych Nr 1.mur./drewno, pocz. XX,
  - c) dom pracowników folwarcznych Nr 2.mur./drewno, pocz. XX,
  - d) stodoła, mur./ drewno, pocz. XX.

Brzozowa Góra

- 44) CMENTARZ EWANGELICKI, (zlikwidowany), pocz. XIX (teren zamkniętego poligonu)
- 45) CMENTARZ EWANGELICKI (przykościelny), zlikwidowany, poł. XIX (teren zamkniętego poligonu)

Chwalimie

46) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA FILIALNEGO P.W.ŚW.STANISŁAWA SZCZEPANOWSKIEGO:

- a) Kościół ewangelicki, ob. katolicki fil. p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, mur.,1868
  - b) dzwonnica, drewno, k. XIX.
- 46) DOM Nr 1, mur., k. XIX.
  - 47) DOM Nr 3, mur., k. XIX.
  - 48) DOM Nr 4, mur., k. XIX.
  - 49) DOM Nr 5, mur.,1 ćw. XX.
  - 50) DOM Nr 7, mur., k. XIX.
  - 51) DOM Nr 8, mur.,1 ćw. XX.
  - 52) DOM, Nr 9, mur.,1 ćw. XX.
  - 53) DOM Nr 10, mur.,1 ćw. XX.
  - 54) DOM Nr 11, mur.,4 ćw. XIX.
  - 55) DOM Nr 12, mur.,1 ćw. XX.
  - 56) DOM Nr 20, mur., k. XIX.
  - 57) DOM, Nr 21, mur., pocz. XX.
  - 58) DOM, Nr 22, mur.,1 ćw. XX.
  - 59) DOM, Nr 24, mur.,1 ćw. XX.
  - 60) DOM Nr 28, mur.,1 ćw. XX.
  - 61) DOM Nr 30, mur.,1 ćw. XX.
  - 62) DOM Nr 32, mur., XIX/XX.
  - 63) DOM Nr 33, mur., XIX/XX.
  - 64) DOM Nr 35, mur.,2 poł. XIX.
  - 65) CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XIX w.
  - 66) CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, poł. XX w.

Ciosaniec

67) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA:

- a) kościół ewangelicki, ob., rzymskokatolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP, mur.,1864,
  - b) brama, mur., k. XIX.
- 67) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX

68) ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) budynek inwentarski, ob. dom, ur., poł. XIX
- b) transformator, mur., poł. XIX
- c) dom robotników folwarcznych Nr 66, mur., poł. XIX
- d) dom robotników folwarcznych Nr 67, mur., poł. XIX
- e) dom robotników folwarcznych Nr 77, mur., poł. XIX
- f) dom robotników folwarcznych Nr 78, mur., poł. XIX
- g) dom robotników folwarcznych Nr 48, mur., poł. XIX
- h) dom robotników folwarcznych Nr 79, mur., poł. XIX
- i) dom robotników folwarcznych Nr 80, mur., poł. XIX
- j) dom robotników folwarcznych Nr 81, mur., poł. XIX
- k) dom robotników folwarcznych Nr 50, mur., poł. XIX

- 1) szkoła, ob. dom mieszkalny Nr 51, mur., poł. XIX
- 69) ZAGRODA Nr 8
- a) Dom, mur., XIX/XX
  - b) Budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX
- 70) ZAGRODA Nr 10
- a) dom mur./szach., k. XIX
  - b) Budynek gospodarczy, mur., 1925
- 71) ZAGRODA, Nr 12:
- a) Dom, mur./szach., k. XIX
  - b) Budynek gospodarczy, mur., 1925
- 72) DOM Nr 2, mur., 1 ćw. XX
- 73) DOM Nr 3, mur., XIX/ XX
- 74) DOM Nr 5, mur., k. XX
- 75) DOM Nr 6, mur./szach, k. XX
- 76) DOM Nr 14, mur., XIX/ XX
- 77) DOM Nr 16, mur., k. XIX
- 78) DOM Nr 18, mur., k. XIX
- 79) DOM Nr 20, mur., XIX/XX
- 80) DOM Nr 22, mur., 4 ćw. XX
- 81) DOM Nr 23, mur., XIX/XX
- 82) DOM Nr 24, mur., XIX/XX
- 83) DOM Nr 25, mur., XIX/XX
- 84) DOM Nr 26, szach., 2 poł XIX
- 85) DOM Nr 27, mur., XIX/XX
- 86) DOM Nr 28, mur., 1 ćw. XX
- 87) DOM Nr 34, mur., XIX/XX
- 88) DOM Nr 35, mur., XIX/XX
- 89) DOM Nr 36, mur., XIX/XX
- 90) DOM Nr 38, mur./drewno., XIX/XX
- 91) DOM Nr 39, mur., XIX/XX
- 92) DOM Nr 43, mur./drewno, 2 poł. XIX
- 93) DOM Nr 49, mur., 1935
- 94) DOM Nr 52, mur., XIX/XX
- 95) DOM Nr 53, szach., k. XIX
- 96) BUDYNEK GOSPODARCZY, Nr 19, mur., 1 ćw. XX
- 97) BUDYNEK GOSPODARCZY, Nr 22, mur., 1 ćw. XX

Drzewice

- 98) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
- a) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
  - b) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
  - c) chlewnia-owczarnia, mur., 2 poł. XIX,
  - d) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
  - e) kuźnia z domem mieszkalnym Nr 8, mur., 2 poł. XIX,
  - f) stajnia, mur., 2 poł. XIX,
  - g) budynek gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,

- h) domy pracowników folwarcznych, mur., 2 poł. XIX,
- i) dom mieszkalny Nr 9, mur., 2 poł. XIX,
- j) dom mieszkalny Nr 10, mur., 2 poł. XIX,
- k) park, 2 poł. XIX.

Glinki Mokre

99) ZESPÓŁ CMENTARZA EWANGELICKIEGO

- a) kaplica cmentarna, ob. kościół rzymsko-katolicki - fil. p.w. MB Królowej Polski, mur., 1895r.
- b) cmentarz ewangelicki, nieczynny, 1895r.
- 100) ZAGRODA Nr 1:
  - a) dom, mur., 1906,
  - b) budynek gospodarczy, mur./drewno, 1 ćw. XX.
- 101) DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
- 102) DOM Nr 3, mur., 1902
- 103) DOM Nr 4, mur., 1929.
- 104) DOM Nr 10, mur., pocz. XX.
- 105) DOM Nr 11, mur., 1 ćw. XX.
- 106) DOM Nr 12, mur., 1 ćw. XX.
- 107) DOM Nr 14, mur., 1 ćw. XX.
- 108) DOM Nr 15, mur./szach., XIX/XX
- 109) DOM Nr 17, mur./szach., k. XIX
- 110) DOM Nr 18, mur., pocz. XX
- 111) DOM Nr 22, mur., pocz. XX.

Glinki Suche

- 112) OBORA Nr 3, mur., 1 ćw. XX.
- 113) DOM Nr 4, mur., pocz. XX
- 114) DOM Nr 5, mur., pocz. XX
- 115) DOM Nr 8, mur., pocz. XX
- 116) DOM Nr 10, mur./drewno, XIX/XX
- 117) DOM Nr 12, mur., pocz. XX

Lędyczek

- 118) historyczny układ urbanistyczny
- 119) KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, OB. KATOLICKI P.W. ŚŚ. PIOTRA I PAWŁA. mur. 1882-83.
- 120) CMENTARZ ŻYDOWSKI, nieczynny, pocz. XIX.
- 121) CMENTARZ KOMUNALNY, czynny, poł. XIX.
- 122) CMENTARZ EWANGELICKI, AUGSBURSKI. Nieczynny, pocz. XIX
- 123) CMENTARZ. KATOLICKI. nieczynny. poł. XIX

ul. Kopernika

- 124) ZAGRODA Nr 1 dom, mur., 1 ćw. XX.
- 125) DOM Nr 2, mur., pocz. XX
- 126) DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX

- 127) DOM Nr 9., mur.,1 ćw. XX.
- 128) DOM Nr 10., mur.,1 ćw. XX
- 129) DOM Nr 11, mur., pocz. XX.
- 130) DOM Nr 12., mur.,1 ćw. XX
- 131) DOM Nr 20., mur.,1 ćw. XX
- 132) DOM Nr 22., mur, ob. przedszkole, mur.,1 ćw. XX.

ul. Kościelna

- 133) DOM Nr 2, mur., XIX/XX

ul. Kościuszki

- 134) ZAGRODA Nr 19
  - a) dom, mur.,1 ćw. XX
  - b) budynek gospodarczy, mur.,1 ćw. XX.
- 135) DOM Nr 11, mur.,1 ćw. XX
- 136) DOM Nr 15, mur.,1ćw.XX.
- 137) DOM Nr 17, mur., pocz. XX.
- 138) DOM Nr 20, mur.,1 ćw. XX.
- 139) DOM Nr 22, mur.,1 ćw. XX.
- 140) DOM Nr 23, mur. 1 ćw. XX.
- 141) DOM Nr 25, mur. pocz. XX.
- 142) BUDYNEK GOSPODARCZY, bez n/ru, mur.,1 ćw. XX.

ul. Leśna

- 143) DOM. Nr 4, mur.,1 ćw. XX.
- 144) DOM Nr 6, mur. 1 ćw. XX.

ul.20-go lutego

- 145) DOM Nr 3, mur., 1ćw.XX.
- 146) DOM Nr 4, mur.,1 ćw. XX.
- 147) DOM Nr 5, mur.,1 ćw. XX.
- 148) DOM Nr 6, mur.,1 ćw. XX.
- 149) DOM Nr 7, mur.,1 ćw. XX.
- 150) DOM Nr 8, mur.,1 ćw. XX.
- 151) DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
- 152) DOM Nr 10, mur.,1 ćw. XX.
- 153) DOM Nr 13, mur., 1 ćw. XX.
- 154) DOM Nr 14, mur.,1 ćw. XX.
- 155) DOM Nr 15, mur.,1 ćw. XX.
- 156) DOM Nr 18, mur.,1 ćw. XX.

ul. Mickiewicza

- 157) DOM Nr 2, mur., pocz. XX.
- 158) DOM Nr 8, mur.,1 ćw. XX.
- 159) DOM Nr 10, mur., k. XIX.

ul. Moniuszki

- 160) DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX.
- 161) DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX
- 162) DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.

ul. Piaskowa

- 163) DOM Nr 6, mur., k. XIX
- 164) DOM Nr 14, mur., XIX/XX

ul. Słowackiego

- 165) DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.
- 166) DOM Nr 11, mur., pocz. XX.
- 167) DOM Nr 13, mur., 1 ćw. XX.

Plac Wolności

- 168) DOM Nr 2, mur., pocz. XIX

ul. Złotowska

- 169) DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
- 170) DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX.
- 171) DOM Nr 5, mur., pocz. XX.
- 172) DOM Nr 6, mur., pocz. XX.
- 173) DOM Nr 14, mur., k. XIX.
- 174) DOM Nr 16, mur., pocz. XX.

Lędyczek - Dawnica

- 175) CMENTARZ EWANGELICKI-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz, XIX.

Lotyń

- 176) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA:
  - a) kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki par. p.w. Wniebowzięcia NMP, szach., 1734.
  - b) dzwonnica, drewno, XIX, przebud.
- 177) SZKOŁA, ul. Pocztowa 1, mur., 1 ćw. XX.
- 178) POCZTA, ul Pocztowa 10, mur., k. XIX.
- 179) ZESPÓŁ PAŁACOWY-PARKOWA-FOLWARCZYK
  - a) czworak, ob. dom, ul. Pocztowa 3, mur., 4 ćw. XIX.
  - b) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 9, mur., 4 ćw. XIX.
  - c) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 11, mur., 4 ćw. XIX.
  - d) trojak, ob. dom, ul. Pocztowa 12, mur., 4 ćw. XIX.
  - e) dwojak, ob. dom, ul. Pocztowa 13, mur., 4 ćw. XIX.
  - f) czworak, ob. dom, ul. Pocztowa 14, mur., ćw. XX.
  - g) dwojak, ob. dom, ul. Polna 10, mur., k. XIX.
  - h) dwojak, ob. dom, ul. Polna 14, mur., 4 ćw. XIX.
  - i) czworak, ob. dom, ul. Polna 15, mur., 4 ćw. XIX.
  - j) dwojak, ob. dom, ul. Polna 17, mur., 4 ćw. XIX.

- k) dwojak, ob. dom, ul. Polna 18, mur., 4 ćw. XIX.
  - l) dwojak, ob. dom, ul. Polna 19, mur., 4 ćw. XIX.
  - ł) czworak, ob. dom, ul. Wiśniowa 1, mur., pocz. XX,
  - m) stajnia, mur., k. XIX,
  - n) obora, mur., pocz. XX,
  - o) żrebięciarnia, mur., pocz. XX,
  - p) stodoła I, mur., pocz. XX,- częściowo spalona
  - r) stodoła II, mur./ drewno, pocz. XX,
  - s) krochmalnia, ob. magazyn zbożowy, mur., pocz. XX,
  - t) gorzelnia, mur., 1897,
  - u) park, poł. XVIII.
- 180) CMENTARZ EWANGELICKO-KATOLICKI, czynny, poł. XIX
- 181) CMENTARZ EWANGELICKO-KATOLICKI, PRZYKOSCIELNY, nieczynny, poł. XVIII

ul. Dworcowa

- 182) DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX.
- 183) DOM Nr 7, mur., pocz. XX.
- 184) DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
- 185) DOM Nr 9, mur., pocz. XX.
- 186) DOM Nr 12, szach., 2 poł. XIX.
- 187) DOM Nr 15, mur., ok. 1930.

ul. Pocztowa

- 188) DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.

ul. Polna

- 189) DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
- 190) DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX.
- 191) DOM Nr 5, mur., 1 ćw. XX.

ul Szczecinecka

- 192) ZAGRODA Nr 7:
  - a) dom, mur., XIX/XX,
  - b) stodoła, mur., 1 ćw. XX.
- 193) DOM Nr 1, szach., poł. XX.
- 194) DOM Nr 3, mur., 1923.
- 195) DOM Nr 5, mur., XIX/XX.
- 196) DOM Nr 6, mur., pocz. XX.
- 197) DOM Nr 12, mur., XIX/XX.
- 198) DOM Nr 13, mur., 4 ćw. XIX.
- 199) DOM Nr 18, mur., 1 ćw. XIX.
- 200) DOM Nr 25, mur., pocz. XX.
- 201) DOM Nr 26, mur., l. 30-te. XX.

ul. Wiśniowa

- 202) DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XIX.
- 203) DOM Nr 5, mur., pocz. XIX.
- 204) DOM Nr 9, mur., pocz. XIX.

Lubnica

- 205) KOŚCIÓŁ EWANG., OB. FILIALNY P.W. NARODZENIA NMP, szach., XVIII, restaurowany w 1976 r.
- 206) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.
- 207) ZESPÓŁ DWORSKO-PORKOWO-FOLWARCZNY:
  - a) dwór nr 17, mur., 4 ćw. XIX,
  - b) stajnia, mur., 4 ćw. XIX,
  - c) obora I, mur., 4 ćw. XIX,
  - d) obora II, mur., 4 ćw. XIX,
  - e) dwojak, ob. dom nr 18, mur k. XIX,
  - f) park, k. XIX.
- 208) ZAGRODA Nr 30:
  - a) dom, mur., pocz. XX,
  - b) obora, mur., pocz. XX.
- 209) DOM Nr 19, mur., pocz. XX.
- 210) DOM Nr 31, mur., pocz. XX.
- 211) DOM Nr 33, mur./szach., 2 poł. XIX.
- 212) DOM Nr 34, mur., k. XIX.
- 213) DOM Nr 36, mur., 1 ćw. XX.
- 214) MŁYN, mur., 1 ćw. XX.

Lubniczka

- 215) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
  - a) dom pracowników folwarcznych, ob. nr 2, mur., 2 poł. XIX,
  - b) dom pracowników folwarcznych, ob. nr 3, mur., 2 poł. XIX,
  - c) dom pracowników folwarcznych, ob. nr 4, mur., 2 poł. XIX,
  - d) budynek gospodarczy, nr 1A, mur., 2 poł. XIX,
  - e) budynek gospodarczy, nr 2, mur., 2 poł. XIX,
  - f) budynek gospodarczy, nr 3-4, mur., 2 poł. XIX,
- 216) ZAGRODA Nr 5:
  - a) dom, mur./ szach., l 20-te XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur./ szach., l. 20-te XX.
- 217) ZAGRODA Nr 6:
  - a) dom, mur./ szach., l. 20-te XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur./szach., l. 20-te XX.
- 218) ZAGRODA Nr 7:
  - a) dom, mur./ szach., l. 20-te XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur./szach., l. 20-te XX.
- 219) ZAGRODA Nr 9:
  - a) dom, mur./ szach., l. 20-te XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur./szach., l. 20-te XX.

- 220) ZAGRODA Nr 14:
  - a) dom, mur./szach., l. 20-te XX,
  - b) budynek gospodarczy, mur./szach., l. 20-te XX.
- 221) DOM Nr 10, mur./szach., l. 20-te XX.
- 222) DOM Nr 12, mur./szach., l. 20-te XX.
- 223) DOM Nr 13, mur./szach., l. 20-te XX.
- 224) DOM Nr 16, mur./szach., l. 20-te XX.
- 225) BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 8, częściowo mieszkalny, mur./szach., l. 20-te XX.
- 226) BUDYNEK GOSPODARCZY Nr15, mur./szach., l. 20-te XX.

Łomczewko

- 227) CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny, pocz. XX w.

Łomczewo

- 228) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA:
  - a) Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki fil. p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego, mur. 1874 – 75
  - b) Cmentarz przykościelny, nieczynny, 1875 r.
  - c) Cmentarz ewangelicki, nieczynny, pocz. XX w.
- 229) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY
  - a) dwór, mur., k. XIX, przebud. 1975/76
  - b) dworek, ob. dom Nr 43, mur., 1 ćw. XX
  - c) czworak, ob. dom Nr 49, mur., k. XIX
  - d) park, poł. XIX
- 230) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY "KAROLINO"
  - a) dwór, ob. dom nr 62, k. XIX
  - b) obora, k. XIX
- 231) ZAGRODA Nr 10:
  - a) dom, mur., 1897
  - b) chlewnia, mur., k. XIX.
- 232) ZAGRODA Nr 21:
  - a) dom, mur., 1 ćw. XX
  - b) obora, mur., 1 ćw. XX
- 233) ZAGRODA Nr 23
  - a) dom, mur., 1 ćw. XX
  - b) obora, mur., 1 ćw. XX
- 234) ZAGRODA Nr 30:
  - a) dom, mur., 1 ćw. XX
  - b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX
- 235) ZAGRODA Nr 39
  - a) dom, mur./szach., k. XIX
  - b) obora, mur., 1906.
- 236) DOM Nr 3, mur., 1 ćw. XX
- 237) DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX
- 238) DOM Nr 15, szach., poł. XIX.

- 239) DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX
- 240) DOM Nr 33a, mur., poł. XIX
- 241) DOM Nr 33b, mur., poł. XIX
- 242) DOM Nr 36, mur., k. XIX
- 243) DOM Nr 56, mur., 1 ćw. XX

Łomczewo Kolonia

- 244) DOM bez n-ru, mur., 1 ćw. XX

Okonek

- 245) historyczny układ urbanistyczny
- 246) KOŚCIÓŁ EWANG., OB. PAR. P.W. WYKUPU NIEWOLNIKÓW mur., 1856.
- 247) ZESPÓŁ SĄDU:
  - a) sąd, ob. Urząd Miejski, ul. Niepodległości 53, mur., 1883.
  - b) areszt, ob. Urząd Miejski, ul. Niepodległości 53b, mur., pocz. XX.
- 248) SZKOŁA, ul. Niepodległości 23, mur., pocz. XX.
- 249) SZKOŁA, ul. Niepodległości 24, mur., l.20-te. XX.
- 250) POCZTA, ul. Niepodległości 21, mur., k. XIX.
- 251) OGRODNICTWO, ob. Pomorskie Zakłady Przemysłu Wełnianego, ul. Niepodległości 30, mur., ok. 1925
- 252) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
  - a) dwór, mur., 1 ćw. XX, (Nadleśnictwo)
  - b) oficyna dworska, ul. Kolejowa 23, mur., 1 ćw. XX,
  - c) budynek inwentarski, ob. warsztaty, mur., 1 ćw. XX,
  - d) dom córki właściciela, ob. dom, mur., 1 ćw. XX
  - e) trafostacja, mur., 1 ćw. XX
- 253) ZESPÓŁ MŁYŃSKI BĄK:
  - a) młyn, ob. dom, mur./szach., XIX,
  - b) dom właściciela młyna, ul. Lipowa 1, mur., XIX,
  - c) stacja, mur., 2 poł. XIX,
  - d) chlewnia z magazynem zbożowym, mur., XIX,
  - e) dom pracowników majątku, ul. Lipowa 2, mur., XIX,
  - f) budynek gospodarczy, mur., XIX
- 254) WIEŻA Bismarcka, ob. Wieża Teclawa, mur., 1908 – 1912 r.
- 255) KAPLICA CMENTARNA, mur., l. 30-te XX.
- 256) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, ul. Cmentarna, poł. XIX.
- 257) CMENTARZ KOMUNALNY, nieczynny, ul. Cmentarna, poł. XIX
- 258) CMENTARZ KOMUNALNY, czynny, ul. Cmentarna, 1950.

ul. Chłopskiego

- 259) DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX.
- 260) DOM Nr 2, szach., 2 poł. XIX.
- 261) DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX.
- 262) DOM Nr 6, mur., 2 poł. XIX.
- 263) DOM Nr 9, mur., 1 ćw. XX.

- 264) DOM Nr 11, mur., l. 30-te XX.
- 265) DOM Nr 12, mur., l. 30-te XX.
- 266) DOM Nr 14, mur., pocz. XX.
- 267) DOM Nr 17, mur., l. 30-te XX.
- 268) DOM Nr 18, mur., l. 30-te XX.
- 269) DOM Nr 19, mur., l. 30-te XX.
- 270) DOM Nr 20/21, mur., 1 ćw. XX.
- 271) DOM Nr 22, mur., l. 30-te XX.
- 272) DOM Nr 23, mur., l. 30-te XX.
- 273) DOM Nr 26, mur., l. 30-te XX.
- 274) DOM Nr 29, mur., l. 30-te XX.
- 275) DOM Nr 32, mur., pocz. XX.
- 276) DOM Nr 33, mur., 1 ćw. XX.
- 277) DOM Nr 36, mur., 1920.
- 278) DOM Nr 37, mur., 1 ćw. XX.
- 279) DOM Nr 40, mur., 2 poł. XIX.
- 280) DOM Nr 43, mur., pocz. XX.
- 281) DOM Nr 44, mur., pocz. XX.
- 282) DOM Nr 47, mur., 2 poł. XX.

ul. Chojnicka

- 283) DOM Nr 1, mur., k. XIX.

ul. Chrobrego

- 284) DOM Nr 3/4, mur., pocz. XX.
- 285) DOM Nr 6, mur., ok.1930.
- 286) DOM Nr 7, mur., ok.1930.
- 287) DOM Nr 8/9, mur., ok.1930.
- 288) DOM Nr 10, mur., ok.1930.
- 289) DOM Nr 11, mur., ok.1930.

ul. Kolejowa

- 290) DOM Nr 2, mur., ok.1930.
- 291) DOM Nr 4/6, mur., ok.1930.
- 292) DOM Nr 34, mur., ok.1930.
- 293) DOM Nr 41, mur.,l.30-te XX.
- 294) DOM Nr 46, mur.,l.30-te XX.
- 295) DOM Nr 50, mur.,l.30-te XX.
- 296) DOM Nr 54, mur.,l.30-te XX.
- 297) DOM Nr 58, mur.,l.30-te XX.
- 298) DOM Nr 62, mur.,l.20-te XX.
- 299) DOM Nr 66, mur.,l.20-te XX.
- 300) DOM Nr 68, mur.,l.30-te XX.
- 301) DOM Nr 79, mur.,1924.

ul. Leśna

- 302) DOM Nr 4, mur., ok. 1930.
- 303) DOM Nr 7, mur./drewno, 1 ćw. XX.
- 304) DOM Nr 11, mur., 2poł. XIX.
- 305) DOM Nr 12, mur., 4 ćw. XIX.
- 306) DOM Nr 13, mur., 4 ćw. XIX.
- 307) DOM Nr 14/15, mur., k. XIX.
- 308) DOM Nr 17, mur., pocz. XX.
- 309) DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
- 310) DOM Nr 33, mur., pocz. XX.
- 311) DOM Nr 36, mur., k. XIX.
- 312) DOM Nr 37, mur./szach., 4 ćw. XIX.
- 313) DOM Nr 38, mur., 4 ćw. XIX.
- 314) DOM Nr 39, mur., pocz. XX.
- 315) DOM Nr 42, mur., pocz. XX.
- 316) DOM Nr 44, mur., 1 ćw. XX.

ul. Lipowa

- 317) DOM Nr 1d, mur., l.30-te XX.
- 318) DOM Nr 1e/1f, mur., ok. 1930.
- 319) DOM Nr 3, mur., k. XIX.
- 320) DOM Nr 4, mur., pocz. XX.
- 321) DOM Nr 5, mur., 4 ćw. XIX.
- 322) DOM Nr 8, mur., 1 ćw. XX.
- 323) DOM Nr 10, mur., ok. 1930.
- 324) DOM Nr 12, mur., l. 20-te XX.
- 325) DOM Nr 16, mur., 2 poł. XIX.
- 326) DOM Nr 17, mur., XIX/XX.
- 327) DOM Nr 20, mur., 1 ćw. XX.
- 328) DOM Nr 22, mur., k. XIX.
- 329) DOM Nr 24, szach., 2 poł. XIX.
- 330) DOM Nr 25, mur., 4 ćw. XIX.
- 331) DOM Nr 26, mur., 1 ćw. XX.
- 332) DOM Nr 35, mur., pocz. XX.
- 333) DOM Nr 36, mur., l.20-te XX.
- 334) DOM Nr 39a, mur., 1910.

ul. 1-go Maja

- 335) DOM Nr 1, mur., k. XIX.
- 336) DOM Nr 3, mur., k. XIX.
- 337) DOM Nr 4, mur., 2 poł. XIX.
- 338) DOM Nr 6, mur., 2 poł. XIX.
- 339) DOM Nr 7, mur., 2 poł. XIX.
- 340) DOM Nr 10, mur., 2 poł. XIX.
- 341) DOM Nr 14, mur., k. XIX.
- 342) DOM Nr 30, mur., pocz. XX.
- 343) DOM Nr 40, mur., 2 poł. XIX.

ul. Niepodległości

- 344) DOM Nr 2, szach., k. XIX.
- 345) DOM Nr 3, mur., 2 poł. XIX.
- 346) DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX.
- 347) DOM Nr 6, mur., k. XIX.
- 348) DOM Nr 7, mur., k. XIX.
- 349) DOM Nr 16, mur., 4 ćw. XIX.
- 350) DOM Nr 16a, mur., 1 ćw. XIX.
- 351) DOM Nr 17, mur., 4 ćw. XIX.
- 352) DOM Nr 25, mur., 4ćw. XIX.
- 353) DOM Nr 34, mur., 1 ćw. XX.
- 354) DOM Nr 37, mur., k. XIX.
- 355) DOM Nr 47, mur., pocz. XX.
- 356) DOM Nr 49, mur., 4 ćw. XIX.
- 357) DOM Nr 52, mur., 4 ćw. XIX.
- 358) DOM Nr 53a, mur., pocz. XX.
- 359) DOM Nr 57, mur., k. XIX.
- 360) DOM Nr 58, mur., 2 poł. XIX.
- 361) DOM Nr 63, mur., l. 30-te. XX.
- 362) DOM Nr 68, mur., l. 30-te. XX.
- 363) DOM Nr 69, mur., l. 30-te. XX.
- 364) DOM Nr 72, mur., l. 30-te. XX.
- 365) DOM Nr 73, mur., ok.1930.
- 366) DOM Nr 75, mur., l.30-te. XX.

ul. Poznańska

- 367) DOM Nr 1, mur., l. 30-te. XX.
- 368) DOM Nr 2, mur., l. 30-te. XX.
- 369) DOM Nr 4, mur., l. 30-te. XX.
- 370) DOM Nr 5, mur., l. 30-te. XX.
- 371) DOM Nr 6, mur., l. 30-te. XX.
- 372) DOM Nr 8, mur., l. 30-te. XX.

ul. Szczecińska

- 373) DOM Nr 1, szach., poł. XIX.
- 374) DOM Nr 2, mur., poł. XIX.
- 375) DOM Nr 3, mur., k. XIX.
- 376) DOM Nr 12, mur., pocz. XX.
- 377) DOM Nr 12a, mur., pocz. XX.
- 378) DOM Nr 16, szach., poł. XIX.
- 379) DOM Nr 17, szach., 2 poł. XIX.
- 380) DOM Nr 18, szach., poł. XIX.
- 381) DOM Nr 19, mur., 2 poł. XIX.
- 382) DOM Nr 20, mur., 2 poł. XIX.
- 383) DOM Nr 21, mur., k. XIX.
- 384) DOM Nr 22, mur., 2poł. XIX.

- 385) DOM Nr 23, mur., 1 ćw. XX.
- 386) DOM Nr 24, mur., 1 ćw. XX.
- 387) DOM Nr 25, mur., 2 poł. XIX.

ul. Wojska Polskiego

- 388) DOM Nr 1, mur., pocz. XX.
- 389) DOM Nr 4, mur., XIX/ XX.
- 390) DOM Nr 5, mur., ok. 1930.
- 391) DOM Nr 10, mur., l. 30-te. XX.
- 392) DOM. Nr 11, mur., pocz. XX.
- 393) DOM Nr 13, mur., l. 30-te. XX.

Plac Wolności

- 394) ZAGRODA Nr10:
  - a) dom, mur., XIX/XX
  - b) budynek gospodarczy, mur./ szach., pocz. XX
- 395) DOM Nr 3, mur., XIX/XX
- 396) DOM Nr 5, mur., 2 poł. XIX
- 397) DOM Nr 6, mur., 2 poł. XIX
- 398) DOM Nr 7, mur., 2 poł. XIX
- 399) DOM Nr 8, mur., 2 poł. XIX
- 400) DOM Nr 9, mur., 2 poł. XIX
- 401) DOM Nr 11, mur., XIX/ XIX

Pniewo

- 402) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA: EWANG., OB. PAR. P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA
  - a) kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki par. p.w. św. Jana Chrzciciela, szach., 1842.
  - b) cmentarz przykościelny, nieczynny 1842 r.
- 403) KAPLICA, mur., 1 ćw. XX.
- 404) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
  - a) dwór, ob. szkoła, mur., l.20-te XX,
  - b) piekarnia, dom piekarza, ob. dom bez n-ru, mur., pocz. XX,
  - c) dwojak, ob. dom Nr 5, mur., pocz. XX,
  - d) dwojak, ob. dom Nr 7/8, mur., pocz. XX,
  - e) pięciorak, ob. dom Nr 9/11, mur., pocz. XX,
  - f) czworak, ob. dom Nr 12/13, mur., pocz. XX,
  - g) dwojak, ob. dom Nr 24/25, mur., pocz. XX,
  - h) czworak, ob. dom Nr 30/31, mur., pocz. XX,
  - i) stajnia, mur., k. XIX,
  - j) obora I, mur., k. XIX,
  - k) chlewnia, mur./ szach., 4 ćw. XIX,
  - l) gorzelnia, ob. dom nr 26, mur., 1 ćw. XX,
  - ł) transformator, mur., 1 ćw. XX.

- 405) ZAGRODA Nr 55:
  - a) dom, mur., pocz. XX,
  - b) obora, mur., 1 ćw. XX.
- 406) DOM Nr 3, mur., k. XIX.
- 407) DOM Nr 28, mur., 1930.
- 408) DOM Nr 36, mur., 2 poł. XIX.
- 409) DOM Nr 38, mur., k. XIX.
- 410) DOM Nr 40, mur., pocz. XX.
- 411) DOM Nr 41, mur., 1 ćw. XIX.
- 412) DOM Nr 43, mur., k. XIX.
- 413) DOM Nr 46, mur., k. XIX.
- 414) DOM Nr 48, mur., pocz. XX.
- 415) DOM Nr 82, mur., 4 ćw. XIX.
- 416) DOM Nr 86, mur., pocz. XIX.

Podgaje

- 417) ZESPÓŁ FOLWARCZNY – ul. Pamięci Narodowej 23:
  - a) dom mieszkalny właściciela, mur., 2 poł. XIX,
  - b) chlewnia, mur., 2 poł. XIX,
  - c) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
  - d) obora, mur., 2 poł. XIX,

ul. Bałtycka

- 418) DOM Nr 3, mur., XIX/XX.
- 419) DOM Nr 4, mur., XIX/XX.
- 420) DOM Nr 8, mur., 2 poł. XIX.
- 421) DOM Nr 12, mur., 2 poł. XIX.
- 422) DOM Nr 14, mur., 2 poł. XIX.
- 423) DOM Nr 15, szach., 2 poł. XIX.
- 424) DOM Nr 16, mur., 2 poł. XIX.

ul. Gdańska

- 425) DOM Nr 10, mur., 1 ćw. XX.

ul. Leśna

- 426) DOM Nr 3, mur., 4 ćw. XIX.

ul. Pamięci Narodowej

- 427) DOM Nr 3-5, mur., 2 poł. XIX.
- 428) DOM Nr 11, mur., k. XIX.
- 429) DOM Nr 13, mur., k. XIX.
- 430) DOM Nr 15, mur., k. XIX.
- 431) DOM Nr 19, mur., k. XIX.

ul. Parkowa

- 432) DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX.

ul. Poznańska

- 433) DOM Nr 8
- 434) ELEKTROWNIA WODNA "PODGAJE", mur., 1927-1930
- 435) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.
- 436) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX.

Przybysław

- 437) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
- a) dwór, ob. dom mieszkalny nr 5, mur., 2 poł. XIX,
  - b) budynek inwentarski, ob. dom mieszkalny nr 4, mur., 2 poł. XIX,
  - c) budynek inwentarski, ob. gospodarczy, mur., 2 poł. XIX,
  - d) warsztaty, mur., 2 poł. XIX,
  - e) stodoła, mur., 2 poł. XIX,
  - f) dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 2, mur., 2 poł. XIX,
  - g) dom robotników folwarcznych, ob. dom nr 3, mur., 2 poł. XIX,
  - h) park, 2 poł. XIX,

Rydzyńka

- 438) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a) dwór, ob. dom nr 6, mur., XIX,
  - b) magazyn nawozów, mur., XIX,
  - c) budynek inwentarski, mur., XIX,
  - d) budynek gospodarczy, mur., XIX,
  - e) trafostacja, mur., XIX,
  - f) dom pracowników folwarcznych, ob. nr 3/4, mur., XIX,
  - g) dom pracowników folwarcznych, ob. nr 1/2, mur., XIX,
- 439) KAPLICA, mur., k. XIX

Skoki

- 440) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
- a) stajnia, mur., 4 ćw. XIX,
  - b) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
  - c) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
  - d) chlewnia, mur., 4 ćw. XIX,
  - e) stodoła, mur., 4 ćw. XIX,
  - f) kuźnia, mur., 4 ćw. XIX,
  - g) dwojak, nr 2, mur., 4 ćw. XIX,
  - h) dwojak, nr 3, mur., 4 ćw. XIX,
  - i) dwojak, nr 4, mur., 4 ćw. XIX,
  - j) dwojak, nr 8, mur., 4 ćw. XIX,
  - k) dwojak, nr 9, mur., 4 ćw. XIX,
  - l) park, XIX.
- 441) CMENTARZ RODOWY, nieczynny, pocz. XX.

Węgorzewo

- 442) KOŚCIÓŁ EWANG., OB. FILIALNY P.W. ŚW. STANISŁAWA BPA, szach., XVIII.
- 443) KAPLICA, mur., 4 ćw. XIX.
- 444) SZKOŁA, mur., 1.30-te XX.
- 445) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY
- a) dwojak, ob. dom Nr 16, mur./szach., 1 ćw. XX,
  - b) dwojak, ob. dom Nr 35, mur., 1 ćw. XX,
  - c) dwojak, ob. dom Nr 20, mur., 1 ćw. XX,
  - d) dwojak, ob. dom Nr 21, mur., 1 ćw. XX,
  - e) czworak, ob. dom Nr 22, mur., 1 ćw. XX,
  - h) gorzelnia, mur., k. XIX,
  - i) park, 2 poł. XIX.
- 446) CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, poł. XIX.
- 447) CMENTARZ EWANGELICKO/ KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, nieczynny, XVII.
- 448) DOM Nr 4, mur., k. XIX.
- 449) DOM Nr 5, mur., k. XIX.
- 450) DOM Nr 23, szach., poł. XIX.
- 451) DOM Nr 26, mur., 1 ćw. XX.
- 452) DOM Nr 34, szach., poł. XIX.
- 453) BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 23, mur., 1 ćw. XX.

Wojnowko

- 454) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a) chlewnia, ob. budynek inwentarsko-gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
  - b) stajnia, ob. budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
  - c) obora, ob. budynek inwentarsko-magazynowy, mur., 4 ćw. XIX,
  - d) transformator, mur., 4 ćw. XIX,
  - e) czworak, ob. dom nr 3, mur., 4 ćw. XIX,
  - f) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,
  - g) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX,

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz zespołów zabytków ruchomych).

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków w gminie Okonek to:

- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie, w skład którego wchodzi ołtarz główny wraz z obrazem i rzeźbami, chrzcielnica, grupa rzeźbiarska – Ukrzyżowanie, polichromia balustrady łoży lokatorskiej – wpisane do rejestru zabytków pod numerem 114/Wlkp/B decyzją WWKZ z dnia 27.02.2008 r.

- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Kazimierza w Brokęcynie, obejmujące ołtarz główny, ambonę z bogatą dekoracją malarską, dzwon, tablicę epitafijną Zofii von Seigern, łożę i ławy kolatorskie, komplet ławek, polichromię chóru muzycznego, część stolarki okiennej. Przedmiotowe wyposażenie wpisane jest do rejestru zabytków pod numerem 1258 B – 1269 B (ob. 329/Wlkp/B) decyzją z dnia 10.08.1984 r.
- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu, głównie neogotyckie, m. in: ołtarz główny wraz z obrazem i rzeźbami, ambona, prospekt organowy, chrzcielnica, kropielnica, dzwony, zespół witraży - wpisane do rejestru zabytków pod numerem 113/Wlkp/B decyzją WWKZ z dnia 27.02.2008 r.
- wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu, w skład którego wchodzi ołtarz główny, krucyfiks, polichromowane empy - wpisane do rejestru zabytków pod numerem 1270 B – 1273 B (ob. 334/Wlkp/B) decyzją z dnia 10.08.1984 r.
- Wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie, w skład którego wchodzi m. in: ołtarz główny, ambona, prospekt organowy wraz z instrumentem, dzwon, zespół witraży - wpisane do rejestru zabytków pod numerem 194/Wlkp/B decyzjami z dnia 09.08.1984 r. i 18.02.2011 r.

3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe – wykaz).

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. 3, pkt. 14 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – tekst jednolity: Dz. U z 2014 r., poz.1446 ze zm.). W celu jego ochrony oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej cytowana wyżej ustawa przewiduje ochronę poprzez wpis do rejestru zabytków cennych kulturowo struktur przestrzennych – układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz krajobrazów kulturowych (art. 6 ust. 1, pkt. 1 lit. a i b). Ochrona krajobrazu kulturowego powinna być komplementarna dla form ochronnych krajobrazu przyrodniczego wynikających ze stosownych przepisów o ochronie przyrody.

Obszar gminy Okonek posiada w swoich granicach terytorialnych obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy” i dwa obszarowe wpisy do rejestru zabytków układów urbanistycznych Okonka i Lędyczka..

- **Obszar chronionego krajobrazu - Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy** obejmuje wschodnią część gminy Okonek wraz z następującymi miejscowościami: Chwalimie, Lędyczek, Lubnica, Podgaje oraz Węgorzewo.

- **Miasto Okonek – układ urbanistyczny** miasta Okonek wpisany do rejestru zabytków pod numerem 682/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 01.07.2008 r. w granicach przedstawionych na załączniku graficznym nr 1 do niniejszego programu.
- **Dawne Miasto Lędyczek – układ urbanistyczny** dawnego miasta wpisany do rejestru zabytków pod numerem 683/Wlkp/A decyzją WWKZ z dnia 15.07.2008 r. w granicach przedstawionych na załączniku graficznym nr 2 do niniejszego programu.

3.5. Zabytki archeologiczne.

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem(art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zabytki archeologiczne są częścią dziedzictwa kulturowego. Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące i skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Na terenie gminy Okonek znajdują się 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie oraz cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku.

Miejscowość/nr stanowiska w miejscowości	Obszar AZP/nr stanowiska na obszarze	obiekt	Stan zachowania	Nr rejestru zabytków
Łomczewo, stan. 1	28-28/2	grodzisko	1	nr rej. 699 z 11.12.1968 r.
Lędyczek, stan. 5	29-28/10	cmentarzysko kurhanowe (I-III w. n.e.)	1	nr rej. 9/Wlkp/C z 17.12.2002 r

Źródło: archiwum WUOZ w Poznaniu Delegatura w Pile

LEGENDA

1/ stan zachowania dobry, nie wymagający żadnych zabiegów konserwatorskich

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej.

Na terenie gminy stanowiskami o własnej formie krajobrazowej są wyżej wymienione stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków - grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie oraz cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku.

3.5.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu poprzez obserwację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Obszar gminy Okonek położony jest w mezoregionach Pojezierze Szczecineckie oraz Dolina Gwdy, makroregion Pojezierze Południowopomorskie. Główną oś hydrograficzną terenu stanowi rzeka Gwda, wraz z jej prawobrzeżnymi dopływami: Oską i Czarną oraz lewobrzeżnymi: Czernicą, Szczyrą i Debrzynką. Ponadto przez teren gminy na granicy przepływają Młynówka i Ptusza oraz mniejsze cieką jak Struga Siedlicka i Glinki. Cały obszar odznacza się gęstą siecią rzeczną a także cechuje go znaczna liczba niewielkich zbiorników wodnych, jak jeziora, stawy oraz oczka wodne. Do największych jezior na terenie gminy należą jezioro Kacko w Pniewie, jezioro Leśne oraz duże jezioro Brokęcino położone na północ od wsi Brokęcino.

Terasy, doliny rzek i zbiorników wodnych stanowią przydatne rejony dla osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego, to też stanowiska archeologiczne położone głównie przy krawędziach i na stokach dolin rzek i cieków wodnych. Na wysoczyznach występuje mniej pradziejowych stanowisk archeologicznych, przy czym zawsze w pobliskim sąsiedztwie cieków lub ich dolin. Uwzględniając chronologię osadnictwo pradziejowe trwało na tych obszarach nieprzerwanie od mezolitu, poprzez neolit i epokę brązu aż do średniowiecza włącznie. Jednakże osadnictwo stacjonarne wkroczyło na ten teren za pośrednictwem kultury łużyckiej i pomorskiej.

Intensywne osadnictwo na tych terenach związane jest z ludnością kultury łużyckiej, której rozwój przypada na okres 1200-500 p.n.e. Wielkopolskę pokrywała w tym czasie gęsta już sieć osadnicza tej kultury. Na przełomie epoki brązu i żelaza (650-500 p.n.e.) pojawiła się tutaj ludność kultury pomorskiej przemieszczającej się z Pomorza do Wielkopolski.

Mniej danych posiadamy na temat osadnictwa z młodszego okresu przedrzymskiego (II-I w. p.n.e.), natomiast wyraźny wzrost osadnictwa notuje się na tych terenach na początku wczesnego okresu rzymskiego. Związane jest to z pojawiającym się tutaj osadnictwem ludności kultury wielbarskiej napływającej z Pomorza Wschodniego do Wielkopolski Północnej. Schyłek osadnictwa kultury wielbarskiej przypada na przełom II i III w. n.e., co wiąże się z odpływem ludności tej kultury w stronę Morza Czarnego. W późniejszym okresie rzymskim i wędrówek ludów (III-VI w. n.e.) na omawianym terenie pojawia się ludność kultury przeworskiej.

W VIII w. nastąpił rozwój osadnictwa wczesnośredniowiecznego. W okresie wczesnego średniowiecza zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych ale i tereny wysoczyzny. W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytnie występujące w pobliżu obecnych miejscowości wyznaczają tym samym ich metrykę.

Najwięcej stanowisk jest z ceramiką datowaną na XIII – XIV w., Stanowiska te zlokalizowane są w obrębie Brokęcina, Okonka, Lędyczka, Lotynia, Chwalimia oraz innych często już nie istniejących wsi. Na uwagę zasługują stanowiska z ceramiką datowaną na XIII/XIV w., zlokalizowane w obrębie miejscowości Brokęcino, Lędyczek i Okonek. Są one związane z lokowaniem się na tych terenach osadnictwa niemieckiego, głównie krzyżackiego związanych z założonym zamkiem w Lędyczku. Według bardzo skąpych źródeł pisanych zamek ten, o konstrukcji drewnianej miał być zbudowany w połowie XIII w. Prawdopodobnie zbudował go komtur Człuchowski z przeznaczeniem na strażnicę pomiędzy Brandenburgią a zakonem. Dogodne położenie zamku stworzyło możliwości do osiedlenia się tutaj grup ludności, co poświadczają znaleziska ceramiki XII/XIII – XIV w. Ponadto na terenie zabytkowego parku dworskiego we wschodniej części wsi Lotyń odkryto obiekt archeologiczny datowany na późne średniowiecze (XIV – XV wiek) związany z siedzibą rycerską rodu Hertzbergów. Wieś Lotyń stała się główną siedzibą rodu Hertzbergów i pozostała w tych samych rękach do 1945 r.

Dużą ilość punktów osadniczych z terenu gminy zaliczono do okresu nowożytnego, głównie do XVIII i XIX wieku, co wiąże się z rozwojem do dziś istniejących na tym obszarze wsi i kolonii, a także luźnych majątków.

SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH GMINY OKONEK

➤ Spis stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

LĘDYCZEK stan.5, ob. AZP 29-28/10 (*zespół stanowisk archeologicznych 28, karta nr 263*)

Nr rej.: 9/Wlkp/C

Data wpisu: 18.09.2007 r.

- Cmentarzysko kurhanowe z okresu wpływów rzymskich (I-II w. n.e.)

ŁOMCZEWO stan.1, ob. AZP 28-28/2 (*stanowisko archeologiczne poza zespołem, karta nr 235*)

Nr rej.: 699

Data wpisu: 11.12.1968 r.

- Grodzisko nizinne – wczesne średniowiecze
- **Spis stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w poszczególnych zespołach**

Zespół stanowisk archeologicznych 1

LUBNICA stan.1, ob. AZP 26-27/33
LUBNICA stan.2, ob. AZP 26-27/34
LUBNICA stan.5, ob. AZP 26-27/37
LUBNICA stan.6, ob. AZP 26-27/38
LUBNICA stan.7, ob. AZP 26-27/39
LUBNICA stan.8, ob. AZP 26-27/40
LUBNICA stan.9, ob. AZP 26-27/41
LUBNICA stan.10, ob. AZP 26-27/42
LUBNICA stan.11, ob. AZP 26-27/43
LUBNICA stan.12, ob. AZP 26-27/44
LUBNICA stan.13, ob. AZP 26-27/45
LUBNICA stan.14, ob. AZP 26-27/46
LUBNICA stan.15, ob. AZP 26-27/47
LUBNICA stan.16, ob. AZP 26-27/48
LUBNICA stan.17, ob. AZP 26-27/49
LUBNICA stan.18, ob. AZP 26-27/50
LUBNICA stan.19, ob. AZP 26-27/60
LUBNICA stan.20, ob. AZP 26-27/61

Zespół stanowisk archeologicznych 2

LUBNICA stan.3, ob. AZP 26-27/35
LUBNICA stan.4, ob. AZP 26-27/36
LUBNICA stan.21, ob. AZP 26-27/62
LUBNICA stan.22, ob. AZP 26-27/63
LUBNICA stan.23, ob. AZP 26-27/64
LUBNICA stan.24, ob. AZP 26-27/65

Zespół stanowisk archeologicznych 3

DRZEWICA stan.1, ob. AZP 26-27/26
DRZEWICA stan.2, ob. AZP 26-27/27
DRZEWICA stan.3, ob. AZP 26-27/28

DRZEWICA stan.8, ob. AZP 26-27/51
DRZEWICA stan.9, ob. AZP 26-27/52

Zespół stanowisk archeologicznych 4

DRZEWICA stan.4, ob. AZP 26-27/29
DRZEWICA stan.5, ob. AZP 26-27/30
DRZEWICA stan.6, ob. AZP 26-27/31
DRZEWICA stan.7, ob. AZP 26-27/32
DRZEWICA stan.11, ob. AZP 26-27/54
DRZEWICA stan.12, ob. AZP 26-27/55
DRZEWICA stan.13, ob. AZP 26-27/56
DRZEWICA stan.14, ob. AZP 26-27/57
DRZEWICA stan.15, ob. AZP 26-27/58
DRZEWICA stan.16, ob. AZP 26-27/59

Zespół stanowisk archeologicznych 5

LUBNICZKA stan.2, ob. AZP 27-27/13
LUBNICZKA stan.3, ob. AZP 27-27/14
LUBNICZKA stan.4, ob. AZP 27-27/15

Zespół stanowisk archeologicznych 6

GLINKI SUCHE stan.13, ob. AZP 27-27/40
GLINKI SUCHE stan.14, ob. AZP 27-27/41

Zespół stanowisk archeologicznych 7

CHOCIMÓW (obecnie Wojnowko) stan.1, ob. AZP 27-27/9
CHOCIMÓW (obecnie Wojnowko) stan.2, ob. AZP 27-27/10
CHOCIMÓW (obecnie Wojnowko) stan.3, ob. AZP 27-27/11
CHOCIMÓW (obecnie Wojnowko) stan.4, ob. AZP 27-27/12

Zespół stanowisk archeologicznych 8

WĘGORZEWO stan.2, ob. AZP 27-27/18
WĘGORZEWO stan.3, ob. AZP 27-27/19
WĘGORZEWO stan.4, ob. AZP 27-27/20
WĘGORZEWO stan.5, ob. AZP 27-27/21
WĘGORZEWO stan.6, ob. AZP 27-27/22
WĘGORZEWO stan.7, ob. AZP 27-27/23
WĘGORZEWO stan.8, ob. AZP 27-27/24
WĘGORZEWO stan.9, ob. AZP 27-27/25

Zespół stanowisk archeologicznych 9

WĘGORZEWO stan.10, ob. AZP 27-27/26

WĘGORZEWO stan.11, ob. AZP 27-27/27

Zespół stanowisk archeologicznych 10

GLINKI SUCHE stan.1, ob. AZP 27-27/28

GLINKI SUCHE stan.2, ob. AZP 27-27/29

GLINKI SUCHE stan.3, ob. AZP 27-27/30

GLINKI SUCHE stan.4, ob. AZP 27-27/31

GLINKI SUCHE stan.5, ob. AZP 27-27/32

GLINKI SUCHE stan.6, ob. AZP 27-27/33

GLINKI SUCHE stan.7, ob. AZP 27-27/34

GLINKI SUCHE stan.8, ob. AZP 27-27/35

GLINKI SUCHE stan.9, ob. AZP 27-27/36

GLINKI SUCHE stan.10, ob. AZP 27-27/37

GLINKI SUCHE stan.11, ob. AZP 27-27/38

GLINKI MOKRE stan.1, ob. AZP 27-27/42

GLINKI MOKRE stan.2, ob. AZP 27-27/43

GLINKI MOKRE stan.3, ob. AZP 27-27/44

GLINKI MOKRE stan.4, ob. AZP 27-27/45

GLINKI MOKRE stan.5, ob. AZP 27-27/46

GLINKI MOKRE stan.6, ob. AZP 27-27/47

GLINKI MOKRE stan.7, ob. AZP 27-27/48

GLINKI MOKRE stan.8, ob. AZP 27-27/49

GLINKI MOKRE stan.9, ob. AZP 27-27/50

GLINKI MOKRE stan.10, ob. AZP 27-27/51

GLINKI MOKRE stan.11, ob. AZP 27-27/52

GLINKI MOKRE stan.12, ob. AZP 27-27/53

GLINKI MOKRE stan.13, ob. AZP 27-27/54

GLINKI MOKRE stan.14, ob. AZP 27-27/55

GLINKI MOKRE stan.16, ob. AZP 27-27/57

GLINKI MOKRE stan.17, ob. AZP 27-27/58

Zespół stanowisk archeologicznych 11

LOTYŃ stan.11, ob. AZP 27-26/9

LOTYŃ stan.12, ob. AZP 27-26/10

LOTYŃ stan.13, ob. AZP 27-26/11

LOTYŃ stan.14, ob. AZP 27-26/12

LOTYŃ – BABI DWÓR stan.1, ob. AZP 27-26/13

LOTYŃ stan.15, ob. AZP 27-26/14

LOTYŃ stan.16, ob. AZP 27-26/15

LOTYŃ stan.17, ob. AZP 27-26/16

LOTYŃ stan.18, ob. AZP 27-26/17

LOTYŃ stan.19, ob. AZP 27-26/18
LOTYŃ stan.20, ob. AZP 27-26/19
LOTYŃ stan.21, ob. AZP 27-26/20
LOTYŃ stan.22, ob. AZP 27-26/21
LOTYŃ stan.23, ob. AZP 27-26/22
LOTYŃ stan.24, ob. AZP 27-26/23
LOTYŃ stan.28, ob. AZP 27-26/27
LOTYŃ stan.29, ob. AZP 27-26/28
LOTYŃ stan.30, ob. AZP 27-26/29
LOTYŃ stan.48, ob. AZP 27-27/3
LOTYŃ stan.49, ob. AZP 27-27/4
LOTYŃ stan.50, ob. AZP 27-27/5
LOTYŃ stan.51, ob. AZP 27-27/6
LOTYŃ stan.52, ob. AZP 27-27/7
LOTYŃ stan.53, ob. AZP 27-27/8

Zespół stanowisk archeologicznych 12

LOTYŃ stan.25, ob. AZP 27-26/24
LOTYŃ stan.26, ob. AZP 27-26/25
LOTYŃ stan.27, ob. AZP 27-26/26
LOTYŃ stan.31, ob. AZP 27-26/30
LOTYŃ stan.32, ob. AZP 27-26/31
LOTYŃ stan.33, ob. AZP 27-26/32
LOTYŃ stan.34, ob. AZP 27-26/33
LOTYŃ stan.35, ob. AZP 27-26/34
LOTYŃ stan.36, ob. AZP 27-26/35
LOTYŃ stan.37, ob. AZP 27-26/36
LOTYŃ stan.38, ob. AZP 27-26/37
LOTYŃ stan.40, ob. AZP 27-26/39
LOTYŃ stan.41, ob. AZP 27-26/40
LOTYŃ stan.42, ob. AZP 27-26/41
LOTYŃ stan.43, ob. AZP 27-26/42
LOTYŃ stan.44, ob. AZP 27-26/43
LOTYŃ stan.45, ob. AZP 27-26/44
LOTYŃ stan.47, ob. AZP 27-27/2

Zespół stanowisk archeologicznych 13

LOTYŃ stan.5, ob. AZP 27-26/3
LOTYŃ stan.6, ob. AZP 27-26/4
LOTYŃ stan.7, ob. AZP 27-26/5
LOTYŃ stan.8, ob. AZP 27-26/6
LOTYŃ stan.9, ob. AZP 27-26/7
LOTYŃ stan.10, ob. AZP 27-26/8

Zespół stanowisk archeologicznych 14

LOTYŃ stan.3, ob. AZP 27-26/1

LOTYŃ stan.4, ob. AZP 27-26/2

Zespół stanowisk archeologicznych 15

BROKĘCINO stan.28, ob. AZP 27-26/51

BROKĘCINO stan.29, ob. AZP 27-26/52

Zespół stanowisk archeologicznych 16

EDWARDÓWKO stan.3, ob. AZP 27-26/47

EDWARDÓWKO stan.4, ob. AZP 27-26/48

Zespół stanowisk archeologicznych 17

LOTYŃ stan.46, ob. AZP 27-27/1

LOTYŃ stan.55, ob. AZP 27-27/59

LOTYŃ stan.56, ob. AZP 27-27/60

Zespół stanowisk archeologicznych 18

BROKĘCINO stan.31, ob. AZP 28-26/2

BROKĘCINO stan.32, ob. AZP 28-26/3

Zespół stanowisk archeologicznych 19

BROKĘCINO stan.42, ob. AZP 28-26/13

BROKĘCINO stan.43, ob. AZP 28-26/14

BROKĘCINO stan.44, ob. AZP 28-26/15

BROKĘCINO stan.45, ob. AZP 28-26/16

BROKĘCINO stan.46, ob. AZP 28-26/17

BROKĘCINO stan.47, ob. AZP 28-26/18

BROKĘCINO stan.48, ob. AZP 28-26/19

Zespół stanowisk archeologicznych 20

BROKĘCINO stan.40, ob. AZP 28-26/11

BROKĘCINO stan.41, ob. AZP 28-26/12

Zespół stanowisk archeologicznych 21

BROKĘCINO stan.1, ob. AZP 28-27/1

BROKĘCINO stan.2, ob. AZP 28-27/2

BROKĘCINO stan.3, ob. AZP 28-27/3

BROKĘCINO stan.4, ob. AZP 28-27/4

BROKĘCINO stan.5, ob. AZP 28-27/5
BROKĘCINO stan.6, ob. AZP 28-27/6
BROKĘCINO stan.7, ob. AZP 28-27/7
BROKĘCINO stan.8, ob. AZP 28-27/8
BROKĘCINO stan.9, ob. AZP 28-27/9
BROKĘCINO stan.10, ob. AZP 28-27/10
BROKĘCINO stan.11, ob. AZP 28-27/11
BROKĘCINO stan.12, ob. AZP 28-27/12
BROKĘCINO stan.13, ob. AZP 28-27/13
BROKĘCINO stan.14, ob. AZP 28-27/14
BROKĘCINO stan.15, ob. AZP 28-27/15
BROKĘCINO stan.16, ob. AZP 28-27/16
BROKĘCINO stan.18, ob. AZP 28-27/18
BROKĘCINO stan.20, ob. AZP 28-27/20
BROKĘCINO stan.21, ob. AZP 28-27/21
BROKĘCINO stan.22, ob. AZP 28-27/22
BROKĘCINO stan.23, ob. AZP 28-27/23
BROKĘCINO stan.24, ob. AZP 28-27/24
BROKĘCINO stan.25, ob. AZP 28-27/25
LOTYŃ stan.2, ob. AZP 28-27/26
OKONEK stan.34, ob. AZP 28-27/73
OKONEK stan.35, ob. AZP 28-27/74
OKONEK stan.36, ob. AZP 28-27/75
OKONEK stan.37, ob. AZP 28-27/76
OKONEK stan.38, ob. AZP 28-27/77
OKONEK stan.39, ob. AZP 28-27/78
OKONEK stan.41, ob. AZP 28-27/80
LOTYŃ stan.54, ob. AZP 28-27/81
BROKĘCINO stan.34, ob. AZP 28-26/5
BROKĘCINO stan.35, ob. AZP 28-26/6
BROKĘCINO stan.36, ob. AZP 28-26/7
BROKĘCINO stan.37, ob. AZP 28-26/8
BROKĘCINO stan.38, ob. AZP 28-26/9
BROKĘCINO stan.39, ob. AZP 28-26/10

Zespół stanowisk archeologicznych 22

ŁOMCZEWO stan.4, ob. AZP 28-27/27
OKONEK stan.32, ob. AZP 28-27/71
OKONEK stan.33, ob. AZP 28-27/72

Zespół stanowisk archeologicznych 23

OKONEK stan.30, ob. AZP 28-27/69
OKONEK stan.31, ob. AZP 28-27/70
OKONEK stan.40, ob. AZP 28-27/79

Zespół stanowisk archeologicznych 24

ŁOMCZEWO stan.5, ob. AZP 28-27/28
ŁOMCZEWO stan.6, ob. AZP 28-27/29

Zespół stanowisk archeologicznych 25

ŁOMCZEWO stan.11, ob. AZP 28-27/36
ŁOMCZEWO stan.12, ob. AZP 28-27/37

Zespół stanowisk archeologicznych 26

ŁĘDYCZEK stan.6, ob. AZP 28-28/7
ŁĘDYCZEK stan.7, ob. AZP 28-28/8
ŁĘDYCZEK stan.8, ob. AZP 28-28/9
ŁĘDYCZEK stan.9, ob. AZP 28-28/10

Zespół stanowisk archeologicznych 27

ŁOMCZEWO stan.2, ob. AZP 28-28/4
ŁOMCZEWO stan.5, ob. AZP 28-28/5
ŁOMCZEWO stan.6, ob. AZP 28-28/6
ŁĘDYCZEK stan.10, ob. AZP 28-28/15
ŁĘDYCZEK stan.11, ob. AZP 28-28/16
ŁĘDYCZEK stan.12, ob. AZP 28-28/17
ŁĘDYCZEK stan.13, ob. AZP 28-28/18
ŁĘDYCZEK stan.14, ob. AZP 28-28/19
ŁĘDYCZEK stan.16, ob. AZP 28-28/21
ŁĘDYCZEK stan.17, ob. AZP 28-28/22
ŁĘDYCZEK stan.18, ob. AZP 28-28/23
ŁĘDYCZEK stan.19, ob. AZP 28-28/24
ŁĘDYCZEK stan.20, ob. AZP 28-28/25
ŁĘDYCZEK stan.8, ob. AZP 29-28/1
ŁĘDYCZEK stan.9, ob. AZP 29-28/2
ŁĘDYCZEK stan.10, ob. AZP 29-28/3
ŁĘDYCZEK stan.11, ob. AZP 29-28/4
ŁĘDYCZEK stan.12, ob. AZP 29-28/5
ŁĘDYCZEK stan.13, ob. AZP 29-28/6
ŁĘDYCZEK stan.14, ob. AZP 29-28/7

Zespół stanowisk archeologicznych 28

ŁĘDYCZEK stan.6, ob. AZP 29-28/8
ŁĘDYCZEK stan.7, ob. AZP 29-28/9
ŁĘDYCZEK stan.5, ob. AZP 29-28/10

Zespół stanowisk archeologicznych 29

CHWALIMIE stan.3, ob. AZP 29-27/32
CHWALIMIE stan.4, ob. AZP 29-27/33
CHWALIMIE stan.5, ob. AZP 29-27/34
CHWALIMIE stan.6, ob. AZP 29-27/35
CHWALIMIE stan.7, ob. AZP 29-27/36
CHWALIMIE stan.8, ob. AZP 29-27/37
CHWALIMIE stan.9, ob. AZP 29-27/38
CHWALIMIE stan.10, ob. AZP 29-27/39
CHWALIMIE stan.11, ob. AZP 29-27/40
CHWALIMIE stan.12, ob. AZP 29-27/41
CHWALIMIE stan.13, ob. AZP 29-27/42
CHWALIMIE stan.15, ob. AZP 29-27/44
CHWALIMIE stan.16, ob. AZP 29-27/45
CHWALIMIE stan.17, ob. AZP 29-27/46
CHWALIMIE stan.18, ob. AZP 29-27/47
CHWALIMIE stan.19, ob. AZP 29-27/48
CHWALIMIE stan.20, ob. AZP 29-27/49
CHWALIMIE stan.21, ob. AZP 29-27/50
CHWALIMIE stan.22, ob. AZP 29-27/51
CHWALIMIE stan.23, ob. AZP 29-27/52
CHWALIMIE stan.24, ob. AZP 29-27/53
CHWALIMIE stan.25, ob. AZP 29-27/56
CHWALIMIE stan.26, ob. AZP 29-27/57
CHWALIMIE stan.28, ob. AZP 29-27/75

Zespół stanowisk archeologicznych 30

OKONEK stan.61, ob. AZP 29-27/20
OKONEK stan.62, ob. AZP 29-27/21

Zespół stanowisk archeologicznych 31

ŁOMCZEWO stan.13, ob. AZP 28-27/38
OKONEK stan.2, ob. AZP 28-27/40
OKONEK stan.3, ob. AZP 28-27/41
OKONEK stan.4, ob. AZP 28-27/42
OKONEK stan.10, ob. AZP 28-27/49
OKONEK stan.11, ob. AZP 28-27/50
OKONEK stan.80, ob. AZP 28-27/82

Zespół stanowisk archeologicznych 32

OKONEK stan.12, ob. AZP 28-27/51
OKONEK stan.13, ob. AZP 28-27/52
OKONEK stan.17, ob. AZP 28-27/56

OKONEK stan.18, ob. AZP 28-27/57
OKONEK stan.19, ob. AZP 28-27/58
OKONEK stan.20, ob. AZP 28-27/59
OKONEK stan.23, ob. AZP 28-27/62
OKONEK stan.24, ob. AZP 28-27/63
OKONEK stan.25, ob. AZP 28-27/64
OKONEK stan.26, ob. AZP 28-27/65
OKONEK stan.27, ob. AZP 28-27/66

Zespół stanowisk archeologicznych 33

OKONEK stan.5, ob. AZP 28-27/43
OKONEK stan.6, ob. AZP 28-27/44
OKONEK stan.7, ob. AZP 28-27/46
OKONEK stan.60, ob. AZP 29-27/19

Zespół stanowisk archeologicznych 34

OKONEK stan.14, ob. AZP 28-27/53
OKONEK stan.15, ob. AZP 28-27/54
OKONEK stan.16, ob. AZP 28-27/55
OKONEK stan.21, ob. AZP 28-27/60
OKONEK stan.22, ob. AZP 28-27/61
OKONEK stan.42, ob. AZP 29-27/1
OKONEK stan.43, ob. AZP 29-27/2
OKONEK stan.44, ob. AZP 29-27/3
OKONEK stan.45, ob. AZP 29-27/4
OKONEK stan.46, ob. AZP 29-27/5
OKONEK stan.47, ob. AZP 29-27/6
OKONEK stan.48, ob. AZP 29-27/7
OKONEK stan.49, ob. AZP 29-27/8
OKONEK stan.50, ob. AZP 29-27/9
OKONEK stan.51, ob. AZP 29-27/10
OKONEK stan.52, ob. AZP 29-27/11
OKONEK stan.53, ob. AZP 29-27/12
OKONEK stan.54, ob. AZP 29-27/13
OKONEK stan.55, ob. AZP 29-27/14
OKONEK stan.56, ob. AZP 29-27/15
OKONEK stan.57, ob. AZP 29-27/16
OKONEK stan.58, ob. AZP 29-27/17
OKONEK stan.59, ob. AZP 29-27/18
OKONEK stan.63, ob. AZP 29-27/22
OKONEK stan.64, ob. AZP 29-27/23
OKONEK stan.65, ob. AZP 29-27/24
OKONEK stan.66, ob. AZP 29-27/25
OKONEK stan.67, ob. AZP 29-27/26
OKONEK stan.76, ob. AZP 29-27/68

Zespół stanowisk archeologicznych 35

BROKĘCINO stan.51, ob. AZP 29-26/1
BROKĘCINO stan.52, ob. AZP 29-26/2
BROKĘCINO stan.53, ob. AZP 29-26/3

Zespół stanowisk archeologicznych 36

OKONEK stan.70, ob. AZP 29-27/29
OKONEK stan.71, ob. AZP 29-27/30
OKONEK stan.72, ob. AZP 29-27/31

Zespół stanowisk archeologicznych 37

OKONEK stan.78, ob. AZP 29-27/70
OKONEK stan.79, ob. AZP 29-27/71
OKONEK stan.73, ob. AZP 29-26/4
OKONEK stan.74, ob. AZP 29-26/5
OKONEK stan.75, ob. AZP 29-26/6

Zespół stanowisk archeologicznych 38

PODGAJE stan.21, ob. AZP 29-27/66
PODGAJE stan.22, ob. AZP 29-27/67
PODGAJE stan.27, ob. AZP 29-27/72
PODGAJE stan.28, ob. AZP 29-27/73

Zespół stanowisk archeologicznych 39

PODGAJE stan.13, ob. AZP 29-27/58
PODGAJE stan.14, ob. AZP 29-27/59
PODGAJE stan.15, ob. AZP 29-27/60
PODGAJE stan.16, ob. AZP 29-27/61
PODGAJE stan.17, ob. AZP 29-27/62
PODGAJE stan.18, ob. AZP 29-27/63
PODGAJE stan.19, ob. AZP 29-27/64
PODGAJE stan.20, ob. AZP 29-27/65
PODGAJE stan.6, ob. AZP 30-27/19

Zespół stanowisk archeologicznych 40

PODGAJE stan.3, ob. AZP 30-27/16
PODGAJE stan.4, ob. AZP 30-27/17
PODGAJE stan.5, ob. AZP 30-27/18
PODGAJE stan.7, ob. AZP 30-27/20
PODGAJE stan.8, ob. AZP 30-27/21
PODGAJE stan.9, ob. AZP 30-27/22

PODGAJE stan.10, ob. AZP 30-27/23

Zespół stanowisk archeologicznych 41

BORUCINO stan.12, ob. AZP 30-27/12

BORUCINO stan.13, ob. AZP 30-27/13

Zespół stanowisk archeologicznych 42

BORUCINO stan.8, ob. AZP 30-27/8

BORUCINO stan.9, ob. AZP 30-27/9

BORUCINO stan.10, ob. AZP 30-27/10

BORUCINO stan.11, ob. AZP 30-27/11

Zespół stanowisk archeologicznych 43

BORUCINO stan.6, ob. AZP 30-27/6

BORUCINO stan.7, ob. AZP 30-27/7

Zespół stanowisk archeologicznych 44

BORUCINO stan.1, ob. AZP 30-27/1

BORUCINO stan.2, ob. AZP 30-27/2

BORUCINO stan.3, ob. AZP 30-27/3

BORUCINO stan.4, ob. AZP 30-27/4

BORUCINO stan.5, ob. AZP 30-27/5

Zespół stanowisk archeologicznych 45

BORUCINO stan.5, ob. AZP 29-26/8

BORUCINO stan.6, ob. AZP 29-26/9

BORUCINO stan.7, ob. AZP 29-26/10

BORUCINO stan.8, ob. AZP 29-26/11

BORUCINO stan.9, ob. AZP 29-26/12

BORUCINO stan.10, ob. AZP 29-26/13

BORUCINO stan.11, ob. AZP 29-26/14

BORUCINO stan.12, ob. AZP 29-26/15

Zespół stanowisk archeologicznych 46

BORUCINO stan.13, ob. AZP 29-26/16

BORUCINO stan.14, ob. AZP 29-26/17

BORUCINO stan.15, ob. AZP 29-26/18

BORUCINO stan.16, ob. AZP 29-26/19

BORUCINO stan.17, ob. AZP 29-26/20

BORUCINO stan.18, ob. AZP 29-26/21

BORUCINO stan.19, ob. AZP 29-26/22

BORUCINO stan.20, ob. AZP 29-26/23

BORUCINO stan.21, ob. AZP 29-26/24
BORUCINO stan.22, ob. AZP 29-26/25

Zespół stanowisk archeologicznych 47

BORUCINO stan.2, ob. AZP 30-26/39
BORUCINO stan.3, ob. AZP 30-26/40

Zespół stanowisk archeologicznych 48

PNIEWO stan.33, ob. AZP 30-26/33
PNIEWO stan.34, ob. AZP 30-26/34
PNIEWO stan.35, ob. AZP 30-26/35
PNIEWO stan.37, ob. AZP 30-26/37

Zespół stanowisk archeologicznych 49

PNIEWO stan.2, ob. AZP 30-26/2
PNIEWO stan.3, ob. AZP 30-26/3
PNIEWO stan.4, ob. AZP 30-26/4
PNIEWO stan.5, ob. AZP 30-26/5
PNIEWO stan.6, ob. AZP 30-26/6
PNIEWO stan.7, ob. AZP 30-26/7
PNIEWO stan.8, ob. AZP 30-26/8
PNIEWO stan.9, ob. AZP 30-26/9
PNIEWO stan.10, ob. AZP 30-26/10
PNIEWO stan.11, ob. AZP 30-26/11

Zespół stanowisk archeologicznych 50

PNIEWO stan.23, ob. AZP 30-26/23
PNIEWO stan.24, ob. AZP 30-26/24
PNIEWO stan.25, ob. AZP 30-26/25
PNIEWO stan.26, ob. AZP 30-26/26
PNIEWO stan.27, ob. AZP 30-26/27
PNIEWO stan.28, ob. AZP 30-26/28
PNIEWO stan.29, ob. AZP 30-26/29
PNIEWO stan.31, ob. AZP 30-26/31
PNIEWO stan.36, ob. AZP 30-26/36

Zespół stanowisk archeologicznych 51

PNIEWO stan.12, ob. AZP 30-26/12
PNIEWO stan.13, ob. AZP 30-26/13
PNIEWO stan.14, ob. AZP 30-26/14
PNIEWO stan.15, ob. AZP 30-26/15
PNIEWO stan.16, ob. AZP 30-26/16
PNIEWO stan.17, ob. AZP 30-26/17
PNIEWO stan.18, ob. AZP 30-26/18

PNIEWO stan.19, ob. AZP 30-26/19
PNIEWO stan.20, ob. AZP 30-26/20
PNIEWO stan.21, ob. AZP 30-26/21
PNIEWO stan.22, ob. AZP 30-26/22

Zespół stanowisk archeologicznych 52

CIOSANIEC stan.38, ob. AZP 30-25/37
CIOSANIEC stan.33, ob. AZP 29-26/26
CIOSANIEC stan.34, ob. AZP 29-26/27
CIOSANIEC stan.35, ob. AZP 29-26/28
CIOSANIEC stan.9, ob. AZP 29-25/1
CIOSANIEC stan.10, ob. AZP 29-25/2
CIOSANIEC stan.11, ob. AZP 29-25/3
CIOSANIEC stan.12, ob. AZP 29-25/4
CIOSANIEC stan.13, ob. AZP 29-25/5
CIOSANIEC stan.14, ob. AZP 29-25/6
CIOSANIEC stan.15, ob. AZP 29-25/7
CIOSANIEC stan.16, ob. AZP 29-25/8
CIOSANIEC stan.17, ob. AZP 29-25/9
CIOSANIEC stan.18, ob. AZP 29-25/10
CIOSANIEC stan.19, ob. AZP 29-25/11
CIOSANIEC stan.20, ob. AZP 29-25/12
CIOSANIEC stan.21, ob. AZP 29-25/13
CIOSANIEC stan.22, ob. AZP 29-25/14
CIOSANIEC stan.23, ob. AZP 29-25/15
CIOSANIEC stan.24, ob. AZP 29-25/16
CIOSANIEC stan.25, ob. AZP 29-25/17
CIOSANIEC stan.26, ob. AZP 29-25/18
CIOSANIEC stan.27, ob. AZP 29-25/19
CIOSANIEC stan.28, ob. AZP 29-25/20
CIOSANIEC stan.29, ob. AZP 29-25/21
CIOSANIEC stan.30, ob. AZP 29-25/22
CIOSANIEC stan.31, ob. AZP 29-25/23
CIOSANIEC stan.32, ob. AZP 29-25/24
CIOSANIEC stan.36, ob. AZP 29-25/25
CIOSANIEC stan.37, ob. AZP 29-25/26
CIOSANIEC stan.38, ob. AZP 29-25/27
CIOSANIEC stan.39, ob. AZP 29-25/28
CIOSANIEC stan.40, ob. AZP 29-25/29
CIOSANIEC stan.41, ob. AZP 29-25/30

Zespół stanowisk archeologicznych 53

CIOSANIEC stan.4, ob. AZP 30-25/23
CIOSANIEC stan.36, ob. AZP 30-25/35

Zespół stanowisk archeologicznych 54

CIOSANIEC stan.8, ob. AZP 30-25/27

CIOSANIEC stan.41, ob. AZP 30-25/40

Zespół stanowisk archeologicznych 55

CIOSANIEC stan.1, ob. AZP 30-25/20

CIOSANIEC stan.2, ob. AZP 30-25/21

CIOSANIEC stan.5, ob. AZP 30-25/24

CIOSANIEC stan.7, ob. AZP 30-25/26

CIOSANIEC stan.42, ob. AZP 30-25/41

CIOSANIEC stan.43, ob. AZP 30-25/42

➤ **Spis stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków
archeologicznych zlokalizowanych poza zespołami**

DRZEWICA stan.10, ob. AZP 26-27/53

LUBNICZKA stan.1, ob. AZP 27-27/16

GLINKI SUCHE stan.12, ob. AZP 27-27/39

GLINKI MOKRE stan.15, ob. AZP 27-27/56

LOTYŃ stan.39, ob. AZP 27-26/38

BROKĘCINO stan.30, ob. AZP 27-26/53

BROKĘCINO stan.27, ob. AZP 27-26/50

BROKĘCINO stan.26, ob. AZP 27-26/49

EDWARDÓWKO stan.1, ob. AZP 27-26/45

EDWARDÓWKO stan.2, ob. AZP 27-26/46

LOTYŃ stan.57, ob. AZP 27-27/61

BROKĘCINO stan.33, ob. AZP 28-26/4

OKONEK stan.29, ob. AZP 28-27/68

OKONEK stan.28, ob. AZP 28-27/67

ŁOMCZEWO stan.10, ob. AZP 28-27/33

ŁOMCZEWO stan.7, ob. AZP 28-27/30

ŁOMCZEWO stan.8, ob. AZP 28-27/31

ŁOMCZEWO stan.9, ob. AZP 28-27/32

ŁOMCZEWO stan.3, ob. AZP 28-28/1

ŁOMCZEWO stan.14, ob. AZP 28-27/39

ŁOMCZEWO stan.1, ob. AZP 28-28/2

ŁOMCZEWO stan.4, ob. AZP 28-28/3

CHWALIMIE stan.27, ob. AZP 29-27/74

OKONEK stan.77, ob. AZP 29-27/69

BROKĘCINO stan.49, ob. AZP 28-26/20

OKONEK stan.69, ob. AZP 29-27/28

BORUCINO stan.4, ob. AZP 29-26/7

PODGAJE stan.11, ob. AZP 30-27/24

PODGAJE stan.12, ob. AZP 30-27/25

PODGAJE stan.2, ob. AZP 30-27/15

PODGAJE stan.1, ob. AZP 30-27/14

BORUCINO stan.1, ob. AZP 30-26/38
PNIEWO stan.32, ob. AZP 30-26/32
PNIEWO stan.30, ob. AZP 30-26/30
PNIEWO stan.1, ob. AZP 30-26/1
CIOSANIEC stan.6, ob. AZP 30-25/25
CIOSANIEC stan.40, ob. AZP 30-25/39
CIOSANIEC stan.37, ob. AZP 30-25/36
CIOSANIEC stan.39, ob. AZP 30-25/38
CIOSANIEC stan.44, ob. AZP 30-25/43
CIOSANIEC stan.3, ob. AZP 30-25/22

➤ **historyczny układ urbanistyczny miasta Okonka wpisany do rejestru zabytków**

OKONEK stan.8, ob. AZP 28-27/47
OKONEK stan.9, ob. AZP 28-27/48

➤ **historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lędyczek wpisany do rejestru zabytków**

LĘDYCZEK stan.15, ob. AZP 28-28/20

➤ **strefa ochrony konserwatorskiej – układ przestrzenny wsi Brokęcino**

BROKĘCINO stan.17, ob. AZP 28-27/17
BROKĘCINO stan.19, ob. AZP 28-27/19

➤ **strefa ochrony konserwatorskiej – układ przestrzenny wsi Chwalimie**

CHWALIMIE stan.14, ob. AZP 29-27/43

➤ **strefy ochrony konserwatorskiej**

Borucino
Lotyń
Brokęcino
Ciosaniec
Chwalimie

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
BORUCINO	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP	4
BROKĘCINO	Kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Kazimierza	3
CHWALIMIE	Kaplica ewangelicka, ob. kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Stanisława B-pa i M	4
CIOSANIEC	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP	4
GLINKI MOKRE	Kaplica ewangelicka, ob. kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. MB Królowej Polski	4
LĘDYCZEK	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki par. p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła	4
LOTYŃ	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki par. p.w. Wniebowzięcia NMP	3
LUBNICA	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Narodzenia NMP	rekonstrukcja w 1976 r. 4
ŁOMCZEWO	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego	4
OKONEK	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. NMP od Wykupu Niewolników	4
OKONEK	Budynek Sądu i Ratusza	3/4
OKONEK	Wieża Bismarcka, ob. Wieża Teclawa	3/4
PNIEWO	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki par. p.w. św. Jana Chrzciciela	4

WĘGORZEWO	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Stanisława Bp - a	2
-----------	--	---

LEGENDA:

1. Bardzo zły
2. Zły
3. Dostateczny
4. Dobry
5. Bardzo dobry

- **Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie** wzniesiony został jako ewangelicki w 1908 r. na miejscu poprzedniego szachulcowego. Pomysł wzniesienia nowego kościoła powstał już w roku 1872. Patron z rodu van der Osten von Plathe miał pokryć 2/3 kosztów. Stary kościół rozebrano i w roku 1908 wzniesiono nowy na podstawie typowego projektu opracowanego w Ministerstwie Robót Publicznych w Berlinie. Prace powierzono mistrzowi budowlanemu Hobithowi z Kasiborza. W roku 1983 r. w wyniku pożaru zniszczeniu uległ dach, strop i wieża, które to odbudowano. Podczas odbudowy zmieniono formę kopuły wieży oraz kąt pochylenia połaci dachowych nad nawą i prezbiterium kościoła. W roku 2006 przeprowadzony został remont wnętrza polegający na malowaniu ścian, empory muzycznej oraz ławek i stolarki drzwiowej. W trakcie tych prac odkryta została polichromia na bocznej łoży lokatorskiej. W roku 2007 przeprowadzone zostały prace konserwatorskie łoży obejmujące prace stolarskie i odtworzenie pierwotnej polichromii na jej balustradzie. Ponadto w maju 2007 roku zakończono zachowawcze prace remontowe wieży kościelnej polegające na wymianie skorodowanej blachy ocynkowanej na nową powlekaną w kolorze grafitowym.
- **Kościół p.w. Kazimierza w Brokęcinie** wzniesiono jako protestancki prawdopodobnie w 1582 r. (inskrypcja na dzwonie) w konstrukcji zrębowej z fundacji zapewne Hertzbergów. W 1661 r. dostawiono wieżę z wielobocznym dachem zakończonym wysoka iglicą. W końcu XVI w., rozpoczęły się długotrwałe zatargi graniczne właścicieli Brokęcina z mieszkańcami sąsiednich ziem należących do księcia (Okonek), które wygasły dopiero w okresie wojny trzydziestoletniej. Spory doprowadziły do regularnej bitwy, w której zginął właściciel Brokęcino Joachim von Hertzberg. W 1737 r. Caspar Detleff von Hartzberg ufundował drugi dzwon, który zaginął. Dwie daty na wietrznikach istniejących jeszcze w 1985 r. wskazywały prawdopodobnie na daty remontów: 1803 i 1892. Jednakże stan kościoła na pocz. XX w. był zły. Podjęto w 1913 r. prace konserwatorskie. Wymieniono belki podwaliny i dodano pod nią kamienny cokół. Oszalowano wieżę, wypełniono szachulcem wschodni szczyt oraz wymieniono stolarkę

okienną i drzwiową. Dach pokryto nowym gontem a ściany wewnętrzne odeskowano i odmalowano. Wymieniono także podłogi, położono nową polichromię stropu i empor. Dodano nową emporę w części ołtarzowej, nową szafę organową i organy. Dostawiono też małą przybudówkę od wschodu, gdzie za ołtarzem wprowadzono piec węglowy z żelazną osłoną. Kościół należał w XIX w. do Synodu w Szczecinku i był filią Lotnia. W XX w. otrzymał status samodzielnej parafii, a po drugiej stronie wzniesiono murowaną pastorówkę. W 1946 r. został poświęcony jako rzymsko – katolicki p.w. św. Kazimierza i stał się filią parafii w Okonku. W latach 90 – tych XX wieku dokonano kolejnych remontów polegających na pokryciu iglicy wieży oraz dachu nowym drewnianym gontem i zaimpregnowaniu go odpowiednimi środkami zabezpieczającymi i ochronnymi przed czynnikami atmosferycznymi. W roku 2014 przeprowadzono prace związane z wymianą instalacji elektrycznej. Ponadto w trybie pilnym należy przeprowadzić w świątyni dezynsekcję gazową (fumigację) obiektu z uwagi, że część belek stropowych obiektu oraz drewniane elementy jego wyposażenia są w znacznym stopniu uszkodzone w wyniku żerowania drewnojadów, ponadto liczne świeże otwory wylotowe i wypylenia świadczą o ciągle postępującym procesie destrukcji.

- **Kaplica ewangelicka, obecnie kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Chwalimiu** wzniesiony został ok. 1868 r. jako kaplica ewangelicka. Świątynia murowana z cegły, otynkowana, jednonawowa, orientowana, wzniesiona na rzucie prostokąta z dobudowaną od strony północnej prostokątną zakrystią. Bryła obiektu zwarta pokryta dachem dwuspadowym. Wnętrze salowe z niewyodrębnionym prezbiterium zaakcentowanym niewielkim podwyższeniem, nakryte płaskim stropem drewnianym. W zachodniej części prostokątna empora muzyczna. Otwory okienne i drzwiowy – prostokątne. Proporcje sylwetki, wykroje drzwi i okien oraz ich podziały, a także dekoracje architektoniczne elewacji zaczerpnięte zostały z architektury klasycystycznej. Zmienione zostały w świątyni tynki elewacyjne (pierwotnie boniowane), pokrycie dachu (pierwotnie z dachówki karpiówki), stolarka okienne wykonana w latach 60 - tych XX wieku na wzór pierwotnej, posadzka w nawie i prezbiterium (pierwotnie ceglana). W kościele zachowały się oryginalne drzwi wejściowe wraz z okuciami oraz detale zdobnicze elewacji w formie gzymsów i obramień otworów okiennych.
- **Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu** wzniesiony został w miejscu poprzedniego w latach 1872 – 1874. O początku jego budowy świadczyć może data na kamieniu w części prezbiterialnej „1872”. Zbudowany został dla ewangelików w stylu neogotyckim, jako orientowany, murowany, jednonawowy z niewyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium oraz z centralnie umieszczoną od zachodu wieżą. Symetryczne proporcje sylwetki, elewacje rozczłonkowane przyporami i ceglany fryzami, wykrój okien i drzwi są typowe dla historyzmu XIX w. Kościół

w pełni zachowany w pierwotnej formie bryły z jednorodnym neogotyckim wystrojem i wyposażeniem wnętrza jest przykładem okazałej protestanckiej świątyni wiejskiej powstałej według wzorów przyjętych dla budownictwa sakralnego 2 połowy XIX w. i stanowi dominantę architektoniczną i wysokościową wsi. W roku 1946 r. świątynia została opuszczona przez dotychczasowych jego użytkowników protestantów i przejęta przez katolików oraz poświęcona 23 lutego 1946 r. W kościele przeprowadzono następujące prace remontowe: lata 80 – te XX w. zmiana pokrycia dachowego na blachę ocynkowaną i malowanie wnętrza; 2002 r. – położenie nowej posadzki z płytek ceramicznych imitujących kamień; 2003 r. – skucie tynków na wysokości ok. 1 m i odsunięcie ławek poprzez ich obcięcie, zabezpieczenie ścian środkiem grzybobójczym i położenie nowego tynku w tych miejscach, oczyszczenie i uzupełnienie 2 witraży (lewego i środkowego); 2004 r. – zamurowanie od wewnątrz otworów drzwiowych w prezbiterium, pomalowanie kościoła, ławek i chóru, oczyszczenie i uzupełnienie witraża prawego; 2005 r. – położenie płytek w zakrystii, budowa kaplicy na cmentarzu przykościelnym; 2006 r. – odrestaurowanie drewnianej chrzcielnicy; 2008 r. – remont zachowawczy pokrycia wieży poprzez przełożenie łupka. W roku 2012 wymieniono współczesne, niejednorodne oszklenie okien w nawie kościoła na nowe białe szyby wraz z oczyszczeniem i zakonserwowaniem metalowych ram okiennych.

- **Kaplica ewangelicka, obecnie kościół rzymsko – katolicki fil. p.w. MB Królowej Polski wraz z cmentarzem ewangelickim w Glinkach Mokrych.** Kościół wzniesiony został w roku 1895 jako kaplica ewangelicka na cmentarzu z tego samego okresu. Świątynia murowana z cegły, jednonawowa na rzucie prostokąta pokryta dachem dwuspadowym z sygnaturką w szczycie fasady. Wnętrze jednoprzestrzenne nakryte prostym, drewnianym stropem z wydzieloną w części północnej emporą muzyczną, pod którą zlokalizowana jest zakrystia. Otwory okienne i drzwiowe – ostrołukowe, w ścianie prezbiterium i fasadzie niewielkie rozety. Z czasu budowy kościoła pochodzą drzwi, witrażowe oszklenie ich zwieńczenia oraz okien, a także ławki i murowana podstawa ołtarzowa. Symetryczne proporcje sylwetki, wykrój okien i drzwi są typowymi elementami dla historyzmu XIX wieku czerpiącego ze wzorów architektury romańskiej i gotyckiej. W kościele w roku 2016 rozpoczęto remont na podstawie udzielonego przez WWKZ pozwolenia. Wymieniono pokrycie dachowe na nowe z dachówki karpiówki odpowiadającej historycznemu pokryciu, dokonano remontu i konserwacji głównych drzwi wejściowych oraz remontu schodów zewnętrznych. Cmentarz ewangelicki założony został w roku 1895. Zachowały się na nim słabo czytelne mogiły ziemne oraz dwa krzyże żeliwne. Ponadto cmentarz porasta liczny starodrzew, na który składają się: lipy, dęby, świerki oraz buki.
- **Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki parafialny p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Lędyczku** wzniesiony został w latach 1882 – '83 dla miejscowej społeczności ewangelickiej. Od roku 1946 pełni funkcje

kościół rzymsko – katolickiego. Jest to obiekt murowany z cegły, nieotynkowany, jednonawowy z wyodrębnionym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium oflankowanym zakrystiami z centralnie umieszczoną wieżą od strony północno – zachodniej, po której bokach umieszczone są niskie klatki schodowe, od strony północno – wschodniej w elewacji kalenicowej szczytowo zwieńczona kruchta. Wnętrze kościoła jednonawowe nakryte drewnianym stropem podwieszonym do krokwi z zachowaną emporą muzyczną z prospektem organowym, ławkami, stolarką drzwiową i sześcioma oknami witrażowymi w nawie z czasu budowy kościoła. Symetryczne proporcje sylwetki, wykrój okien i drzwi oraz poziome i pionowe podziały ceglany fryzami i lizenami są typowymi elementami dla historyzmu XIX wieku czerpiącego ze wzorów architektury romańskiej i gotyckiej. W 2014 r. przeprowadzono prace remontowo – konserwatorskie świątyni związane z wymianą pokrycia dachowego z blachy na dachówkę karpiówkę wraz wymianą pokrycia wieży na blachę miedzianą oraz konserwacją więźby dachowej.

- **Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu** najprawdopodobniej wzniesiono ok. 1733 r. Z tegoż roku pochodzi barokowy ołtarz amonowy z fundacji Kaspara Detlawa von Hertzberg. Gruntowna renowacja kościoła miała miejsce w 1911 r. a poświęcono go 9 września 1945 r. i od tego czasu stał się kościołem rzymsko – katolickim. Parafię natomiast erygowano 25.01.1968 r. Na przeprowadzenie prac remontowo – konserwatorskich świątyni opracowany został na zlecenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez dr inż. Piotra Rappa „Projekt budowlano – konserwatorski remontu kościoła” na podstawie którego WWKZ wydał pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków. W roku 2015 r. przeprowadzono prace remontowo – konserwatorskie obejmujące konstrukcję wieży i kruchty oraz wymię pokrycia dachowego hełmu wieży. Wieża była najbardziej zagrożonym elementem kościoła. Prace przeprowadzone zostały zgodnie z udzielonym przez WWKZ pozwoleniem. Dalszych prac wymagają ściany obwodowe kościoła.
- **Kościół p.w. p.w. Narodzenia NMP w Lubnicy** wzniesiony został najprawdopodobniej (sądząc na podstawie cech konstrukcji rozebranego w 1974 r. kościoła) w XVIII wieku. Ze względu na bardzo zły stan techniczny zabytkowy kościół został rozebrany. Obecną budowlę zrekonstruowano 15.04.1976 r. – 12.09.1976 r. Jego stan techniczny jest dobry.
- **Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki fil. p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Łomczewie wraz z cmentarzem przykościelnym i cmentarzem ewangelickim przylegającym do niego.** Kościół wzniesiony został w latach 1874 – 1875. Zbudowany został dla ewangelików w stylu neogotyckim, jako orientowany, murowany z cegły,

jednonawowy z niewyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium oraz z centralnie umieszczoną od zachodu wieżą oflankowaną trójbocznie zamkniętymi – klatka schodową i pomieszczeniem gospodarczym. Do prezbiterium od strony południowo – wschodniej w latach 60 – tych XX w. dobudowano zakrystię nakryta niskim dachem dwuspadowym. Bryła kościoła nakryta wysokim dachem dwuspadowym przechodzącym w trójpołaciowy nad prezbiterium. Wnętrze jednonawowe nakryte prostym stropem drewnianym z podsufitką. W zachodniej części nawy empora muzyczna z prospektem organowym z czasu budowy kościoła. Symetryczne proporcje sylwetki, elewacje rozczłonkowane przyporami i ceglany fryzami, wykrój okien i drzwi są typowe dla historyzmu XIX w. Kościół zachowany w pierwotnej formie bryły jest przykładem okazałej protestanckiej świątyni wiejskiej powstałej według wzorów przyjętych dla budownictwa sakralnego 2 połowy XIX w. Cmentarz ewangelicki położony po wschodniej stronie kościoła założony został w 1875 r. Wraz z terenem cmentarza przykościelnego obejmuje działkę rozplanowaną na rzucie prostokąta. Zachowały się na nim pozostałości starych nagrobków, żeliwne ogrodzenia grobów i kwater. Ponadto teren ten porasta liczny starodrzew a w południowej części przebiega czytelna aleja lipowa.

- **Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki parafialny p.w. NMP od Wykupu Niewolników w Okonku** wzniesiony został przez ewangelików w latach 1854 – 1855 p.w. św. Piotra. Po II wojnie światowej przeszedł w ręce katolików i otrzymał wezwanie NMP od Wykupu Niewolników. Jest to obiekt murowany z cegły, nieotylnowany, jednonawowy z wyodrębnionym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium oflankowanym zakrystiami z centralnie umieszczoną wieżą od strony południowo – zachodniej, po której bokach umieszczone są niskie klatki schodowe. Bryła nakryta dachem dwuspadowym, wieża wysokim ostrosłupowym hełmem, zaś pozostałe elementy odrębnymi daszkami. Wnętrze jednonawowe nakryte drewnianym, belkowym stropem podwieszonym do krokwi z deskowaniem ozdobionym ornamentálną dekoracją malarską. Po przeciwnej stronie prezbiterium empora muzyczna z prospektem organowym z czasu budowy kościoła. Symetryczne proporcje sylwetki, wykrój okien i drzwi oraz poziome podziały ceglany fryzami są typowymi elementami dla historyzmu XIX wieku czerpiącego ze wzorów architektury romańskiej i gotyckiej. Kościół w pełni zachowany w pierwotnej formie bryły jest przykładem okazałej świątyni charakterystycznej dla budownictwa sakralnego 2 połowy XIX wieku. Na kościele wymieniono pokrycie dachowe z dachówki karpiówki na blachę. W 1980 r. zamurowano otwory okienne w dolnych partiach ścian nawy, a w roku 2007 wymieniono wtórne płytki ceramiczne na płyty granitowe, pomalowano wnętrze świątyni wraz z ławkami, stolarką drzwiową i prospektem organowym. W roku 2014 wymieniono okna wieżowe a w roku 2016 przeprowadzone remont i konserwację stolarki drzwiowej zewnętrznej i wewnętrznej w kościele.

- **Budynek sądu i ratusza, obecnie siedziba Urzędu Miejskiego w Okonku.** Główny obiekt wybudował jako murowany z cegły w 1883 r. na miejscu starego ratusza miejscowy murarz i cieśla Gustaw Martin i pełnił on pierwotnie funkcję ratusza oraz siedzibę Sądu Okręgowego. Za ratuszem wystawiono w tym samym czasie więzienie miejskie. Główny budynek zbudowany z cegły na wysokiej podmurówce z ciosów granitowych. Jego frontowa elewacja symetryczna, siedmioosiowa z centralnie umieszczonym pseudoryzalitem zwieńczonym schodkowo ukształtowanym szczytem. Na osi centralnej odcinkowo zamknięte wejście główne. Elewacje podzielone ceglanyymi gzymsami i odcinkowo zamkniętymi otworami okiennymi. Układ wewnątrz zachowany z częściowo zachowaną stolarką okienną i drzwiową, w tym drzwi główne. Budynek nakryty dachem czterospadowym pokrytym blachą miedzianą. Budynek dawnego więzienia ceglany z otworami okiennymi (częściowo zamurowanymi) zwieńczonymi odcinkowo. Fasada niesymetryczna, pięcioosiowa podzielona horyzontalnie ceglanyymi gzymsami. Układ pomieszczeń zachowany. Budynek nakryty dachem pulpitowym. Od strony zachodniej działki zachowany wysoki, ceglany, obecnie otynkowany mur ogrodzeniowy. Zespół dawnego Sądu i Ratusza wzniesiony został z użyciem elementów architektonicznych zaczerpniętych z architektury historycznej. Obiekty w pełni zachowane w pierwotnej formie bryły i układu są przykładem budownictwa użyteczności publicznej z 2 połowy XIX wieku. Wzniesione na miejscu poprzedniego ratusza stanowią cenny element krajobrazu kulturowego XVIII – wiecznego miasta wpisanego do rejestru zabytków. Ratusz zachowany w dawnej bryle ze śladami napraw i przeróbek na elewacjach z częściowo przekształconym wnętrzem. Nie zachowały się żadne elementy pierwotnego wyposażenia, jedynie dawne drzwi wejściowe w elewacji frontowej. Stan techniczny budynku dostateczny. Elewacje frontowa i tylna niejednorodne z wyprawkami z różnego rodzaju cegieł oraz przemalowaniami cegieł farbą. W roku 2016 przeprowadzone prace przy budynku polegające na wymianie pokrycia dachowego z blachy na ceramiczną dachówkę karpiówkę w kolorze naturalnej czerwieni – ceglastym. Prace prowadzone były na podstawie udzielonego przez WWKZ pozwolenia.
- **Wieża Bismarcka, ob. Wieża Teclawa w Okonku.** Wieża Bismarcka na Górze Teclawa nieopodal Okonka została wzniesiona przez mieszkańców miasta Okonka w 1908 r. dla upamiętnienia 10 rocznicy jego śmierci. Budowa monumentu w Okonku zainicjowana została przez naczelnika poczty Ernesta Nitschke. Kamień węgielny pod budowę Wieży wmurowano 1 kwietnia 1908 r. Głównym wykonawcą była firma budowniczego Stelera z Okonka. Uroczyste otwarcie odbyło się 23 sierpnia 1908 r. a do 1912 trwały jeszcze prace wykończeniowe. Po II wojnie światowej Wieża Bismarcka stała się wieżą obserwacyjną ppoż dla rozległych terenów leśnych w okolicy. Obiekt zbudowany został w formie wysokiej, czworobocznej wieży obronnej zwieńczonej krenelażem z zamontowaną u szczytu misą ogniową, w miejscu której obecnie ulokowana została przeszklona drewniana nadbudówka. Wieżę wzniesiono

jako murowaną poprzez połączenie kamienia i cegły z użyciem elementów zaczerpniętych ze wzorów architektury historycznej, co jest charakterystyczne dla budownictwa przełomu XIX i XX wieku, w taki sposób że obiekt nabiera cech średniowiecznej wieży obronnej. Wieża zachowana w pierwotnej formie bryły stanowi obecnie jedyny na terenie Północnej Wielkopolski przykład charakterystycznych dla ówczesnego czasu pomników poświęconych Bismarckowi i jest nierozłącznie związaną z krajobrazem kulturowym miasta i jego historią. Stan techniczny budynku pogarsza się. Ze względów bezpieczeństwa zamurowane zostały otwory okienne na dolnej kondygnacji. Detale zdobnicze na elewacjach uległy częściowemu zatarciu. Na rewitalizację wieży opracowana została dokumentacja, na którą Gmina Okonek uzyskała pozwolenie WWKZ.

- **Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie** wniesiono w 1842 r. dla miejscowych ewangelików w konstrukcji słupowo – ramowej. Pierwszy kościół w Pniewie wzniesiony w 1578 r. prawdopodobnie na niewielkim wzniesieniu nad brzegiem jeziora (nieco na płn. – wsch. od kościoła istniejącego obecnie). Była to świątynia drewniana, zrębowa. Zapewne kościół wielokrotnie ucierpiał na skutek ciągłych potyczek granicznych. Podczas najazdu na Pniewo w 1581 r. splądrowano wnętrze świątyni, rozbito skarbnicę kościelną i zrabowano jej zawartość. Pod koniec XVI w. pastorem świątyni był Joachim Lubbeke. W 1596 r. ówczesny właściciel dóbr – Rudgier van der Osten i jego małżonka – Ilse Massow oraz okoliczna szlachta ufundowali zachowane częściowo do dziś witraże. Być może fundacja ta wiązała się z remontem świątyni po okresie burzliwych walk granicznych, zaś kolatorów upamiętniły herby i inskrypcje umieszczone na witrażach. W obecnym kościele zapewne po 1900 r. przeprowadzono remont wstawiając m. in. nowy ołtarz i ambonę, w których wykorzystano elementy starszego, manierystycznego wyposażenia. Po 1945 r. kościół przejęli katolicy. Od roku 2002 prowadzone były przy kościele prace remontowo – konserwatorskie o szerokim zakresie także konstrukcyjnym, które zostały zakończone w roku 2006.
- **Kościół p.w. św. Stanisława B – pa w Węgorzewie.** Pierwszy kościół w Węgorzewie powstał prawdopodobnie jeszcze przed Reformacją. Jeszcze do niedawna w posadzce kościoła znajdowała się płytka ceramiczna z datą „1621”, którą zapewne należy odnieść do budowy lub restauracji kolejnej świątyni. Budowlę, która przetrwała do dziś postawiono w 1791 r. (jako kościół protestancki), co można odczytać z chorągiewki na wieży. Specyfika konstrukcyjna budowli ryglowych sprawia, że nie mają one wyraźnych cech stylowych, jednakże dach z naczółkiem, stosunkowo duże pola szachulca i duże okna są charakterystyczne dla budowli tego typu na przełomie XVIII i XIX wieku. Kościół poświęcony został 01.10.1956 r. Obecnie obiekt znajduje się w złym stanie technicznym. Dla podtrzymania konstrukcji obiektu wymurowano od wewnątrz nowe ściany konstrukcyjne z bloczków betonowych a pierwotne ściany ryglowe pełnią jedynie funkcje ich osłony. Dla kościoła opracowana została na zlecenie Wielkopolskiego

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez inż. Stanisława Ziętowskiego „Ekspertyza techniczna elementów konstrukcyjnych wraz z inwentaryzacją architektoniczno – konstrukcyjną i programem robót kościoła p.w. św. Stanisława B – pa w Węgorzewie Szczecineckim”. Dokumentacja ta na zlecenie inwestora została uaktualniona i na jej podstawie oraz zgodnie z udzielonym przez Kierownika Delegatury WUOZ w Pile pozwoleniem we wrześniu 2014 r. rozpoczęto prace przy świątyni od remontu pokrycia dachowego wykonanego z łupka. Najpilniejszych prac naprawczych obecnie wymagają ryglowe ściany obwodowe kościoła.

Wszystkie prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwoleń Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków – Delegatury w Pile.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych w gminie Okonek.

a) wpisanych do rejestru zabytków:

- wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie – stan zachowania dobry. W 2008 r. odsłonięto znajdującą się pod warstwami przemalowań oryginalną polichromię ornamentalną na balustradzie łoży kolatorskiej i poddano ją renowacji. W latach 2009 – 2010 przeprowadzono konserwację ołtarza głównego oraz grupy rzeźbiarskiej – Ukrzyżowanie. Prace przy ołtarzu dofinansowane były przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Do zabytkowego wystroju i wyposażenia kościoła należy poza obiektami wpisanymi do rejestru komplet ławek i balustrada chóru muzycznego. W latach 2008 – 2009 przywrócono pierwotną polichromię na bokach i przedpiersiach ławek oraz balustradzie chóru muzycznego. Prace polegały na odsłonięciu oryginalnej warstwy malarskiej znajdującej się pod warstwami przemalowań, jej zabezpieczeniu oraz uzupełnieniu ubytków.

- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Kazimierza w Brokęcinie. W latach 2000 – 2002 wykonano konserwację tablicy epitafijnej Zofii von Seigern. Drewniane elementy wyposażenia kościoła są w znacznym stopniu uszkodzone w wyniku żerowania drewnojadów, ponadto liczne świeże otwory wylotowe i wypylenia świadczą o ciągle postępującym procesie destrukcji. W celu wyeliminowania drewnojadów we wszystkich zakażonych elementach i zahamowania postępującego zniszczenia obiektów w pierwszej kolejności konieczne jest przeprowadzenie dezynsekcji gazowej kościoła. Następnie należy wykonać prace konserwatorskie przy ambonie, której warstwa malarska - przede wszystkim obrazy zachowane są w złym stanie przejawiającym się w silnym przetarciu, ubytkach i łuszczeniu się warstwy malarskiej - zniszczenia te zacierają czytelność obrazów i napisów.

Interwencji konserwatorskiej wymaga również ołtarz główny, który uległ uszkodzeniu w wyniku włamania do kościoła w 2008 r. Docelowo wskazana jest pełna konserwacja techniczna i estetyczna wszystkich polichromowanych elementów wystroju i wyposażenia przedmiotowej świątyni.

W kościele w Brokęcynie znajdują się również inne drewniane elementy wystroju i wyposażenia, tworzące wraz z obiektami wpisanymi do rejestru zabytkowy wystrój wnętrza świątyni: prospekt organowy, polichromia balustrady empor organowej, polichromia stropu, świecznik wiszący, chrzcielnica. Przedmiotowe obiekty ulegają stopniowej destrukcji na skutek żerowania w nich drewnojadów. Ponadto na polichromii stropu widoczne są uszkodzenia w postaci ubytków, łuszczenia i adhezji warstwy malarskiej od podłoża.

- wystrój i wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Ciosańcu – stan zachowania ogólnie dobry. Ołtarz główny i ambona po przeprowadzonych pracach konserwatorskich w l. 2010 – 2011.
- wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu – stan zachowania ogólnie dostateczny. Ołtarz główny przemalowany, balustrada empor częściowo przemalowana.

Do zabytkowego wystroju i wyposażenia kościoła, poza obiektami wpisanymi do rejestru, należy również: stela nagrobna Friedricha Wilhelma von Hertzberg z ok. 1835 r. (ustawiona na zewnątrz, przy jednej z elewacji), witraże autorstwa Josta von Hertzberg z rodu właścicieli Lotynia, wykonane w dwudziestoleciu międzywojennym, podstawa ambony (chrzcielnicy), prospekt organowy.

Pułap nad nawą ozdobiony jest polichromią ornamentalną w formie wazonów z kwiatami i wici akantowej oraz dodaną po 1945 r. polichromią figuralną ze scenami religijnymi przedstawiającymi Zwiastowanie NMP, Święta Rodzinę i Koronację NMP

Stan zachowania ww. elementów - dość dobry.

- wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Pniewie – stan zachowania dobry. W latach 2002 – 2011 przeprowadzono prace konserwatorskie kolejno przy witrażach, ambonie, ołtarzu głównym, prospekcie organowym wraz z instrumentem. Konserwacja witraży, ambony i ołtarza głównego współfinansowane były przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

b) ujętych w ewidencji zabytków WWKZ

- elementy wyposażenia w kościele filialnym p.w. św. Stanisława Bpa i Męczennika w Chwalimiu (komplet ławek, fotel celebransa, dzwony, świecznik wiszący). Stan zachowania ogólnie dobry.

- elementy wyposażenia kościoła filialnego p.w. MB Królowej Polski w Glinkach Mokrych (m. in: mensa ołtarzowa komplet ławek, oszklenia witrażowe w oknach, krucyfiks procesyjny). Stan zachowania ogólnie dostateczny. W roku 2017 Parafia otrzymała pozwolenie WWKZ na przeprowadzenie remontu i konserwacji oszklenia witrażowego.
- wyposażenie kościoła parafialnego p.w. śś. Piotra i Pawła w Lędyczku (m. in. prospekt organowy, komplet ławek, świeczniki wiszące i stojące, oszklenia witrażowe w otworach okiennych, dzwony). Stan zachowania ogólnie dobry.
- wyposażenie kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Łomczewie (m. in: ambona, prospekt organowy, kropielnica, komplet ławek). Stan zachowania ogólnie dostateczny.
- wyposażenie kościoła parafialnego p.w. MB od Wykupu Niewolników w Okonku (m. in: prospekt organowy, komplet ławek, oszklenia witrażowe w otworach okiennych, dzwony). Stan zachowania ogólnie dostateczny.
- Elementy wyposażenia z kościoła filialnego p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Węgorzewie (ołtarz główny, rzeźba aniołka, podstawa ambony). Stan zachowania ogólnie dostateczny – ołtarz przemalowany, z usuniętym zwieńczeniem.

4.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków, a ujawnione głównie podczas archeologicznych badań powierzchniowych AZP, przypadkowych odkryć oraz na podstawie lotniczego skanowania laserowego ALS stanowią podstawową i najliczniejszą grupę, która składa się na archeologiczne dziedzictwo kulturowe.

W myśl art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych jest przyspieszony rozwój inwestycji budowlanych, budowa sieci autostrad i dróg szybkiego ruchu, nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni, które powodują nieodwracalne zniszczenie zabytków archeologicznych. Centra dużych miast są przebudowywane, przy czym naruszane są średniowieczne i nowożytnie nawarstwienia kulturowe. Istotnym zagrożeniem dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Pojawiło się zbieractwo zabytków archeologicznych, powstał rynek zbytu na pozyskane przez poszukiwaczy przedmioty. Działalność ta szczególnie zagraża cmentarzyskom zlokalizowanym na terenie gminy Okonek. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego – jak już wspomniano użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej na obrzeżach miast, budowa dróg i obwodnic. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, kopalń kruszywa, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Przebudowa układów ruralistycznych oraz założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółwić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologiczne jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Wydzielane są działki pod zabudowę letniskową, często na obszarze zniwelowanych grodzisk czy cmentarzysk. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym obecnie, często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego, może stanowić istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.

a) nieruchomości

Na terenie gminy Okonek występuje 29 zewidencjonowanych zabytkowych cmentarzy w tym 6 wpisanych do rejestru zabytków. W gminie występuje 9 katolickich cmentarzy, 18 – ewangelickich, 1 żydowski oraz 1 rodowy. Jest to najbardziej zagrożony pod względem konserwatorskim obszar. Cmentarze te w przeważającej większości są nieczynne i nie zagospodarowane, więc ulegają postępującej degradacji. Wiele z nich jest nieogrodzonych stąd pozostałości starych nagrobków i metalowych krat z uwagi na łatwy dostęp oraz na zarośnięcie samosiejkami i licznymi krzewami są zagrożone kradzieżą.

Znacznym zagrożeniem dotyczącym układu i wnętrza urbanistycznego miasta Okonka, Lędyczka wpisanych do rejestru zabytków, jest degradacja zabytkowej substancji spowodowana wymogami współczesnej cywilizacji. Wymiana historycznej tkanki budynków w postaci oryginalnych drewnianych stolarek okiennych i drzwiowych, ceramicznego pokrycia dachowego, a także pozbawianie budynków ich pierwotnych dekoracji architektonicznych negatywnie wpływa nie tylko na same obiekty, ale także na zabytkowe wnętrza miejscowości. Podobne problemy związane z wystrojem elewacji dotyczą także charakterystycznej zabudowy wiejskiej i folwarcznej. Zagrożenia

te związane są nie tylko z wymianą stolarek okiennych i drzwiowych, ale także powiązane niejednokrotnie z powiększeniami otworów okiennych bądź ich zamurowaniami, a także niekontrolowanymi rozbudowami zniekształcając w ten sposób zabytkowy wizerunek zabudowy.

b) archeologicznych

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych na terenie miasta i gminy Okonek, są jak już wspomniano wcześniej, wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szerokopłaszczyznowych prac ziemno-budowlanych. Należą do nich między innymi planowane na najbliższe lata inwestycje:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i rozbudowa sieci wodociągowej: ul. Szczecińska, Chłopickiego, Wojska Polskiego, Kolejowa, Poznańska, Wodna, Chrobrego, Jana Pawła II, Stawowa.
- Rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacji deszczowej: ul. Wodna, 1 Maja, Niepodległości.
- Przebudowa drogi gminnej w ciągu ul. Niepodległości i 1 Maja.
- Utwardzenie terenu przy ul. Szczecińskiej.
- Przebudowa drogi gminnej ul. Sosnowa.
- Budowa oświetlenia drogowego: ul. Zacisze.
- Budowa sieci wodociągowej Pniewo- Borucino.
- Budowa sieci wodociągowej Lubnica – Skoki.
- Modernizacja z przebudową oczyszczalni ścieków w Okonku.
- Budowa kolektora tłoczego kanalizacji sanitarnej Lotyń- Okonek.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (wynikająca ze studium ochrony zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek zostało przyjęte Uchwałą Nr XLIII/279/2017 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek.

W rozdziale II zatytułowanym „Uwarunkowania” w podrozdziale „Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.” zawarto rys historyczny gminy Okonek wymienione wszystkie zabytki nieruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Ponadto wprowadzono postulat wyznaczenia stref ochrony konserwatorskiej:

- strefy A – ścisłej ochrony konserwatorskiej – dla układu urbanistycznego Okonka;
- stref B – ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych – dla układów ruralistycznych: Borucina, Brokęcina, Chwalimia, Ciosańca, Glinek Suchych, Lotynia,

Lubniczki, Łomczewa, Podgajów, Pniewa i Węgorzewa, a także układu urbanistycznego Lędyczka;

– strefy E – ochrony ekspozycji krajobrazowej – dla obszarów ekspozycji: – miejscowości: Brokęcino, Chwalimie, Ciosaniec, Glinki Suche, Lotyń wraz z Babim Dworem i Drzewicami, Lubniczka, Łomczewo, Podgaje, Pniewo i Węgorzewo;

– krajobrazu kulturowego: rejon Borek, Brzozówki i Kruszki, rejon Rydzyнки, dolina Gwdy, zespół elektrowni wodnej Podgaje, dawny poligon Okonek;

– obiektów fizjograficznych o znaczeniu historycznym – Góra Teclawa z wieżą widokową, Góra Egipska, okolice Barkniewka;

– strefy K – ochrony obiektów zielonych i cmentarzy – dla: parków dworskich i wiejskich, założeń zieleni w miastach, cmentarzy i miejsc po cmentarzach, a także alejowych odcinków zadrzewień przydrożnych.

W rozdziale 3 „Kierunki” podrozdziale „Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.” szczegółowo określono zasady i strefy ochrony krajobrazu kulturowego:

„W celu ochrony krajobrazu wyznacza się w niniejszym studium następujące obszary ochrony krajobrazu kulturowego, oznaczone w rysunku uwarunkowań:

1) *„Lubnica i Lubniczka” – wieś folwarczna oraz wieś kolonizacyjna wraz z otoczeniem krajobrazowym, osada folwarczna z zachowaną dominantą parku, wyeksponowana w krajobrazie, oraz z alejowym odcinkiem dróg powiatowych nr 1004P i 1005P, ochrona w postaci ustaleń planu miejscowego wyłączających spod zabudowy i zalesienia grunty rolne, kształtujących odpowiednio skalę, rodzaj, gabaryty oraz rozplanowanie zabudowy w obszarze zabudowy wsi wyznaczonym w niniejszym studium;*

2) *„Lotyń” – zachowany krajobraz zabudowań rozproszonych i osad wśród pól i łąk na północ oraz na zachód od Lotynia: Kruszka, Brzozówka, Borki, Babi Dwór, Drzewica, z przecinającymi obszar drogami obsadzonymi szpalerami drzew – drogą krajową nr 11 oraz powiatowymi nr 1000P i 1003P, a także dominująca w krajobrazie ścianą historycznego lasu (leżącego już na terenie Gminy Szczecinek), jak również dominantą parku dworskiego w Lotyniu, po zniszczonych siedliskach zachowane charakterystyczne zadrzewienia, ochrona w postaci ustaleń planu miejscowego wyłączających spod zabudowy i zalesienia grunty rolne, głównie łąki, kształtujących odpowiednio skalę, rodzaj, gabaryty oraz rozplanowanie zabudowy w obszarze przeznaczonym w niniejszym studium do zabudowy (dawne siedliska do odbudowy);*

3) *„Brokęcino” – zachowany krajobraz zabudowań rozproszonych i osad wśród pól i łąk wokół Brokęcina, z przechodzącą malowniczo linią kolejową oraz drogami obsadzonymi szpalerami drzew, nadto krajobraz lekko pagórkowaty, w tym z tłem w postaci zalesionych pagórków lasów na południe, wschód i zachód od ww. obszaru, dobrze zarysowana sylweta historycznej i bogatej w zabytki wsi;*

4) *„Łomczewo” – wieś wraz z otoczeniem krajobrazowym, wieś wielodrożna oraz okoliczne osady kolonizacyjne i folwarczne (Karolino, Anielin) w różnym stanie zachowania, z historyczną zabudową oraz z dobrze zachowanymi rozłogami wsi oraz pozostałościami alejowych dróg, w malowniczym krajobrazie, ochrona w postaci ustaleń planu miejscowego wyłączających spod zabudowy i zalesienia grunty rolne, kształtujących odpowiednio skalę, rodzaj, gabaryty oraz rozplanowanie zabudowy*

w obszarze zabudowy wsi wyznaczonym w niniejszym studium, a także zachowanie rozłogów wsi i zachowanie sylwety Łomczewa oraz Teclawskiej Góry;

5) „Węgorzewo” – wieś wraz z bezpośrednim otoczeniem krajobrazowym, wieś wielodrożna oraz okoliczna osada nad Gwdą w różnym stanie zachowania, z historyczną zabudową oraz z dobrze zachowanymi rozłogami wsi oraz pozostałościami alejowych dróg, w malowniczym krajobrazie, ochrona w postaci ustaleń planu miejscowego wyłączających spod zabudowy i zalesienia grunty rolne, kształtujących odpowiednio skalę, rodzaj, gabaryty oraz rozplanowanie zabudowy w obszarze zabudowy wsi wyznaczonym w niniejszym studium, a także zachowanie rozłogów wsi i zachowanie sylwety Węgorzewa na tle lasów na skarpie doliny rzecznej Gwdy;

6) „Doliny rzeczne” – znacznie zalesiona dolina rzeczna z rozgałęzieniami, z zachowanymi licznymi młynami i elektrowniami, atrakcyjna widokowo i turystycznie, wymagająca ochrony przez ustalenia planów miejscowych wykluczających lokalizowanie w jej ciągu i na zboczach jej skarp obiektów wysokich, należy też dążyć do upublicznienia ciekawych obiektów hydrotechnicznych zlokalizowanych w jej ciągu;

7) „Poligon” – ciekawe wzgórze morenowe na zachód od Okonka, zalesione z przedpołem widokowym, ciekawą alejowo zadrzewioną drogą z Okonka do Barkniewka, a także rozległymi łąkami nad Czarną, zasadne wykorzystanie do turystyki pieszej i rowerowej, w tym realizacja ciągu punktów widokowych z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, w planach miejscowych zapewnić ochronę poprzez zakaz zabudowy – z wyłączeniem ww. zagospodarowania turystycznego, a także z wyłączeniem ew. przebiegu drogi ekspresowej;

8) „Trójwsie” – wsie: Pniewo, Ciosaniec i Borucino wraz z otoczeniem krajobrazowym, wsie owalnicowe i wielodrożne oraz okoliczne wybudowania w różnym stanie zachowania, z historyczną zabudową oraz z dobrze zachowanymi rozłogami wsi oraz pozostałościami alejowych dróg i dawnej linii kolejowej Jastrowie – Czaplinek, w malowniczym krajobrazie, ochrona w postaci ustaleń planu miejscowego wyłączających spod zabudowy i zalesienia grunty rolne, kształtujących odpowiednio skalę, rodzaj, gabaryty oraz rozplanowanie zabudowy w obszarze zabudowy wsi wyznaczonym w niniejszym studium, a także zachowanie rozłogów wsi i zachowanie sylwet miejscowości.

Poza tym obszary te należy wyłączyć z realizacji obiektów infrastrukturalnych mogących znacząco oszpecić krajobraz lub wprowadzić doń obce formy, z wyłączeniem obiektów rolniczych i infrastruktury technicznej zlokalizowanych w wyniku dogłębnej analizy krajobrazowej w miejscach najmniej szkodliwych dla krajobrazu, np. w miejscach osłoniętych, nie eksponowanych krajobrazowo lub zapewniających harmonijną kontynuację zagospodarowania terenu, a także niekubaturowych budowli rolniczych o wysokości do 1 m npt., dróg publicznych (bez ograniczeń) oraz podziemnej infrastruktury technicznej (bez zmiany rzeźby terenu). Dopuszcza się, z zastrzeżeniem obszarów w odległości od 0,5 do 1 km od miejscowości – realizację farm wiatrowych – wyznaczonych w niniejszym studium, aczkolwiek przed sporządzeniem planu miejscowego, w postępowaniach środowiskowych, należy szczegółowo rozważyć konkretne lokalizacje w celu wykluczenia dewastacji krajobrazu.”

W kolejnym podrozdziale „Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” opisano zakres i przedmiot ochrony

konserwatorskiej zarówno dla zabytków architektury, zabytków archeologicznych oraz stref ochrony wyznaczonych w niniejszym studium w zacytowany poniżej sposób:

„Przy sporządzaniu planów miejscowych konieczne będzie uwzględnienie występujących na terenie Gminy Okonek zabytków nieruchomych, a także form ochrony zabytków, w szczególności wpisów do rejestru zabytków. Poza tym w planach miejscowych oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wprowadzać należy formy ochrony w postaci ustaleń ochronnych dla zabytków zewidencjonowanych w odrębnych opracowaniach, a także w wyniku sporządzenia niniejszego studium. Wykaz zabytków nieruchomych, a także zabytków nieruchomych objętych formą ochrony polegającą na wpisie do rejestru zabytków znajduje się w części 2.4 niniejszego studium. Wszystkie ww. zabytki należy objąć formą ochrony w postaci ustaleń ochronnych w planach miejscowych oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W szczególności dotyczy to:

– zabytków archeologicznych chronionych przez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych *W I* – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej - obejmujących stanowiska wpisane do rejestru zabytków i ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, jak również wymagające dalszych badań archeologicznych grodzisko na terenie parku w Lotyniu – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytków archeologicznych chronionych przez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych *W II* – ochrony stanowisk archeologicznych - obejmujących nawarstwienia kulturowe w obrębie historycznej zabudowy miasta Okonka, części wsi gminy Okonek oraz stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytkowych układów urbanistycznych chronionych przez ustanowienie strefy *A* – ścisłej ochrony konserwatorskiej dla układu urbanistycznego Okonka i Lędyczka – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytkowych układów ruralistycznych: *Borucina, Brokęcina, Chwalimia, Ciosańca, Lotynia, Lubniczki, Łomczewa i Pniewa* – chronionych przez ustanowienie stref *B* – ochrony konserwatorskiej ww. układów – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytkowych ekspozycji miejscowości, krajobrazu kulturowego lub obiektów fizjograficznych o znaczeniu historycznym chronionych przez ustanowienie stref *E* – ochrony ekspozycji krajobrazowej – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytkowych obiektów zielonych i cmentarzy chronionych przez ustanowienie stref *K* – ochrony historycznych obiektów zielonych – oznaczonych w rysunku uwarunkowań;

– zabytków wpisanych do rejestru zabytków – oznaczonych w rysunku uwarunkowań (w tym jako strefy *A* i *WI*);

– zabytków ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków – wymienionych w uwarunkowaniach, wymagających przeprowadzenia kwerendy przy sporządzaniu planu miejscowego (dane są niekompletne i nieaktualne).

W strefie W I obowiązuje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych, a prace porządkowe prowadzone w obrębie stanowisk wymagają uzgodnienia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej określanego skrótem jako WKZ).

Strefy W I obejmują następujące stanowiska archeologiczne:

– grodzisko wczesnośredniowieczne w Łomczewie, stan. 1;

- cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku, stan. 10;
- niedawno odkryte w wyniku analiz materiałów satelitarnych grodzisko w parku w Lotyniu.

W strefie W II obowiązuje nakaz:

- zachowania stanowiska archeologicznego; – prowadzenia badań archeologicznych podczas realizacji inwestycji związanych z zabudową i zagospodarowaniem terenu, w obrębie wykopów budowlanych, a na prowadzenie badań archeologicznych inwestor winien uzyskać pozwolenie WKZ przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
- przeprowadzenia rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondażowych poprzedzających szerokopłaszczyznowe prace ziemne (w tym wydobywanie kopalin), na podstawie których określony zostanie niezbędny zakres prac archeologicznych, a na prowadzenie badań archeologicznych inwestor winien uzyskać pozwolenie WKZ przed wydaniem stosownych decyzji dających prawo do wykonywania ww. prac;
- uzyskania stosownego uzgodnienia WKZ dla przeprowadzenia prac związanych z zalesieniem.

Nie podaje się w niniejszym studium wykazu ww. stanowisk, a wyłącznie określa zasięg ww. stref W II.

Strefa A – ścisłej ochrony historycznego układu urbanistycznego:

a) ochronie podlegają:

- historyczny układ komunikacyjny: rozplanowanie ulic i placów oraz ich zachowane oryginalne historyczne nawierzchnie,
- historyczne linie regulacyjne zabudowy i podziały własnościowe,
- historycznie zlokalizowane tereny zielone (cmentarze, parki) oraz skład gatunkowy zieleni,
- rozplanowanie zabudowy, rodzaj materiału budowlanego,
- formy zabudowy z gabarytami wysokościowymi, kształtem dachów, detalami elewacyjnymi,
- historyczne elementy małej architektury: ogrodzenia, bramy itp.,
- obiekty wpisane do rejestru zabytków i wymienione w ewidencji konserwatorskiej,
- nawarstwienia kulturowe w obrębie układów urbanistycznych;

b) obowiązuje:

- zachowanie ww. elementów historycznego układu przestrzennego,
- nakaz objęcia ww. układu ochroną w postaci ustaleń ochronnych w planie miejscowym,
- uzyskanie zezwolenia WKZ na wszelkie prace remontowo-budowlane, inżynierskie i ziemne w granicach strefy A,
- uzyskanie od WKZ wytycznych konserwatorskich do projektowania a następnie uzgodnienie dokumentacji projektowej,
- uzgodnienie z WKZ planowanej zmiany sposobu użytkowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską.

Strefy B ochrony konserwatorskiej układów urbanistycznych lub ruralistycznych:

a) ochronie podlegają:

- historyczny układ komunikacyjny: rozplanowanie ulic i placów,
- historyczne linie regulacyjne zabudowy i podziały własnościowe,
- historycznie zlokalizowane tereny zielone (cmentarze, parki),
- rozplanowanie zabudowy,

– formy zabudowy z gabarytami wysokościowymi, kształtem dachów, detalami elewacyjnymi,

– historyczne elementy małej architektury: ogrodzenia, bramy itp.;

b) obowiązuje:

– zachowanie ww. elementów historycznego układu przestrzennego,

– nakaz objęcia ww. układu ochroną w postaci ustaleń ochronnych w planie miejscowym,

– uzgodnienie z WKZ planowanej zmiany sposobu użytkowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską.

Strefy E ochrony ekspozycji krajobrazowej miejscowości, krajobrazu kulturowego lub obiektów fizjograficznych o znaczeniu historycznym:

a) ochronie podlega ekspozycja krajobrazowa ww. obiektów,

b) obowiązuje:

– zachowanie ekspozycji krajobrazowej ww. obiektów, w szczególności przez ograniczenia w zabudowie terenów położonych w ww. strefie, a tym także zakaz realizacji jakiegokolwiek zabudowy, albo nakaz konkretnego sposobu zagospodarowania terenu stanowiącego przedpole widokowe ww. obiektu,

– nakaz objęcia ww. obszarów ochroną w postaci ustaleń ochronnych w planie miejscowym.

Strefy K – ochrony obiektów zielonych i cmentarzy:

a) ochronie podlega:

– historyczny układ przestrzenny obiektu,

– historyczne linie regulacyjne i podziały własnościowe,

– historyczny skład gatunkowy zieleni,

– zachowane historyczne obiekty małej architektury i zagospodarowania terenu, a także nagrobki, ogrodzenia, bramy itp.;

b) obowiązuje:

– zachowanie ww. elementów historycznego układu przestrzennego,

– nakaz utrzymania historycznej zieleni oraz upamiętnienia miejsc pochówku,

– nakaz objęcia ww. obiektów i obszarów ochroną w postaci ustaleń ochronnych w planie miejscowym.

Warunki ochrony obiektów architektonicznych wpisanych do rejestru zabytków:

a) ochronie podlegają:

– ukształtowanie bryły obiektu, w tym: gabaryty wysokościowe, proporcje wysokości ścian i dachu, forma dachu, materiał budowlany,

– ukształtowanie elewacji – forma i układ otworów okiennych i drzwiowych oraz detal architektoniczny,

– wyposażenie wnętrza obiektu,

– otoczenie obiektu zabytkowego;

b) obowiązuje:

– zachowanie i utrzymanie obiektu w dobrym stanie,

– uzyskanie zezwolenia WKZ na wszelkie prace remontowo-budowlane,

– uzyskanie od WKZ wytycznych konserwatorskich do projektowania a następnie uzgodnienie dokumentacji projektowej,

– uzgodnienie z WKZ planowanej zmiany sposobu użytkowania;

c) wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków zawarty jest w części 2.4 studium.

Warunki ochrony konserwatorskiej obiektów ujętych w ewidencji konserwatorskiej:

a) ochronie podlega:

- ukształtowanie bryły obiektu: gabaryty wysokościowe, forma dachu,*
- zasadnicze podziały elewacji i charakterystyczny detal architektoniczny;*

b) obowiązuje:

- zachowanie ww elementów obiektu,*
- uzgadnianie z WKZ robót budowlanych w obrębie obiektu,*
- w przypadku koniecznych rozbiórek - opracowanie dokumentacji fotograficznej obiektu;*

c) wykaz obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków – zawarty jest w części 2.4;

d) gminna ewidencja zabytków dostępna jest w Urzędzie Miasta i Gminy w Okonku.”

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Okonek.

Gmina Okonek nie posiada Gminnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Obowiązuje 20 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niżej wymienione posiadają zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego.

- Uchwała Nr XXVI/165/2008 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 30 września 2008 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Podgaje – w planie tym w § 3 ustalono ochronę wartości archeologicznych poprzez zapis „dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych; wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.”*
- Uchwała Nr LII/297/2010 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Borucino – w planie tym w § 3 wymieniono obiekty znajdujące się w rejestrze i w ewidencji zabytków, ustalono strefy ochrony konserwatorskiej oraz szczegółowo określono sposób ich ochrony. Ponadto wprowadzono zapis: „na prace ziemne w obszarze strefy ochrony stanowisk archeologicznych obowiązuje uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego na prace archeologiczne i wykopaliskowe, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę; wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.”*

- Uchwała nr LII/299/2010 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Chwalimie – z uwagi, iż plan ten obejmuje fragment wsi, na którym nie ma zlokalizowanych obiektów zabytkowych ujęto w nim jedynie następujący zapis: „*§ 3. Ustala się ochronę wartości archeologicznych i architektonicznych na terenie objętym planem: wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.*”
- Uchwała Nr LII/296/2010 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Lotyń – w planie tym w § 3 wymieniono obiekty znajdujące się w rejestrze i w ewidencji zabytków, ustalono strefy ochrony konserwatorskiej oraz szczegółowo określono sposób ich ochrony. Ponadto wprowadzono zapis: „*na prace ziemne w obszarze strefy ochrony stanowisk archeologicznych obowiązuje uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego na prace archeologiczne i wykopaliskowe, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę; wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.*”
- Uchwała Nr LII/295/2010 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 lutego 2010 r. w miasta Okonek – w planie tym w § 3 wymieniono obiekty znajdujące się w rejestrze i w ewidencji zabytków, ustalono strefy ochrony konserwatorskiej oraz szczegółowo określono sposób ich ochrony. Ponadto wprowadzono zapis: „*na prace ziemne w obszarze strefy ochrony stanowisk archeologicznych obowiązuje uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego na prace archeologiczne i wykopaliskowe, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę; wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.*”
- Uchwała Nr LII/298/2010 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Podgaje – w planie tym w § 3 wymieniono obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków oraz szczegółowo określono sposób ich ochrony. Ponadto wprowadzono zapis: „*na prace ziemne w obszarze strefy ochrony stanowisk archeologicznych obowiązuje uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego na prace archeologiczne i wykopaliskowe, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę; wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o ochronie zabytków.*”
- Uchwała Nr XIII/270/2011 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 11 lipca 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębach Glnki Suche, Węgorzewo

i Wojnówko – w planie tym ujęto zapis: „ inwestycja wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, podczas prac ziemnych związanych z budową poszczególnych siłowni wiatrowych wraz towarzyszącą im infrastrukturą w obrębie terenów oznaczonych symbolem EW, w celu uzyskania pozwolenia właściwego organu ds. ochrony zabytków na prace archeologiczne przed otrzymaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. Ustalenia dotyczące ochrony stanowisk archeologicznych stosuje się również w przypadku zagospodarowania tymczasowego, wymagającego prowadzenia robót ziemnych. Ponadto na obszarze objętym planem nie występują dobra kultury współczesnej.”

- Uchwała Nr LII/280/2013 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek terenu położonego w miejscowości Okonek przy ul. Niepodległości – w planie ujęto zapis „Cały obszar objęty planem znajduje się w strefie średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych, historycznego założenia urbanistycznego miasta Okonka; dla ochrony dziedzictwa kulturowego, istnieje obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.”
- Uchwała Nr LXIV/364/2014 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 2 września 2014 r. uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie geodezyjnym Anielin – dz. Nr 16 – w planie ujęto zapis – „cały obszar objęty planem znajduje się w strefie ochrony stanowisk archeologicznych; dla ochrony dziedzictwa kulturowego wymagane jest zgłaszanie prac ziemnych związanych z zabudowaniem lub zagospodarowaniem terenu – do WWKZ, w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.”
- Uchwała Nr IX/39/2015 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek terenu położonego w miejscowości Okonek przy ul. Kolejowej – w planie ujęto zapis
„W zakresie terenów wymagających określenia zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, dla ochrony archeologicznej dziedzictwa kulturowego, ustala się:
1) w granicach strefy ochrony archeologicznej, wskazanej na rysunku planu, nakaz prowadzenia badań archeologicznych podczas prac ziemnych przy realizacji inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, na których prowadzenie inwestor winien uzyskać pozwolenie właściwego konserwatora zabytków przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
2) nakaz utrzymania w dobrym stanie technicznym budynku objętego ochroną konserwatorską, wskazanego na rysunku planu, zachowania jego bryły, gabarytów, historycznych podziałów stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycia i kształtu dachu i uzyskania pozwolenia właściwego

konserwatora zabytków na prowadzenie prac przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.”

- Uchwała Nr XI/53/2015 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 26 maja w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek terenu położonego w miejscowości Okonek przy ul. Wodnej – II etap – w planie ujęto zapis:
„Ochronę dziedzictwa kulturowego realizuje się poprzez wyznaczenie obszaru strefy ochronnej zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.”
- Uchwała Nr XV/89/2015 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 października 2015 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek, terenu położonego w miejscowości Okonek w rejonie ulic Niepodległości i Cmentarnej – w planie ujęto zapisy:
„Wprowadza się formy ochrony zabytków, w postaci niżej wymienionych ustaleń ochronnych dla występujących na terenie objętym ustaleniami niniejszej zmiany planu:
  - 1) stref ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych stanowiących pozostałości historycznego osadnictwa oraz relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej, w których ustala się:*
    - a) nakaz przeprowadzenia badań archeologicznych – zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,*
    - b) możliwość odstąpienia od nakazu wymienionego w lit. a, o ile z określonych w ww. przepisach o zabytkach i opiece nad zabytkami stanowisk WKZ wyniknie brak konieczności przeprowadzenia badań archeologicznych;*
  - 2) strefy ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego miasta, uwzględniającego nawarstwienia: prehistoryczne, średniowieczne, nowożytnie i współczesne, w której ustala się:*
    - a) nakaz dostosowania gabarytów zabudowy do gabarytów zabudowy historycznej, zgodnie z ustaleniami dotyczącymi gabarytów zabudowy zawartymi w rozdziale 2,*
    - b) nakaz stosowania rozwiązań typowych dla zabudowy historycznej, w szczególności: – pokrycia dachów o kącie nachylenia połaci powyżej 30° dachówką ceramiczną lub cementową w kolorze ceglastej czerwieni, brązu lub grafitu – jednolitym dla całego budynku, – wykończenia elewacji z takich materiałów jak: cegła elewacyjna, drewno oraz tynki cementowe, wapienne, cementowo-wapienne, strukturalne, – okien z podziałami pionowymi, – kolorystyki elewacji w tonacjach: bieli, ecru, brązów, beży, jasnych zieleni, żółcieni, błękitów,*
    - c) nakaz uzyskania opinii, uzgodnień lub pozwoleń WKZ wymaganych przepisami Prawa budowlanego oraz o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,*
    - d) zakaz stosowania rozwiązań sprzecznych z ustaleniami lit. a oraz b, z wyłączeniem możliwości stosowania rozwiązań pozytywnie*

zaopiniowanych lub uzgodnionych z WKZ, w ramach czynności nakazanej w przepisach lit. c, w tym w szczególności takich jak stosowanie:

*– stolarki okiennej i drzwiowej z PCV i metali,
– matowych okładzin elewacyjnych: ceramicznych, kamiennych lub metalowych*

e) odpowiednie stosowanie ustaleń pkt 1.”

- Uchwała Nr XX/142/2016 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Okonek terenu położonego w miejscowości Okonek przy ul. Piastowskiej – w planie ujęto zapis:

„1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków dotyczy części terenu objętego planem, zgodnie z oznaczeniem na rysunku, położonego w granicach historycznego układu urbanistycznego miasta Okonka oraz zabudowań zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, obejmujących dom przy ul. 1-go Maja 30, o których mowa w §2 ust. 2.

2. Podstawowy zakres ochrony terenu i obiektów położonych w granicach historycznego układu urbanistycznego miasta obejmuje:

1) zachowanie historycznego stylu zabudowy oraz linii zabudowy kształtującej pierzeję ulicy;

2) zachowanie gabarytów istniejących obiektów, w szczególności ich wysokości i stylu, pokrycia dachowego dachówką, formy stolarki okiennej o krzyżowym podziale oraz dążenie do zachowania jej jednorodności.

3. Dla wszystkich obiektów położonych w granicach historycznego układu urbanistycznego miasta w tym budynku ujętego w Gminnej Ewidencji Zabytków szczegółowy zakres ochrony ustalają zapisy §7 ust. 2 i §9 pkt 1a określające warunki zabudowy dla odpowiednich wyróżnionych terenów oraz mają zastosowanie przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy Prawo budowlane. Remonty i modernizacje winny być prowadzone z użyciem tradycyjnych technik budowlanych.”

4.4. Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Okonek na lata 2012 – 2020.”

Strategia Rozwoju Gminy Okonek na lata 2012 – 2020 podjęta została Uchwałą Rady Miejskiej w Okonku z dnia 23 kwietnia 2012 r.

W rozdziale 2 podpunkt 2.2. Ochrona zabytków i dziedzictwo kulturowe wymieniono i pokrótce opisano zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków z terenu gminy Okonek.

Strategia określa następujące priorytety:

- I. Rozwój gospodarki lokalnej - tu w celu strategicznym pn. „Optymalne wykorzystanie zasobów gospodarczych oraz przyrodniczo – kulturowych gminy” wpisano złożenie podejmowania inicjatyw oraz wspierania projektów mających na celu stworzenie dodatkowej oferty

rekreacyjno – turystycznej na bazie istniejących na terenie gminy obiektów zabytkowych.

II. Rozwój infrastruktury społecznej

III. Podniesieni poziomu życia społeczno – ekonomicznego mieszkańców.

Pozostałe zapisy nie uwzględniają znaczenia zabytków na terenie gminy Okonek.

4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

Obowiązujące formy ochrony przyrody.

Obszar gminy Okonek posiada w swoich granicach terytorialnych obszar chronionego krajobrazu. Ponadto na terenie gminy ustanowione są użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne – art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody podaje definicję użytków ekologicznych: „Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów (...), jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.

W granicach gminy Okonek występuje dwa użytki ekologiczne:

- „Żurawina” w Ciosańcu powołany Uchwałą nr XII/65/2011 Rady Miejskiej w Okonku z 28 czerwca 2011 rok – w celu ochrony torfowiska przejściowego z elementami torfowisk wysokich;
- „Gwdziańskie Mechowisko” powołany Uchwałą nr XII/83/2007 Rady Miejskiej w Okonku z 25 września 2007 roku – w celu ochrony różnego rodzaju torfowisk w obrębie naturalnego i półnaturalnego krajobrazu wyróżniającego się bogactwem flory, fauny i swoistych rzadkich fitocenozy.

Obszar chronionego krajobrazu

Według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody (art. 26) obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na: wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem, lub istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne.

- **Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy**, który obejmuje wschodnią część gminy. Obszar ten utworzony został na podstawie Uchwały Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Pilskiego Nr 11/89, poz. 95). Aktualnie status omawianego obszaru reguluje rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 roku w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim (Dziennik Urzędowy Województwa Pilskiego Nr 13,

poz. 83 z dnia 16 czerwca 1998 roku) oraz Obwieszczenie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 marca 1999 roku w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie województwa wielkopolskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 14, poz. 246 z dnia 31 marca 1999 roku).

- **Rezerwaty przyrody**

Na terenie gminy Okonek występuje jeden rezerwat przyrody „Wrzosowiska w Okonku” utworzony rozporządzeniem Nr15/08 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 czerwca 2008 roku o powierzchni 204,13 ha. Rezerwat w całości znajduje się na terenie dawnego poligonu Okonek, w granicach tzw. pola roboczego poligonu. Obszar ten swój charakter zawdzięcza działalności człowieka. W wyniku prowadzenia ćwiczeń wojskowych, min. rozjeżdżanie, pożary, powstał specyficzny ekosystem. Dla utrzymania w takim charakterze wymaga on ochrony czynnej. Dlatego też na terenie rezerwatu w 2012 r. nadleśnictwo Okonek przeprowadziło działania mające na celu usuwanie okazów drzew i krzewów zarastających wrzosowiska i murawy. Prace te były dofinansowane z Unii Europejskiej.

***Pomniki przyrody** - jedna z najstarszych form ochrony wartości przyrodniczych. Według definicji zawartej w ustawie o ochronie przyrody: "pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwych i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych i obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, glazy narzutowe, jaskinie"*

Status pomnika przyrody może nadać wojewoda (rozporządzenie) lub rada gminy (uchwała).

Na terenie gminy Okonek występują następujące pomniki przyrody:

- **Okonek**, N-ctwo Okonek, L-ctwo Racibórz, oddz.401f – **glaz – granit z domieszka piaskowca** , obw.11.5m, wys, 2,1 m- Dec.nr 18/82 Woj. Pil. z 29.01.1982 r., Dz.Urz.WRN nr 2 poz.4 – Nr rej. 294
- **Okonek**, N-ctwo Okonek, L-ctwo Marianowo, oddz.150 c - **dąb szypułkowy „Łukasz”** obw.430cm, wys.25 m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil.z 6.10.1997 r., Dz.Urz. Nr 31/97 poz.137 - Nr rej. 694
- **Okonek**, N-ctwo Okonek, L-ctwo Marianowo, oddz.150 b – **dąb szypułkowy „Czesław”** obw.482cm, wys.26m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil.z 6.10.1997r , Dz.Urz. Nr 31/97 poz.137 – Nr rej. 695
- **Okonek**, N-ctwo Okonek, L-ctwo Pniewo, oddz.325k - **buk zwyczajny „Mieczysław”** obw. 410 cm, wys.38m - Rozp. Nr 9/97 Woj. Pil. z 6.10.1997r., Dz.Urz. Nr 31/97 poz.137 – Nr rej. 696
- **Ciosaniec** na posesji prywatnej, w ogrodzie przydomowym od strony brukowej drogi - **3 wiązy szypułkowe** obw.297, 318, 368cm, wys.23, 24, 24 m - Rozp. Nr14/98 Woj. Pil.z 13.10.1998 r., Dz.Urz. Nr 32 poz. 269 – Nr rej. 748

- **Ciosaniec** przy drodze gruntowej z zabudowań do lasu, na pastwisku - **2 dęby szypułkowe** obw.425, 420cm, wys. 22, 20m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil.z 13.10.1998 r., Dz.Urz. Nr 32 poz.269 – Nr rej. 749
- **Drzewice** przy drodze odchodzącej od drogi Lotyń - Wojnowo 500 m od skrzyżowania - **dąb szypułkowy** obw.452cm, wys.25m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil.z 13.10.1998 r., Dz.Urz. Nr 32 poz.269 – Nr rej. 750
- **Ciosaniec** 100 m od kościoła przy drodze z lasu do Brzeźnicy - **jesion wyniosły** obw.452 cm, wys. 25m - Rozp. Nr 14/98 Woj. Pil.z 13.10.1998 r., Dz.Urz. Nr 32 poz.269 – Nr rej. 751
- **Wojnowo** przy zabudowaniach - **wiąz pospolity** obw. 361cm, wys. 25m – Rozp. Nr 2/2003 Woj. Wlkp z 09.01.2003 r., Dz.Urz. Nr 1/2003 poz.2 - Nr rej. 1302/02
- **Okonek** Park Miejski przy ul. Szczecińskiej i Placem Wolności - **wiąz pospolity** obw. 267cm, wys. 26 m – Rozp. Nr 2/2003 Woj. Wlkp z 09.01.2003 r., Dz. Urz. Nr 1/2003 poz.2 – Nr rej. 1303/02
- **Łomczewo** przy zabudowaniach - **4 dęby szypułkowe** obw.323-503 cm, wys.14-18m - Rozp. Nr 2/2003 Woj. Wlkp z 09.01.2003 r., Dz.Urz. Nr 1/2003 poz.2 – Nr rej. 1304/02
- **Okonek** Dworzec PKP - **grupa drzew – 29 szt.: wiąz pospolity – 28 szt., klon zwyczajny – 1 szt.** obw.151-339cm, wys. 19m - Rozp. Nr 2/2003 Woj. Wlkp z 09.01.2003 r., Dz.Urz. Nr 1/2003 poz.2 – Nr rej. 1305/02
- **Okonek**, L-ctwo Brokęcino oddział 226 (działka nr 8224/1) – **buk zwyczajny „Komendant”** obw. 450 cm, wys. 32 m – Uchwała RM w Okonku Nr LX/338/2014 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29.04.2014 r. , Dz. Urz. Woj. Wlkp poz. 3352

4.6. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- uwzględnianie zabytków archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych gminy
- uwzględnianie wytycznych dotyczących ochrony dziedzictwa archeologicznego określonych w decyzjach i opiniach wojewódzkiego konserwatora zabytków

5. Sprawozdanie z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Okonek na lata 2014 – 2017”.²

I Wprowadzenie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 uchwalony został przez Radę Miejską w Okonku uchwałą nr V/12/2014 z dnia 29 grudnia 2014 r. Program został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego w dniu 23.02.2015 r., poz. 968. Program wszedł w życie 14 dni po jego ogłoszeniu tj. w dniu 10.03.2015 r.

---

² Opracowała Marta Sochacka – inspektor ds. rolnictwa UM w Okonku

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) Burmistrz zobowiązany jest co dwa lata do sporządzania sprawozdania z realizacji Programu i przedstawienia go Radzie Miejskiej.

W związku z niewywiązaniem się z obowiązku złożenia sprawozdania w 2015 r., dla zachowania pełnej informacji z podjętych działań niniejsze sprawozdanie obejmować będzie okres od dnia 1.01.2014 r. do dnia 10.10.2017 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami zakładał realizację następujących celów:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,
- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami miasta i gminy Okonek, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego i figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

II Realizacja programowych kierunków działań w zakresie opieki nad zabytkami

1. Gminna Ewidencja Zabytków

1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych (GEZ).

W związku ze znaczną ilością zmian w gminnej ewidencji zabytków (11 obiektów zostało wykreślonych z ewidencji zabytków nieruchomych na podstawie zarządzeń Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu oraz zaproponowano 8 nowych obiektów do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków) zaktualizowano gminną ewidencję zabytków. W dniu 29.05.2017 r. pismem ITRiŚ.4120.3.2017 wysłano karty GEZ do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu celem ich uzgodnienia. Dodatkowo po uzupełnieniu informacji przez PKP S.A. w dniu 2.06.2017 r. pismem ITRiŚ.4120.3.1.2017 wysłano 8 dodatkowych kart ewidencyjnych nowych obiektów, również celem ich uzgodnienia. Do dnia dzisiejszego nadal oczekujemy na ich uzgodnienie.

Tab. 1. Obiekty wykreślone z GEZ

lp.	miejsowość	obiekt	Zarządzenie WUOZ w Poznaniu	Zarządzenie z dnia
1	Łomczewo	- stajnia - stodoła	29/WEZ/2014	30.04.2014 r.
2	Brokęcino	Dwór - budynek nr 15/16	34/WEZ/2015	19.06.2015 r.
3	Lędyczek	ul. Złotowska 15	1/WEZ/2016	4.01.2016 r.
4	Węgorzewo	- gorzelnia - stajnia - owczarnia - parnik	7/WEZ/2016	29.01.2016 r.
5	Chwalimie	Budynek 26	10/WEZ/2016	3.02.2016 r.
6	Łomczewo	Budynek 22	6/Pi/WEZ/2016	20.07.2016 r.
7	Okonek	Niepodległości 66	8/Pi/WEZ/2016	23.08.2016 r.

Tab. 2. Obiekty zaproponowane do ujęcia w GEZ

Lp.	miejsowość	ulica	obiekt
1	Lotyń	Dworcowa 14	budynek dworcowy
2	Lotyń	Dworcowa 14	magazyn
3	Okonek	Kolejowa 72	budynek magazynowy
4	Okonek	Kolejowa 74	budynek magazynowy oraz dom
5	Okonek	Kolejowa 76	budynek mieszkalny
6	Okonek	Kolejowa 78	spichlerz
7	Okonek	Kolejowa 82	budynek mieszkalny
8	Okonek	Kolejowa	droga ładunkowa

W okresie sprawozdawczym Rada Miejska uchwaliła 1 miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla dz. ewid. nr 16, ob. geod. Anielin oraz 5 zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Okonku dla ul. Kolejowej, Wodnej (etap I i II), Niepodległości, Cmentarnej i Piastowskiej. W toku procedury przeprowadzono uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, którego wszystkie uwagi zostały uwzględnione w opracowaniach.

Działalność inwestycyjna w Gminie realizowana jest przez wszystkie podmioty niezależnie od form własności w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w odniesieniu do zabytków znajdujących się w wykazie zabytków nieruchomych wyznaczonych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych (GEZA).

W okresie sprawozdawczym Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu prowadzi postępowanie w sprawie wpisania parku dworskiego w Lotyniu do wojewódzkiego

rejestr zabytków, w związku z odkryciem nowego stanowiska archeologicznego nr 54, ob. AZP 27-27/62 – gródek stożkowaty datowany na okres późnego średniowiecza XIV-XV wiek.

Po uzyskaniu pełnych danych od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu w/w stanowisko zostanie wprowadzone do gminnej ewidencji zabytków archeologicznych. Zgodnie z w/w ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. W szczególności są to:

- a) pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyska,
- c) kurhany,
- d) relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Tab. 3. Gminna ewidencja zabytków archeologicznych obejmuje:

lp.	opis	miejsowość
1	stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	– Lędyczek - zespół stanowisk archeologicznych – Łomczewo- pojedyncze stanowisko archeologiczne poza zespołem
2	55 zespołów stanowisk archeologicznych,	
3	41 pojedynczych stanowisk archeologicznych poza zespołem,	
4	historyczne układy urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków	- Okonek - Lędyczek
5	strefy ochrony konserwatorskiej	- Brokęcino - Chwalimie

Gminna ewidencja zabytków archeologicznych (GEZA) zawiera:

- karty w postaci wydruku i w wersji elektronicznej w programie Microsoft Office Word,
- zbiorczą mapę w skali 1:25 000 stanowisk archeologicznych i zespołów stanowisk archeologicznych,
- spis stanowisk ujętych w GEZA.

1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne).

Została wykonana ewidencja małej architektury, jednak w dniu realizacji sprawozdania jest w trakcie weryfikacji przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegaturę w Pile razem z gminną ewidencją zabytków.

1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.

W biuletynie informacji publicznej Urzędu Miejskiego w Okonku funkcjonuje zakładka „Opieka i ochrona zabytków”, która udostępnia wykaz obiektów na terenie Gminy Okonek ujętych w rejestrze zabytków województwa wielkopolskiego oraz „Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek na lata 2014-2017”.

Po zatwierdzeniu gminnej ewidencji zabytków nieruchomych rozpocznie się etap udostępniania kart adresowych zabytków i ich promocji. Ekspozowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego Gminy Okonek będzie realizowane wielopłaszczyznowo.

Pierwszym krokiem zmierzającym do promocji zabytków nieruchomych jest Mobilny przewodnik turystyczny, opracowany przez firmę Fucco Design z Leszna na zlecenie Lokalnej Grupy Działania Krajna Złotowska, która pozyskała na ten cel fundusze unijne. Przewodnik obejmuje wszystkie gminy z powiatu złotowskiego. Z terenu Gminy Okonek wytypowano 3 obiekty – Wieżę Teclawa, kościół w Brokęcynie oraz gródek stożkowy w parku dworskim w Lotyniu.

Docelowo wszyscy zainteresowani będą mogli poprzez specjalnie przygotowaną aplikację pobrać informacje o pierwotnym wyglądzie obiektów wraz z ich historią. W chwili obecnej aplikacja jest w fazie testów.

1.5. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

W okresie sprawozdawczym nie podjęto nowych działań edukacyjnych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

1.6. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania.

W zakresie opieki nad zabytkami uwarunkowania prawne określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.). Art. 5. w/w ustawy stanowi, że opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;*
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;*
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;*
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;*
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.*

Zgodnie z art. 71. ust. 1. w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Jednostki samorządu terytorialnego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wojewódzcy konserwatorzy zabytków na sformalizowanych zasadach mogą udzielać pomocy w finansowaniu prac remontowych, restauracyjnych i robót budowlanych przy zabytku. Pomoc taka udzielana jest na wniosek zainteresowanego – właściciela obiektu. Istnieje możliwość współdziałania różnych organów przy rozpatrywaniu wniosków w tym przedmiocie i przyznawaniu dotacji.

Tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki realizowane jest przez bezpośrednie i pisemne kontakty zainteresowanych z Burmistrzem na podstawie uregulowań wewnętrznych, tj. w oparciu o:

- uchwałę Rady Miejskiej w Okonku nr XLII/220/06 z dnia 27.06.2006 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,

- corocznie uchwalany „Program współpracy Gminy Okonek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

Gmina nie ma możliwości pomocy finansowej na opiekę nad zabytkiem należącym do osoby fizycznej, który nie został wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków. Z tych też względów utrudnione jest egzekwowanie wykonania określonych niezbędnych prac przy zabytku. W większości przypadków (stare domy, stodoły, budynki gospodarcze) ulegają procesowi degradacji. Właściciele nie są zainteresowani właściwym eksponowaniem obiektu, a wręcz dążą do ich likwidacji w celu uzyskania terenu pod kolejną zabudowę.

1.7. Poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Na terenie Gminy Okonek znajdują się 3 czynne cmentarze oraz 28 nieczynnych, w tym cmentarzysko kurhanowe w Łędyczku. Wszystkie cmentarze zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, zgodnie z wykazem przesłanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegatura w Pile. Dotychczas nie podjęto decyzji, które z cmentarzy zostaną objęte programem rewitalizacji, a które będą stanowić tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzyskach z miejscem pamięci lub lapidarium.

III Finansowanie zadań z zakresu ochrony i konserwacji zabytków w latach 2014-2017

1.1. Wewnętrzne źródła finansowania.

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Miasta i Gminy Okonek określa Uchwała Nr XLII/220/06 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z późniejszymi zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr XVIII/130/2008 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 26 lutego 2008 r.

W okresie sprawozdawczym w budżecie Gminy Okonek przeznaczono środki na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich obiektów wpisanych do rejestru zabytków do wykonania zadań na łączną kwotę 191 000,00 zł.

- *Brokęcino – 14 000,00 zł – Uchwała Nr LIV/301/2013 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 grudnia 2013r. w sprawie udzielenia w 2014 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „Modernizacja instalacji elektrycznej zabytkowego kościoła w Brokęcinie”,*
- *Węgorzewo – 30 000,00 zł – Uchwała Nr LIV/302/2013 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 grudnia 2013r. w sprawie udzielenia w 2014 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „Modernizacja dachu zabytkowego Kościoła w Węgorzewie”,*
- *Okonek – 14 000,00 zł - Uchwała Nr LIV/303/2013 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 grudnia 2013r. w sprawie udzielenia w 2014 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „Modernizacja elementów konstrukcyjnych zabytkowego kościoła w Okonku”,*
- *Lędyczek – w wysokości 20 000,00 zł – Uchwała Nr LX/334/2014 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie udzielenia w 2014 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „Modernizacja zabytkowego kościoła parafialnego w Lędyczku”,*
- *Lotyń – w wysokości 70 000,00 zł – Uchwała Nr V/21/2014 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie udzielenia w 2015 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „Rekonstrukcja wieży i kruchty zabytkowego kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Lotyniu z 1734 r.”,*
- *Borucino - w wysokości 7 000,00 zł – Uchwała Nr XIII/71/2015 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielenia w 2015 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „roboty budowlane przy kościele filialnym p.w. Wniebowzięcia NMP w Borucinie”,*
- *Glinki Mokre – w wysokości 25 000,00 zł – Uchwała Nr XIX/135/2015 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie udzielenia w 2016 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „prace remontowe i konserwatorskie zabytkowego kościoła parafialnego p.w. MB Królowej Polski w Glinkach Mokrych z 1895 r.”,*
- *Okonek – w wysokości – 11 000,00 zł – Uchwała Nr XXXI/191/2016 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 7 października 2016 r. w sprawie udzielenia w 2016 roku dotacji z budżetu Gminy Okonek na dofinansowanie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – „roboty budowlane zabytkowego kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej od Wykupu Niewolników w Okonku”.*

1.2. Zewnętrzne źródła finansowania.

Zadania z zakresu ochrony zabytków mogą być wspierane poprzez zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z wykazem udzielonych dotacji z budżetu Gminy Okonek na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w latach 2015-2016 wnioskodawcy pozyskali również dodatkowe środki zewnętrzne:

- Parafia Rzymskokatolicka w Lotyniu na prace konserwatorsko-remontowe wieży i kruchty pozyskała dofinansowanie w wysokości 375 323,00 zł z PROW.
- Parafia Rzymskokatolicka w Lotyniu - koszt wymiany drzwi wejściowych oraz schodów w Glinkach Mokrychw całości pokrył prywatny inwestor. Przybliżony koszt dofinansowania wyniósł ok 20 000 zł.
- Parafia Matki Bożej od Wykupu Niewolników w Okonku w 2014 r. ubiegła się o udzielenie 2 dotacji na „Modernizacja elementów konstrukcyjnych zabytkowego kościoła w Okonku” w wysokości 7 000,00 zł oraz „Modernizacja instalacji elektrycznej zabytkowego kościoła w Brokęcinie” w wysokości 5 000,00 zł. Nie posiadamy informacji potwierdzających udzielenie dotacji.

IV Wnioski

1. Łączna wysokość dotacji udzielonych dla wszystkich parafii z Gminy Okonek wyniosła 191 000,00 zł.
2. Radni Rady Miejskiej w Okonku w Uchwałach nr XXXIV/217/2016 i XXXIV/218/2016 z dnia 28 grudnia 2016 r. zapewnili środki na dotacje w łącznej wysokości 36 000,00 zł na wsparcie inwestycji w kościoły w Chwalimiu i Brokęcinie, jednak z uwagi na niezłożenie kompletnych wniosków i dokumentacji umowy o udzielenie dotacji nie zostały zawarte.
3. Uruchomienie mobilnego przewodnika turystycznego wpłynie pozytywnie na rozpowszechnianie wiedzy na temat zabytków w Gminie Okonek oraz ich promocję wśród turystów.
4. Dużą szansą na rozwój turystyki jest nowe stanowisko archeologiczne w Lotyniu. Rewitalizacja terenów zieleni ulegnie wzmocnieniu poprzez pozyskanie środków unijnych uruchomionych na ten cel.
5. Koncentracja zabytków w rejonie Lotynia (kościół w Lotyniu, w Lubnicy, w Glinkach Mokrych, gródek średniowieczny w Lotyniu) oraz Park Owadów w Lubnicy stanowią cenny punkt na mapie turystycznej naszej gminy, w który warto zainwestować.
6. Obecnie trwają prace nad sporządzeniem „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Okonek na lata 2018-2021”, po zatwierdzeniu przez Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków planowane jest przedstawienie programu Radzie Miejskiej w Okonku na sesji w grudniu 2017 r. lub w styczniu 2018 r.

Podsumowując realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami należy stwierdzić, że problematyka opieki nad zabytkami i ochrony zabytków na terenie Miasta i Gminy

Okonek w okresie sprawozdawczym poprawiła się w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego.”

6. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

7. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

7.1. Gminna ewidencja zabytków

a) nieruchomości

- W latach 2009 – 2012 opracowana została gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych dla wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wykazie wojewódzkiego konserwatora zabytków z wyłączeniem obiektów nieistniejących. W roku 2017 po jej aktualizacji przekazana została do zaopiniowania do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu – Delegatura w Pile. Przekazano także karty ewidencyjne dla obiektów kolejowych wytypowanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków celem uzyskania stosownej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Po uzyskaniu pozytywnej opinii wcz gminna ewidencja zabytków zostanie przyjęta stosownym zarządzeniem Burmistrza Okonka.
- Dalsze uzupełnianie i weryfikowanie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości poprzez włączanie informacji uzyskiwanych od WWKZ o wszystkich istotnych zmianach dotyczących poszczególnych obiektów.

b) archeologicznych

- W roku 2013 opracowana została gminna ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych wraz z mapą z naniesionymi zabytkami archeologicznymi.
- Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków archeologicznych o ostatnie odkrycia zabytków archeologicznych na podstawie kart ewidencyjnych zabytku archeologicznego będących w zasobach WUOZ – Delegatura w Pile: grodzisko stożkowate w Lotyniu (na terenie parku dworskiego), kompleksy cmentarzysk kurhanowych zlokalizowanych w Węgorzewie, cmentarzysko kurhanowe w Borucinie, oraz miejsce odkrycia skarbu przedmiotów brązowych z III okresu EB-V okres EB na terenie dawnego poligonu wojskowego;
- Przyjęcie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych zarządzeniem Burmistrza Okonka;
- uzupełnianie i weryfikowanie wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań oraz uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych Archeologicznego Zdjęcia Polski, na podstawie informacji otrzymanych od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.2. Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Plan opracowany został w roku 2007 na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153). Plan ten był aktualizowany w roku 2011, 2012 i 2013. W roku 2017 rozpoczęto prace nad kompleksową aktualizacją planu.

- coroczna aktualizacja w/w planu.

7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych

- rozpowszechnianie informacji na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy – na bieżąco, podczas opracowywania folderów promujących gminę, podczas wyjazdów i współpracy z innymi gminami i miastami
- udostępnienie w biuletynie informacji publicznej Urzędu Miejskiego w Okonku w zakładce „Opieka i ochrona zabytków”: „Programu opieki nad zabytkami gminy Okonek na lata 2018 – 2021” po uchwaleniu przez Radę Miejską w Okonku; Zarządzenia Burmistrza Okonka przyjmującego gminną ewidencję zabytków.
- Eksponowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego Gminy Okonek będzie realizowane wielopłaszczyznowo poprzez: utworzenie mobilnego przewodnika turystycznego, opracowywanego przez firmę

Fucco Design z Leszna na zlecenie Lokalnej Grupy Działania Krajna Złotowska, która pozyskała na ten cel fundusze unijne. Przewodnik obejmuje wszystkie gminy z powiatu złotowskiego. Z terenu Gminy Okonek wytypowano 3 obiekty – Wieżę Teclawa, kościół w Brokęcinie oraz gródek stożkowaty w parku dworskim w Lotyniu. Docelowo wszyscy zainteresowani będą mogli poprzez specjalnie przygotowaną aplikację pobrać informacje o pierwotnym wyglądzie obiektów wraz z ich historią. W chwili obecnej aplikacja jest w fazie testów.

- zlecenie wykonania tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w ramach posiadanych przez Urząd Miejski środków finansowych.
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do zabytkowych obiektów gminy wspólnie z realizacją w/w tablic informacyjnych
- utworzenie na terenie miasta ścieżki dydaktycznej przedstawiającej jego historię, krajobraz i zabytki kształtujące jego przestrzeń i będące świadectwem jego przeszłości i oznakowanie ich tablicami informacyjnymi wykonanymi dla najciekawszych obiektów.
- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych gminy

7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę
- wdrażanie do zajęć szkolnych pojęć związanych z krajobrazem kulturowym gminy i regionu
- informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy, powiatu i województwa
- zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w gminie i powiecie oraz przedstawienie im obiektów zabytkowych.

7.5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

- współdziałanie z Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków polegającym na sprawowaniu dyżurów w Starostwie Powiatowym w Złotowie poprzez:
  - rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej

- zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych
- określenie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie gminy na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe).

7.6. Poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w gminnej ewidencji zabytków.

Podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy na terenie gminy Okonek. Ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które (najlepiej zachowane z licznymi nagrobkami) pozostaną cmentarzami i objęte zostaną programem rewitalizacji na miarę możliwości finansowych gminy, a które stanowiąc będą tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzach z zachowaniem starodrzewia i ewentualnym zgrupowaniem pozostałości nagrobków w jednym miejscu cmentarza w formie miejsca pamięci lub lapidarium. Co do cennych zachowanych nagrobków i pozostałych elementów cmentarzy przeprowadzić inwentaryzację fotograficzną i opisową we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Gmina Okonek jest właścicielem następujących cmentarzy figurujących w GEZ:

1. Cmentarz komunalny w Lędyczku, czynny
2. Cmentarz ewangelicko – augsburski w Lędyczku, nieczynny
3. Cmentarz katolicki w Lędyczku, nieczynny
4. Cmentarz Ewangelicko – augsburski w Okonku, nieczynny
5. Cmentarz Komunalny w Okonku, czynny
6. Cmentarz komunalny w Okonku, nieczynny.

Wyżej wymienione cmentarze w Lędyczku zlokalizowane są na jednej działce i bezpośrednio do siebie przylegają. Usytuowane są one przy głównej ul. Kościuszki. Cmentarze nieczynne z licznymi zachowanymi nagrobkami są na bieżąco pielęgnowane i oczyszczane z samosiewów.

Podobna sytuacja jest z cmentarzami w Okonku, które to stanowią jeden zespół cmentarzy z częścią użytkowaną. Cmentarze te na bieżąco są pielęgnowane i oczyszczane z samosiewów.

7.7. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem

i zagospodarowaniem terenu, niezbędne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów wymogów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 6.

7.8.1 Obiekty zabytkowe stanowiące własność gminy Okonek

Gmina Okonek jest właścicielem Wieży Bismarcka, ob. Wieży Teclawa oraz Budynku sądu i ratusza obecnie Urzędu Miejskiego wpisanych do rejestru zabytków.

W stosunku do Wieży Teclawa opracowana została dokumentacja na jej remont i rewitalizację, na podstawie której Kierownik Delegatury w Pile WUOZ w Poznaniu wydał pozwolenie. Z uwagi na fakt, iż na prace te nie uzyskano środków z Urzędu Marszałkowskiego nie zostały one zrealizowane w wyznaczonym terminie. Jednakże Gmina Okonek będzie dokładała wszelkich starań aby zdobyć środki na rewitalizację tego zabytku, który nie jest w złym stanie technicznym.

W budynek obecnego Urzędu Miejskiego w Okonku wymieniono pokrycie dachowe z wtórnej blachy na ceramiczną dachówkę karpiówkę zgodnie z udzielonym przez WWKZ pozwoleniem. Ponadto Gmina uzyskała wytyczne konserwatorskie do remontu budynku, na podstawie których opracuje stosowną dokumentację i wystąpi o pozwolenie WWKZ.

Gmina Okonek jest także właścicielem zabytkowego parku dworskiego w Lotyniu znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Burmistrz Okonka wystąpiła do Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpis do rejestr zabytków przedmiotowego parku. Zaplanowano na rok 2018 wstępne oczyszczenie terenu z chwastów i samosiewów (zakrzaceń) po uzyskaniu akceptacji WWKZ. Ponadto wykonano częściowe oczyszczenie głównych rowów, które całkowicie przestały odprowadzać wodę z parku.

7.8.2. Obiekty niebędące własnością gminy Okonek

Pozostałe obiekty wpisane do rejestru zabytków z terenu gminy Okonek są budynkami sakralnymi i stanowią własność parafii rzymsko – katolickich.

Z uwagi na fakt iż w/w obiekty nie są własnością gminy Okonek w związku z czym gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie wpływać na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy jak również polityki gminy Okonek polegają na:

- udzielaniu dotacji na podstawie Uchwały Nr XLII/220/06 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie zasad

udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

- prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony
- promowaniu wśród mieszkańców gminy i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków
- wspieraniu przy współudziale Urzędu Ochrony Zabytków poczynań związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia
- określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków jak również figurujących w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej związanej z problematyką zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych na terenie gminy Okonek (ewidencja gminna)

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych.

Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami zabytkowymi, w tym także na mieszkańców głównie zabytkowej przestrzeni miasta Okonek i dawnego miasta Lędyczek, tak by wywołać ich pożądane zachowanie prowadzące do realizacji zamierzonych celów.

Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Okonek wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne oraz instrumenty kontrolne.

- **Instrumenty prawne**
  - a) dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych
  - b) uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków
  - c) wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków z terenu miasta i gminy, które powinny być objęte ochroną prawną
- **Instrumenty finansowe**
  - a) dotacje
  - b) subwencje

- c) dofinansowania
- d) programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej

- **Instrumenty koordynacji**

- a) strategie rozwoju gminy
- b) plany rozwoju lokalnego
- c) programy prac konserwatorskich
- d) programy ochrony środowiska
- e) studia i analizy, koncepcje
- f) plany rewitalizacji

- **Instrumenty społeczne**

- a) edukacja kulturowa
- b) informacja
- c) współpraca
- d) współdziałanie z organizacjami społecznymi

- **Instrumenty kontrolne**

- a) utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Okonku Zespołu Koordynującego pracami realizującymi poszczególne zadania wynikające z ustaleń niniejszego programu.
W skład zespołu wchodzi:
  - 1. Krzysztof Suchanowski – Zastępca Kierownika Wydziału Infrastruktury Technicznej Rolnictwa i Środowiska
  - 2. Marta Sochacka – inspektor ds. rolnictwa
  - 3. Agnieszka Kisiel – inspektor ds. ochrony środowiska
- b) aktualizacja bazy danych gminnej ewidencji zabytków nieruchomych i archeologicznych
- c) monitoring stanu środowiska kulturowego.

9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Burmistrz Okonka zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez Radę Gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzono Zespół Koordynujący monitorujący „Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Okonek na lata 2018 – 2021” poprzez analizę stopnia jego realizacji. Monitorowanie przebiegu realizacji programu będzie ważnym elementem jego wdrażania.

10. Wewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 81, art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami Rada Gminy może udzielić dotacji na ochronę i konserwację zabytków, jednakże wymagane jest ustalenie przez nią procedury postępowania w tej sprawie. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Miasta i Gminy Okonek określa:

- Uchwała Nr XLII/220/06 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Od dnia wejścia w życie Ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595) w trybie określonym odrębnymi przepisami Rada Gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane także przy zabytku znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

11. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Obowiązek dbania o stan zabytków *ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków.

Wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego /www.mkidn.gov.pl/ w ramach programu operacyjnego „Ochrona Zabytków” – celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.
- Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków /poznan.wuoz.gov.pl/ – dotacje przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli, posiadaczy lub użytkowników zabytków
- Samorząd Województwa Wielkopolskiego /www.bip.umww.pl/ – budżet województwa wielkopolskiego przewiduje środki na pomoc finansową ukierunkowaną na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Są to dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych zarówno jednostkom sektora finansów publicznych jak również pozostałym jednostkom.

- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Departament Wyznań religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydział Funduszu Kościelnego. /www.msw.gov.pl/ – dotacje udzielane wyłącznie na remonty i konserwacje zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt. Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących, wyposażenia obiektów sakralnych oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz.
- Starostwo Powiatowe w Złotowie – na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku znajdującym się na terenie Powiatu Złotowskiego wpisanym do rejestru zabytków.
- Ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z funduszy krajowych i zagranicznych Unii Europejskiej.

Uwaga:

W/w źródła finansowania są wskazówką dla użytkowników obiektów zabytkowych i przedstawicieli władz samorządowych, w jakich instytucjach można pozyskiwać środki na ochronę zabytków i opieki nad zabytkami.

N-33-94-B-c-4

34 192

97

BROKECINO N-33-94-B-c-2

57

Szczeciniek 21 km

M. OKONEK

58

M. OKONEK

komunowo 3 km

M. OKONEK

59

16° 52' 30"

32' 30"

53°

